

Електропривреда

Лист Електропривреде Црне Горе АД Никшић

ГОДИНА: XXX

БРОЈ 312

НИКШИЋ

8. АПРИЛ 2008.

ISSN 1805136

**Ванредна Скупштина акционара
Почео процес правног
раздвајања Електропривреде**

Стране 7 - 8.

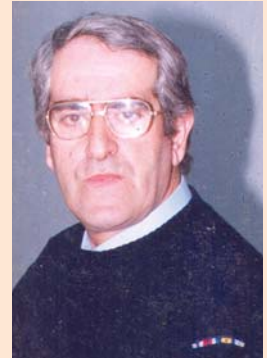
e3 Funkcionalna cjeĳina Prenos Elektrogradnja

УВОДНИК

ЛИЦЕНЦА

Постало је природно да уводник, међу бројним питањима којима је у интервалу измeђу изласка два броја Листа посвећена највећа пажња, апострофира оно што по општем утиску има највећу тежину и значај за Компанију.

Овога пута, несумњиво, та част припада појму „лиценца“ – латинској ријечи која значи допуштење, дозволу, одобрење, право на нешто, право употребе, право вршења нечега, право извођења или приказивања чега, повластица, дозвола за професионално бављење неким послом и сл.

Наиме, суштинско питање у Електропривреди Црне Горе, макар на нивоу АД, тј. Дирекције, током прошлог мјесеца је било то да ли ће Електропривреда успјети да задржи лиценцу за обављање одређених електроенергетских дјелатности које издаје Регулаторна агенција, или ће оне бити пренијете на новоформирана друштва ограничене одговорности без захтјева Електропривреде као матичног друштва, односно да ли ће и у статусу правно раздвојене компаније обављати електро-енергетске дјелатности за које је само она посједовала лиценце од тренутка када је функционално развојена.

Суштински аргументи ЕПЦГ за усвајање Макроорганизације којом су на нивоу Акционарског друштва задржани неки стратешки послови су били да су испоштовани Закон о енергетици, Директиве ЕУ и Закључци Владе. Нико јој то није оспорио. На њеној страни било је и позитивно мишљење савјетника, института Хрвоје Пожар из Загеба, али је надлежна институција за издавање лиценци сама покренула поступак за њихово преносење на новоформирана друштва и дуго истрајавала на томе, што би, да је тако остало, Електропривреду као акционарско друштво свело на обављање само ситних, мање важних, али не и електроенергетских послова, који

ни по чему не би могли оправдати ни њено име, а камоли постојање на мапи црногорских привредних друштава.

Но, Електропривреда је, поред указивања на формално-правна питања и чињеницу да се лиценце издавају на нечији захтјев, да се тако и мијењају и преносе на друге субјекте и сл, успјела да се питање лиценци ријеши у складу са својим предлогом концепта - на основу најјачег аргумента: да формално-правно формирање привредног субјекта није довољна гаранција да се он, од старта, може успјешно бавити дјелатношћу која јој је намијењена, те да за сигурно и успјешно функционисање ел. енергетског система у новој организацији и подјели дјелатности, ипак, треба много више од одлуке о формирању и написане лиценце. И ту је поента. Електрична енергија је специфична роба, а Електропривреда није обична трговина струјом. У питању је комплексан и компатибилан систем, непроцењиво важан за друштво. Његово функционисање се не смије угрозити – ауторитативно су, на основу знања, искуства и стручног сагледавања указали представници Компаније, поручивши да без нове и убједљиве организације нијесу спремни преузети примјену другог концепта организације ЕПЦГ.

Електропривреди су тако продужене лиценце и потврђено право да сама оцијени када ће новоформирана друштва, без ризика по систем, моћи сама обављати енергетске дјелатности, уважавајући при том рокове које је утврдила Влада.

Ж. Ђетковић

**ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА
ЦРНЕ ГОРЕ**

Предсједник Одбора
директора

Др Радомир Миловић

Извршни директор
Срђан Ковачевић

ЦЕНТАР ЗА ОДНОСЕ
СА ЈАВНОШЋУ

Руководилац и главни
и одговорни уредник
Жарко Ђетковић

Редакцијски одбор:
Гојко Кнежевић,
предсједник

Зоран Ђукановић,
Мирко Килибарда,
Жарко Ђетковић,
Ана Грего и
Госпава Голубовић

Редакција:
Новинар - координатор
Биљана Митровић
Новинари:
Иван Зорић и
Бранка Симићевић

Компјутерска обрада:
Видоје Зековић

Адреса редакције:
Улица Вука Караџића 2
Никшић
Телефони:
083/204-130, 214-252
Факс:
083/214-252

E - mail: listepcg@cg.yu
Web site: www.epcg.cg.yu
Штампа: ОБОД- Цетиње
Тираж: 2500

Издавач: Електропривреда
Црне Горе А.Д. Никшић

ОРГАНИ УПРАВЉАЊА

Одбор директора ЕПЦГ (17.04.2008.)

Интензивирање активности
на превазилажењу дефицита
електричне енергије

странице 5 - 6

Др Радомир Миловић, предсједник Одбора директора
Докапитализација и јавно-приватно
партнерство - оптимални модели развоја ЕПЦГ

странице 9 - 11

СКУПШТИНА

Ванредна Скупштина акционара ЕПЦГ

Почео процес правног раздвајања ЕПЦГ

странице 7 - 8

АУТОРСКИ ТЕКСТ

Миливоје Вујачић, секретар Друштва

Реформски и функционални
карактер нове организације Друштва

странице 12 - 14

Расправа у Регулаторној агенцији поводом измјена лиценци
ЕПЦГ затражила обустављање поступка

странице 15 - 17

АГЕНЦИЈА
ИНТЕРВЈУ

Бранко Котри, предсједавајући Одбора РА

Очувати принципе функционалног
раздвајања

странице 18 - 20

СНАБДИЈЕВАЊЕ

Упоредна анализа прихода ЕПЦГ

Потврђена процјена ЕПЦГ

страница 21

SIGRE CG

Основа Црногорски комитет SIGRE

Нови члан европске породице

странице 22 - 25

ПРОИЗВОДЊА

ХЕ "Перуђица"

Припреме за санацију брана и акумулација
"Слано" и "Крупац"

странице 26 - 27

ХЕ "Пива"

Без застоја током зиме

странице 28 - 29

ТЕ "Пљевља"

Одличан учинак у производњи

страница 30

ЕЛЕКТРОГРАДЊА

На тржиште са новим програмима

странице 31 - 32

ПРЕНОС

Изградња телекомуникационе мреже ЕПЦГ

За поузданији рад енергетског система

страница 32

Управљање загушењима нужност

страница 14

ДИСТРИБУЦИЈА

ЕД Подгорица

У плану више важних инвестиција

странице 33 - 34

АКЦИЈА

Клуб добровољних давалаца крви

Прва акција у 2008. години

испунила очекивања

страница 35

СЛУЖБЕНИ ПРИЛОГ

Макроорганизација правно
раздвојене Електропривреде Црне
Горе АД Никшић - I фаза

странице 36 - 43

Измјене и допуне Статута

Електропривреде Црне Горе АД Никшић

странице 44 - 45

Одлука о покретању поступка обезбјеђења услова
за изградњу нових и ревитализацију и оптимизацију
постојећих електроенергетских објеката

страница 45

Одлука о продаји акција емитената Инвест
банка Монтенегро АД Подгорица и Подгоричка
банка Societe generale group Подгорица

страница 45

Одлуке о оснивању друштава
са ограниченом одговорношћу

странице 46 - 50

ОДБОР ДИРЕКТОРА ЕПЦГ (17. МАРТ 2008.)

Интензивирани активности на превазилажењу дефицита електричне енергије

Поступајући по закључцима Владе Црне Горе од 6. марта ове године, по којима је ЕПЦГ задужена да обезбједи све неопходне предуслове за заједничко улагање у реализацију пројекта Термоелектране II, укључујући и доношење одговарајућих одлука, као и да отпочне реализацију овог пројекта и све предуслове уз доношење одговарајућих одлука и присуни реализацији да се докапитализацијом или

■ Покренут поступак о обезбјеђивању услова за изградњу нових и ревитализацију постојећих електро енергетских објеката

■ Утврђен коначан текст елабората „Макроорганизација правно раздвојене ЕПЦГ“ – I фаза

електроенергетских објеката подразумијева избор стратешког партнера за заједничко финансирање, докапитализацију ЕПЦГ новом емисијом акција и повлашћено комерцијал-

организационе природе у репро ланцу ТЕП - РУП. док ће се модел докапитализације ЕПЦГ новом емисијом акција вршити само до 55 одсто државног учешћа у власничкој

улагањем путем повлашћеног комерцијалног удруживања обезбједи потребна средства за инвестиционе активности у Електропривреди Црне Горе, Одбор директора је на сједници од 17. марта 2008. године утврдио предлог одлуке о покретању поступка обезбјеђења услова за изградњу нових и ревитализацију и оптимизацију постојећих електроенергетских објеката, коју треба да донесе ванредна Скупштина акционара 31. марта 2008. године, па је због тога на овој сједници донесена и одлука о проширењу дневног реда Скупштине.

Приоритет - изградња производних објеката

У том смислу, предложеном одлуком поступак обезбјеђења услова за изградњу нових и ревитализацију постојећих

но финансирање, затим задужење Одбора да са менаџментом Друштва сагледа најповољнији начин финансирања и реализације конкретних електроенергетских пројеката и Стратегије развоја енергетике Црне Горе до 2025. године и Плана развоја и инвестиција, које ће се вршити уз помоћ одабраних стручних консултаната, као и припрему потребне документације.

Због потребе што хитнијег задовољења црногорског електроенергетског дефицита, приликом реализације ове обавезе приоритет ће се дати изградњи производних објеката и пројектима у области електроенергетике од државног интереса.

За финансирање изградње другог блока ТЕ Пљевља путем заједничког финансирања спровешће се поступак избора стратешког партнера уз претходно разрјешење отворених питања својинске, управљачке и

структури Електропривреде Црне Горе.

Прије утврђивања предлога Одбор директора је констатовао да су дугогодишњи застој у изградњи производних ел. енергетских капацитета и континуирани раст потрошње ел. енергије у Црној Гори условили дефицит овог енергента који већ прелази трећину конзума, да је евидентан перманентан раст цијена ел. енергије на регионалном и европском тржишту, да је то довело до тога да је за набавку недостајућих количина ел. енергије у овој години потребно обезбједити око 80 милиона € што је велико финансијско оптерећење и лимитирајући фактор даљег развоја електроенергетског система и Црне Горе као цјелине.

Модели превазилажења дефицита

У таквим околностима констатована је обавеза овог акционарског друштва

да сходно одређују стратегије развоја енергетике интензивира активности на превазилажењу дефицита изградњом нових извора ел. енергије и ревитализацијом и оптимизацијом постојећих, а као најрационалнији и најефикаснији начин финансирања тих активности Одбор директора види у избору стратешког партнера за заједничку изградњу и ревитализацију енергетских капацитета, докапитализацију ЕПЦГ новом емисијом акција и повлашћеном комерцијалном финансирању.

При том, констатовао је Одбор, чини се посебно оправданим примјенити модел заједничке инвестиционе градње са стратешким партнером у поступку ревитализације репро ланца ТЕП – РУП и изградње другог блока ТЕ Пљевља, као по свим параметрима, приоритетног енергетског објекта, али за чију реализацију треба претходно обезбиједити већинско учешће државе у Руднику угља и припајање Рудника Електропривреди Црне Горе.

Одбор је такође констатовао да приликом разраде модела финансирања изградње и ревитализације постројења треба сачувати већинско државно власништво у ЕПЦГ у висини од најмање од 55 одсто.

Бизнис план и уговор са КАП-ом

У наставку сједнице усвојен је консолидовани Бизнис план Електропривреде Црне Горе за 2008. годину који ће послужити као документациона основа за изradу коначног Бизнис плана након што се утврди нова организација Друштва и након што Регулаторна агенција за енергетику на основу захтјева о утврђивању регулаторног прихода одобри оправдане трошкове и остале елементе за утврђивање регулаторног прихода.

С тим у вези, задужен је Сектор за корпоративно планирање да уради нови бизнис план који ће бити усалашен са новом организацијом Компаније, чим се за то створе услови.

Прихваћени су потом Уговор о купопродаји ел. енергије и уговор о услугама преноса ел. енергије за 2008. годину са КАП-ом, које ће испред ЕПЦГ потписати извршни директор Срђан Ковачевић.

За регулисање обавеза према Плужинама

Прихваћена је и информација о испуњавању обавеза Електропривреде према општини Плужине са процјеном вриједности преосталих обавеза и динамиком њихове реализације. Истовремено је задужена Производња да припреми Уговор којим ће се регулисати начин реализације тих обавеза до 2012. године уз обављање надзора над утрошком средстава од стране ЕПЦГ и инвестиционих послова од стране

Општине Плужине.

У поступку закључења уговора Општина Плужине биће предложено да се до 2012. године не врши плаћање комуналних такси и накнада од стране Електропривреде Црне Горе. Уговор ће потписати извршни директор Друштва, а Производња ће наведену информацију допунити подацима о реализованим инвестиционим активностима у Плужинама у претходном периоду.

Прихваћена је и информација о донацијама, спонзорствима и помоћима у 2007. години, као и план за расподјелу, помоћи спонзорстава и донација за 2008. годину у висини од укупно 700.000 € и то према областима и по регијама.

За формирање црногорског Комитета SIGRE

На овој сједници прихваћен је и предлог Иницијативног одбора за формирање црногорског комитета SIGRE и Тима за припрему Оснивачке скупштине SIGRE, поводом чега је донесена одлука о финансирању дијела трошкова за организовање Оснивачке скупштине, штампање Статута, изradу печата, меморандума, опремање канцеларије и др, као и надокнаде за рад секретаријата ове асоцијације.

С тим у вези конституисана су и одређена задужења: за оперативно спровођење одлуке – извршни директор Друштва и Сектор за економске послове Дирекције; за одређивање до 15 представника по цјелинама – Производња, Пренос и Дистрибуција и по до 10 представника – Снабдијевање, Дирекција и Електроградња; За опремање посебне канцеларије за рад Црногорског комитета SIGRE – Пренос и друго.

Задужен је и руководилац Центра за односе са јавношћу Дирекције Друштва и менаџер Друштва за односе са јавношћу да осмисле и медијски презентују све активности на формирању црногорског комитета SIGRE.

Прихваћена је иницијатива извршног директора Друштва за формирање Националног комитета Свјетског енергетског савјета за Црну Гору, као невладине организације, након чега је формиран иницијативни одбор за реализацију тог посла у саставу: **Слободан Даковић**, координатор, **Владимир Вујовић** и **Марија Лазовић**, чланови. Овај одбор ће имати задатак да иницира координирање активности на изради основних правних аката за конституисање Наци-

оналног комитета Свјетског енергетског савјета за Црну Гору, при чему се ЕПЦГ обавезала да обезбиједи основне просторне, кадровске и материјалне услове за формирање и функционисање ове асоцијације, о чему ће се старати извршни директор.

И овог пута Одбор директора је одобрио један број спонзорстава и помоћи: шаховском клубу Електропривреде Црне Горе за такмичарску сезону у 2008. години у висини од 40.000 €, мјесној заједници Трешњево набавку 7 агрегата на нафту снаге од по 4 kW за електрификацију домаћинстава сталних становника села Пусту Лисац, Савине Крушке, Чумавица, Пакларица, Подбуковица и Љесков До, према приложеном списку мјесне заједнице, чиме ће се, по приопредјели агрегата сматрати да је електрификација свих сеоских насеља у тој мјесној заједници завршена.

Електропривреда ће, по одлуци Одбора директора на овој сједници, а на основу захтјева издавачке куће ЦИД из Подгорице, са 5.000 € спонзорисати објављивање књи-

ге „Архитектура Црне Горе“ аутора Владиомира Николајевича Белоусова, а са 1.000 €, како је одлучено, учествоваће и у организовању савјетовања ЕНЕРГЕТИКА 2008. која се одржава од 25 – 28. марта 2008. године на Златибору.

*
* *
*

У току марта ове године, 31. у мјесецу, Одбор директора ЕПЦГ је одржао још једну сједницу. Разлог сазивања ове сједнице био је утврђивање коначног текста елабората Макроорганизација правно развојене ЕПЦГ - I фаза уочи одржавања Скупштине акционара, на којој ће се тај акт донијети. Дакле, на овој сједници утврђен је елаборат наведеног материјала који интегрално објављујемо у овом броју Листа. Истовремено су усвојене и оцјене и закључци са 29. сједнице Одбора директора од 22. фебруара по том питању. У одлуци о његовом утврђивању се још каже да је то коначно одређење Електропривреде које ће се имплементирати у првој фази правног раздвајања овог привредног друштва.

Ж.Ђ.

ВАНРЕДНА СКУПШТИНА АКЦИОНАРА ЕПЦГ

Почео процес правног раздвајања Електропривреде

■ Двотрећинском већином донијете одлуке о оснивању пет друштава са ограниченом одговорношћу: Производња, Пренос, Дистрибуција, Снабдијевање и Електроградња, и одлука о продаји акција које има ЕПЦГ у Инвест и Подгоричкој банци

■ Једногласно усвојена Одлука о покретању поступка обезбјеђења услова за изградњу и ревитализацију постојећих електроенергетских објеката

На ванредној Скупштини акционара Електропривреде Црне Горе, одржаној 31. марта у Никшићу, већином гласова усвојене су измјене и допуне Статута ЕПЦГ које се односе на трансформисање функционалних цјелина и Електроградње у друштва са ограниченом одговорношћу и донијете одлуке о оснивању пет ДОО: Поризводња

онара **Василије Миличковић**, који је био и против Одлуке о продаји акција Електропривреде.

Једногласно је усвојена једино Одлука о покретању поступка обезбјеђења услова за изградњу и ревитализацију постојећих електро енергетских објеката којом је предвиђена могућност финансирања путем: избора страте-

Радно предсједништво: М. Вујачић, С. Ковачевић и др Р. Миловић

и Снабдијевање у Никшићу, Пренос, Дистрибуција, и Електроградња у Подгорици, чиме је почело правно раздвајање Електропривреде.

Скупштина је двотрећинском већином донијела и Одлуку о продаји акција које има ЕПЦГ у Инвест Монтенегро и Подгоричкој банци ради формирања фонда за реализацију социјалног програма радницима за чијим је радом престала потреба и добровољног откупа радних мјеста.

Против измјена Статута били су предсједник Синдиката Електропривреде **Слободан Кривокапић**, **Влатко Ераковић**, **Душко Божовић** и, предсједник асоцијације мањинских акци-

шког партнера, докапитализације Компаније емисијом акција и повлашћеног комерцијалног финансирања.

Предстоји рјешавање бројних отворених питања

Прије преласка на дневни ред, предсједавајући овог скупштинског засиједања акционара, извршни директор Срђан Ковачевић је у уводном излагању посвећеном веома важним питањима о којима је одлучивала ова скупштина, казао да се правним раздвајањем, у складу са процесом који се одвија у Западној Европи, одвајају

мрежне од тржишних дјелатности да би се успјешило тржишно пословање и омогућило слободно и недискриминисано коришћење мрежа од стране свих заинтересованих субјеката.

- Данашње правно раздвајање је прва од три фазе овог процеса у којој ЕПЦГ оснива пет друштава са ограниченом одговорношћу и преноси им дио имовине, неопходан за обављање електроенергетских и других дјелатности, што је осмишљено у елаборату Макроорганизације правно раздвојене ЕПЦГ.

- Предложене измјене и допуне Статута односе се само на трансформацију функционалних цјелина и Електроградње у друштва са ограниченом одговорношћу, а сва остала питања рада нових субјеката и функционисања јединственог електроенергетског система биће накнадно уређена одговарајућим нормативним актима и уговорима, казао је Ковачевић истакавши да овакав концепт који је утврдио Одбор директора, према којем се стратешки послови задржавају на нивоу матичног друштва, имовина, а тиме и основни капитал остају јединствени, у потпуности остварује циљ – обезбјеђење реформе енергетског сектора с једне и поуздано функционисање ЕЕС с друге стране.

- Предстоји да се разријеше отворена питања око неновчаних улога матичног у зависна друштва, лиценцирања дјелатности снабдијевања и примјене јавних набавки на купопродаје и услуге између правно раздвојених друштава, без чега би процес реформи могао бити паралисан, упозорио је извршни директор и додао да пословодство у супротном неће преузети одговорност, о чему би одмах била обавијештена и Скупштина акционара.

На забринутост наводе најновије одлуке Регулаторне агенције за енергетику о продужењу лиценци и начину њиховог преношења на зависна друштва, којима се не уважава став Електропривреде о нужности раздвајања лиценци за тарифне и квалификоване потрошаче, објаснио је Ковачевић. Он је затим истакао да одлуком Скупштине није завршен процес правног раздвајања, јер предстоји доношење нормативних аката, међусобних уговора, регистрација друштава, добијање лиценци и друге

активности за које, према његовој процјени, треба око два мјесеца.

- Ако се остане при садашњим одређењима, издвајање Преноса услиједиће до краја 2009. године, о чему ће одлучивати ова скупштина, најавио је Ковачевић.

Везано за Одлуку о покретању поступка обезбјеђења услова за изградњу нових и ревитализацију постојећих објеката, он је рекао да ће те инвестиционе активности на бази докапитализације и улагања путем повлашћеног комерцијалног удруживања средстава утицати на смањење, или чак елиминисање дефицита, што би био изузетан допринос профитабилности пословања Електропривреде и укупном привредном развоју Црне Горе.

Примједбе акционара

Прије изјашњавања о измјенама и допунама Статута, помоћник министра за економски развој Миодраг Чановић је информисао акционаре да је Влада доставила амандман на члан 9 Измјена и допуна Статута који утврђује да извршни директор зависног друштва не може бити биран у Одбор директора, а који је уочи почетка Скупштине прихватио Одбор директора.

Секретар Друштва **Миливоје Вујачић** појаснио је да се у Измјенама и допунама Закона о привредним друштвима које су ступиле на снагу почетком ове године наводи да члан Одбора

Василије Миличковић дискутује на Скупштини

директора не може бити лице коме је на основу судске одлуке забрањено да буде биран на ту функцију, ревизор Друштва и извршни директор, осим у случајевима једночланих акционарских друштава.

- Пошто се са овим измјенама морају усагласити наши нормативни акти до 30 јуна ове године, планирано је да се на редовној годишњој скупштини акционара крајем јуна донесе нови Статут који ће узети у обзир и односне одредбе, објаснио је Вујачић додајући да је поменути измјенама

нормирано да мандат чланова Одбора траје годину дана, дакле, од скупштине до скупштине, те да ће се по закону који се примјењује у случају неусаглашености нормативних аката

Са Скупштине акционара

са њим, у јуну на годишњој скупштини констатовати престанак мандата чланова Одбора директора ЕПЦГ и извршити избор новог Одбора са једногодишњим мандатом.

Предсједник асоцијације мањинских акционара Василије Миличковић изразио је негодовање због неких ставова из Регулаторне агенције да није задатак Електропривреде да остварује профит и става Владе која „вуче потезе као да је 100 одсто власник ЕПЦГ“.

- Чињеница је да постоји неусклађеност рада система, јер је профит који се остварује у производњи око 170 милиона еура, а Електропривреда сваке године укњижи по десет до петнаест милиона еура губитка. Тако нико у свијету у акционарском друштву не би пословао, тврди Миличковић који је позвао Уставни суд да напакон одговори на иницијативу мањинских акционара о кршењу Устава због нетржишног пословања Електропривреде која је једино акционарско друштво у Европи које не послује тржишно, већ је задржало све одлике јавног предузећа, односно социјалне установе.

Он је казао да мањински акционари јесу за доброг стратешког партнера, само да се тачно зна ко је купио акције Електропривреде.

- Кључ свега је, међутим, да ЕПЦГ у овом тренутку није спремна за овај вид докапитализације, јер ако се помножи петнаест одсто њене вриједности са цијеном акција на берзи, та средства не-

ће бити довољна ни за ревитализацију двије електродистрибуције. Кад Компанија буде пословала на тржишним основама, онда треба продати акције, а не сада, јер ће се садашњом продајом на-

правити велика штета, па ћемо умјесто 700 или 800 милиона еура добити само стотину, казао је Миличковић.

Заинтересоване велике компаније

И представник фондова је сугерисао да се, с обзиром да у Закону не постоји одредба о доношењу одлуке о докапитализацији, прецизирају сва питања, од тога да ли ће бити јавне или затворене понуде, до питања да ли ће акционари имати право прече куповине.

Одговорио је извршни директор рекавши да је у плану да Електропривреда у наредних пет година инвестира 250 милиона еура у ревитализацију и модернизацију постојећих објеката, а у то није укључена градња нових електрана. Та средства се, објаснио је он, могу обезбиједити или кредитним задужењем код Свјетске банке, KfW банке и других установа које дају повољне кредите, уколико се они успију добити, или емитовањем једног броја акција, односно докапитализацијом, као другим начином да се нађе стратешки партнер који ће обезбиједити новац и искуство.

- Велико је интересовање значајних компанија, а наша је процјена да би се избором доброг стратешког партнера повећала вриједност Електропривреде, казао је Ковачевић наводећи да је донијета само одлука о покретању процеса, а формиран је тим који ће размотрити бројна питања од значаја за њену даљу реализацију.

Б М.

ДР РАДОМИР МИЛОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ОДБОРА ДИРЕКТОРА

Докапитализација и јавно-приватно партнерство – оптимални модели развоја Електропривреде

Поводом закључака Владе ЦГ којима је задужена ЕПЦГ да обезбиједи неопходне предуслове за заједничко улагање у реализацију Пројекта ТЕ Пљевља 2, као и за обезбјеђење потребних средстава за инвестиционе активности докапитализацијом, или путем повлашћеног комерцијалног удруживања, о чему је Одбор директора донио конкретне закључке и предлоге одлука, а Скупштина акционара – одлуке, за наш лист говори др Радомир Миловић, председник Одбора директора.

Друго важно и актуелно питање о којем нам је своје мишљење и оцјене изнио др Миловић је усвојена Макроорганизација правно раздвојене ЕПЦГ, која је изазвала одређене неспоразуме са Регулаторном агенцијом.

Битно је истаћи да су и једно и друго рјешење произашли из иницијатива и предлога Одбора директора и руководства ЕПЦГ и да су, као одређења ЕПЦГ, преточена у закључке Владе, или подржани гласањем од стране представника Владе на Скупштини акционара што је, без дилеме, својерсно признање руководству Компаније за изналажење таквих рјешења развоја, ревитализације и организације Електропривреде, која је прихватила и влада ЦГ као представник већинског власника Електропривреде.

Електропривреда се дуже временом набавила изналажењем оптималних модела пројектног финансирања за ревитализацију постојећих капацитета и њихово оптимирање у смислу побољшања услова за производњу, пренос и дистрибуцију електричне енергије и наравно за изградњу нових објеката за производњу у циљу смањења ел. енергетског дефицита, као

једног од највећих проблема са којим се суочава енергетски сектор Црне Горе. У том смислу смо и у ранијим анализама, паралелно са процесом

ка, те варијанте које комбинују све те моделе.

- Коначно смо се у Електропривреди определијели да се као оптималан модел пројектног финансирања изабере модел докапитализације који се у релативно широком опсегу може реализовати емисијом мањег или већег броја акција, односно обезбјеђењем мањег или већег износа капитала који би био уложен у инфраструктуру Електропривреде, како за ревитализацију постојећих тако и за изградњу нових објеката.

**До ТЕ Пљевља 2
јавно-приватним
партнерством**

Такође смо се сложили да је модел „јавно-приватно партнерство“ за изналажење стратешког партнера за изградњу другог блока

продаје Термоелектране, дошли до одређених ставова и закључака који су определијели могуће моделе пројектног финансирања. Истакли смо неколико таквих варијанти, прије свега варијанту докапитализације, гдје би се путем емисије одређеног броја акција дошло до капитала за ревитализацију постојећих капацитета и за изградњу нових извора. Такође смо, као могући модел пројектног финансирања, навели и модел продаје одређеног броја акција, затим модел јавно-приватног партнерства, који подразумијева тражење стратешког инвеститора, прије свега за изградњу другог блока ТЕ Пљевља, као и кредитне моделе који подразумијевају задужења код бана-

Термоелектране Пљевља, као приоритетног новог извора, по којем би ЕПЦГ у тај енергетски субјекат уложила постојећу инфраструктуру ТЕ и РУП-а, а стартешки партнер би обезбиједио средства за изградњу другог блока. Тако би се формирао јединствени комплекс који би интегрисао постојећи и новоизграђени блок ТЕ и, наравно, Рудник угља као неопходни дио тог електроенергетског комплекса.

На бази таквих полазишта ЕПЦГ је ресорном министарству предочила своје ставове, а влада Црне Горе, коначно, на сједници од 7. марта ове године, донијела одговарајуће закључке који, управо, подразумијевају изнала-

жење модела пројектног финансирања на овај начин. Другим ријечима, иницијатива усвојена на Одбору директора ЕПЦГ је преточена у два Владина закључка, од којих се један односи на обезбјеђење свих неопходних предуслова за заједничко улагање у изградњу Термоелектране 2, а други на покретање поступка докапитализације, којим би се путем емисије одређеног броја акција обезбиједила средства за ревитализацију постојећих, и евентуално, изградњу нових капацитета за производњу електричне енергије, укључујући и одређене моделе повлашћеног комерцијалног удруживања, односно кредитног задужења као могућу варијанту модела пројектног финансирања.

Држава ће и даље бити већински власник ЕПЦГ

На основу ових закључака Одбор директора је на сједници одржаној 17. марта, уз одређене констатације, донио одговарајуће одлуке, односно предлоге одлука за Скупштину акционара која је одржана 31. марта. Уз предлог одлука усвојене су и одређене констатације које их сажето образлажу.

Суштина усвојених модела, међутим, је у томе што се њима, иако у значајној мјери мијењају и власничку структуру Електропривреде, акцијски пакет Владе у Електропривреди неће бити мањи од 55 одсто. Договорено је наима, да се, на рачун новог капитала који ће стратешки партнер унијети процесом докапитализације, садашњих нешто изнад 70% власништва државе спусти на износ који не може бити мањи од 55 одсто. То је врло битно, јер држава остаје и даље већински власник, не више двотрећински, као што је то до сада било, али свакако са значајно великим процентом акцијског капитала, јер она и даље, уз стратешког партнера кога ће на овај начин изабрати у процесу докапитализације, може да има значајну улогу у одлучивању и доношењу свих значајних одлука везано за Електропривреду Црне Горе.

Интеграцијом ТЕП – РУП до јединственог енергетског субјекта

Модел стратешког партнерства за изградњу ТЕ Пљевља, по-

ред власничке, подразумијева и одговарајуће организационе трансформације у енергетском комплексу ТЕП – РУП.

Кад коментаришемо овакво одређење и овако изабране моделе финансирања изградње нових и ревитализације постојећих објеката ваља напоменути да модел стратешког партнерства, за који смо се определијели, превасходно за изградњу другог блока, подразумијева одговарајуће, прије свега, власничке, а онда и организационе трансформације у енергетском комплексу у Пљевљима које се тичу и Термоелектране и Рудника. У овом тренутку се сматра да би било веома добро да Рудник који сада није у већинском државном власништву - то постане, како би се створили услови да се РУП интегрише са ЕПЦГ и да се потом, на бази интеграције, у Пљевљима конституише један енергетски комплекс који би сачињавали ТЕ и РУП. Тај нови енергетски субјекат би касније имао позицију партнера путем тендера изабраном стратешком партнеру са којим се желе одвијати активности на изградњи другог блока.

При томе, ваља напоменути да, осим варијанте која подразумијева прелазак Рудника у већинско државно власништво, постоје и варијанте са стратешким партнером које могу

Неспоразум са РА око лиценци се једино може ријешити њиховим преношењем по захтјеву матичног друштва уз задржавање стратешких и послова из постојећих уговора са КАП-ом, ЕПС-ом и добављачима недостајућих количина ел. енергије из увоза на нивоу АД

поћи од садашњег стања, али је то доста компликовано. Иначе, читава ова процедура везано за власничко-организациону трансформацију енергетског комплекса у Пљевљима је доста сложена.

Везано за процедуре евентуалног интегрисања ТЕ и РУП-а Одбор директора је донио одређене закључке, што значи да је Електропривреда већ предузела одређене мјере. Наредних дана ћемо се више бавити тиме. Предстоје припреме тендера за други блок, а стварање услова за његову

изградњу биће један од битних задатака ЕПЦГ.

Дефинисани суштински елементи Макроорганизације Друштва

Што се тиче Владиних закључака од 29. новембра прошле године којима је правно раздвајање Електропривреде предвиђено у три фазе, руководство ЕПЦГ је неколико мјесеци интензивно радило на свим питањима која се тичу реализације Владине одлуке, прије свега у оном дијелу који се односи на праву фазу. У том смислу је припремљена ванредна сједница Скупштине акционара. Основни материјал од кога се пошло у бављењу том проблематиком био је елаборат који је на одређени начин дефинисао суштинске елементе макроорганизације Компаније. Усвојени модел, наима, подразумијева раздвајање Електропривреде на 5 друштава ограничене одговорности, са ЕПЦГ као акционарским друштвом за извјесно вријеме. Биће то, да кажемо, нека врста мјешовитог холдинга са заједничким стратешким функцијама које су, додуше, у Владиној одлуци доста нејасно дефинисане. Оцењујући да су то функције које се тичу основних радњи и активности везано за реализацију електроенергетског биланса,

пошли смо од електроенергетског биланса као главног документа који усваја Влада. У том смислу смо предвидјели да се послови

који се односе на набавку недостајућих количина ел. енергије због јако великих енергетских величина, односно великог учешћа те енергије у билансу, а зна се да је дефицит ел. енергије изнад једне трећине, или око 40 одсто у односу на укупан биланс, задрже на нивоу акционарског друштва. Полазећи од тога да је за те недостајуће количине ел. енергије неопходно обезбиједити значајна финансијска средства због јако високе цијене ел. енергије, сматрали смо да, док год постоји вертикална интегра-

ција на нивоу једног акционарског друштва као што је Електропривреда, те послове и праћење реализације тих уговора треба задржати на нивоу акционарског друштва због њихових и великих финансијских вриједности

и значаја за реализацију Биланса. Такође смо оцијенили да послове снабдијевања Комбината алуминијума ел. енергијом због специфичности и јако великог учешћа КАП-а, у ел. енергетском билансу Црне Горе, такође треба контролисати и задржати на нивоу Предузећа. Суочили смо се и са проблемом дугорочног уговора за коришћење Пиве са Електропривредом Србије, гдје смо такође добила наговјештаје да они хоће ЕПЦГ за партнера све док она егзистира као правни субјекат, па смо се, наравно, определијели да се и ти послови обављају у Дирекцији, односно да дио послова Снабдијевања обавља једна служба или неки други организациони облик конституисан на нивоу акционарског друштва.

Лиценце суштински проблем

Са таквим предлогом смо ушли у пројекат Макроорганизације. Битно је истаћи да од стране РА у овом тренутку нијесмо наишли на ра-

зумијевања по питању дијела послова који ће се обављати у акционарском друштву, али су се апсолутно позитивне позиције стекле код ресорног министарства по питању предложеног модела раздвајања и лоцирања мјеста ових послова у акционарском друштву. Регулаторна агенција се дуго није слагала са таквим предлогом и то нам је стварало велике проблеме. Међутим, посљедње активности и неки догађаји које смо имали према Регулаторној агенцији говоре да је свакако у будућем макроорганизационом моделу Електропривреде једино рјешење да се лиценце, као суштински проблем, за све дјелатности које се обављају у дионичарским друштвима пренесу на та друштва, односно да се спусте на основу захтјева ЕПЦГ за продужење и преношење лиценци за Производњу, Пренос и Дистрибуцију, као и лиценца која се односи на снабдијевање тарифних потрошача за Снабдијевање, али да се лиценца за послове који се односе за наведене уговоре задржи на нивоу акционарског друштва, односно матичног друштва за неки прелазни период колико траје прва фаза правног раздвајања и да се на тај начин превазиђе тај неспоразум између Електропривреде и Регулаторне агенције за енергетику, а који потиче из разлога што РА не прихвата да се у оваквом моделовању раздвајања Електропривреде на ДОО, послови

Не смијемо дозволити да се функционисање електроенергетског система доведе у питање било каквим одлукама које се тичу преношења или спуштања лиценци на ниже организационе облике

те врсте обављају у акционарском друштву. РА, наиме, сматра да се на нивоу матичног предузећа, односно акционарског друштва могу обављати само нелиценцирани послови, што би, руку на срце, Електропривреду svelo на послове који су, нећу рећи далеко од електроенергетске дјелатности, али, у сваком случају, она би се бавила нечим што није електроенергетска дјелатност.

Мислимо да је предлог ЕПЦГ разуман и ми ћемо даље инсистирати на таквом рјешењу. Апсолутно смо убијеђени да је ово рјешење и са становишта Закона, а и становишта препорука Европске Уније, и, коначно наших

Апсолутно смо убијеђени да је нова макроорганизација ЕПЦГ, осим што је базирана на Закону и препорукама ЕУ, усклађена и са нашим потребама

потреба које су прије свега базирани на чињеници да не смијемо дозволити да се електроенергетски систем и његово функционисање доведе у питање било каквим одлукама које се тичу преношења лиценци или спуштањем на неке ниже организационе облике. Сматрам да ћемо дефинитивно имати

Уколико падне модел макроорганизације који је усвојио Одбор директора, неко ће и те како бити одговоран за функционисање система

разумијевање у Агенцији да се на тај начин разријеша питање лиценци. То се једино тако може завршити, или да једноставно наш модел Макроорганизације падне, а у том случају неко ће и те како бити одговоран за функционисање система.

Рјешење је, значи, да се с наше стране достави захтјев за продужење и преношење лиценци, а не да Регулаторна агенција одређује ко ће и када вршити одређене послове. То ћемо ми урадити након Скупштине. У нашем захтјеву ћемо казати кад ће наша ДОО бити оспособљена за самостално обављање електроенергетских дјелатности. Иначе, ми неких других спорних питања немамо. Даља организација и систематизација у смислу реализације ових послова је ствар Електропривреде и то је оно што ће проистећи из материјала који се зове Макроорганизација. Наредних дана ћемо се бавити управо нормативним актима који дефинишу послове, у ствари нормативним актима организације и систематизације и друштава ограничене одговорности и акционарског друштва, каже др Миловић.

Ж.Ћетковић

МИЛИВОЈЕ ВУЈАЧИЋ, СЕКРЕТАР ЕПЦГ О ПОСТУПКУ И ПРАВНИМ АСПЕКТИМА ТЕКУЋЕГ РАЗДВАЈАЊА ЕПЦГ

Реформски и функционални карактер нове организације Друштва

■ Елаборат Макроорганизација правно раздвојене Електропривреде Црне Горе АД Никшић и на његовим принципима утврђени акти су конзистентни и усаглашени са европским и националним законодавством и закључцима Владе Црне Горе

Регулатива

Европске реформе у сектору електроенергетике последњих година захватају и наш регион. Са убрзаним приближавањем Европској Унији оне се све више испољавају и у Црној Гори која по позитивним сигнаlima и имплементацији одређених рјешења већ предњачи у односу на окружење, па и неке развијене земље.

Ове реформе у Европи су отпочеле са Директивом о правима за унутрашње тржиште електричне енергије 96/92/ЕЦ, а интегзивиране новом бр.2003/54/ЕЦ од 26.јуна 2003. године. У регион их уводи Споразум о формирању енергетске заједнице од 25. октобра 2005.године, а у Црну Гору, поред уставне обавезе примјене међународног права Закон о енергетици из јуна 2003.године и Правила о раздвајању интегрисаног електроенергетског субјекта која је донијела Регулаторна агенција за енергетику децембра 2004.године.

У реформском погледу Европска заједница има јасан циљ - да се у функцији либерализације и развоја тржишта, свим заинтересованим корисницима обезбиједи слободан и недискриминаторан приступ електроенергетским мрежама, као природним монополима, што се постиже раздвајањем вертикално интегрисаних компанија и одвајањем производње и снабдијевања као тржишних од преноса и дистрибуције као типично монополних дјелатности. При том се наглашава посебан значај оператора преносног и дистрибутивног система и “да правно раздвајање не подразумијева и промјену власништва над средствима”.

Ови принципи су прихваћени и разрађени Споразумом закљученим између Европске заједнице, 8 земаља Југоисточне Европе и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову којим се успоставља “једно интегрисано тржиште природног гаса и електричне енергије засновано на заједничком интересу и солиданости”.

Иако Црна Гора још увијек није члан Европске Уније она је својим Законом о енергетици у потпуности прихватила и развила основна одређења европске регулативе. Њиме се предвиђа раздвајање јединственог

Миливоје Вујачић

електроенергетског субјекта на функције производње, преноса, дистрибуције и снабдијевања у двије фазе.

Прва фаза - функционално раздвајање, које се састоји од раздвајања рачуна, управљања и информација завршена је у остављеном року 31.12.2004.године. Друга фаза - правно раздвајање, није орочена, али је на извјестан начин детерминисана:

- Споразумом о формирању енергетске заједнице по коме све чланице па и Црна Гора, морају извршити отварање тржишта за све категорије потрошача осим “домаћинстава” почев од 01.01.2008.године и

- Правилима о раздвајању интегрисаног електроенергетског субјекта са ставом Регулаторне агенције да ће се “правно раздвајање извршити на начин да буду очувани принципи функционалног раздвајања”.

Правно раздвајање

Иначе, сам закон под “правним раздвајањем” подразумијева да су дјелатности које се обављају унутар интегрисаног електроенергетског субјекта правно раздвојене тако да сваки нови енергетски субјекат постаје посебно правно лице и послује независно од осталих енергетских субјеката”. Његовим неорочавањем законодавац је индиректно, али сасвим јасно, истакао значај и сложеност предметног процеса. Може се “десити било када након ступања на снагу овог закона” али очито тек када се претходно стекну сви

услови по ојени надлежних органа који за то преузимају и одговорност. А одговорност за функционисање електроенергетског система и његову успјешност у свакој земљи, па и Црној Гори, је огромна.

Одмах након завршетка функционалног раздвајања Одбор директора Електропривреде Црне Горе АД Никшић, непосредно и преко Комитета за раздвајање као свог органа, почео се бавити концептуалним осмишљавањем правног раздвајања. Том послу је био посвећен и консултант IPA Energy у оквиру помоћи Европске Агенције за реконструкцију. Све њихове одвојене елаборације су се кретале од реструктурирања електроенергетског субјекта по члану 22, или оснивања зависних друштава по члану 64 Закона о привредним друштвима и стварања тзв. мјешовитог холдинга у коме би

матично друштво, поред управљања по основу власништва над имовином и основним капиталом, обављало и још неке енергетске послове, до потпуне дисперзије система управљачким и власничким раздвајањем новоформираних електроенергетских субјеката.

Став двотрећинског власника

На бази ових материјала и предлога Министарства за економски развој Влада Црне Горе је на сједници од 29.11.2007.године, у име државе као двотрећинског власника Електропривреде Црне Горе АД Никшић заузела став по питању њеног правног раздвајања који, с обзиром на околности и специфичности црногорског електроенергетског система, треба да се, одлукама Одбора директора и Скупштине акционара, реализује у три фазе.

У првој фази Електропривреда Црне Горе АД Никшић као акционарско Друштво треба да по члану 64 Закона о привредним друштвима оснује 5 једночаним друштава са ограниченом одговорношћу, којима ће “као независним правним субјектима у виду удијела пренијети припадајући дио имовине. Матично друштво ће задржати стратешке послове и вршити благу координацију новоформираних друштава”.

Ове активности су у току и у највећем обиму су завршене на Скупштини акционара 31.03.2008. године. Иначе, одвијају се по

одлуци Одбора директора Електропривреде Црне Горе АД Никшић о покретању поступка правног раздвајања, Програму I фазе правног раздвајања и Нацрту елелората Макроорганизација правно раздвојене Електропривреде Црне Горе АД Никшић - I фаза од 22.02.2008. године, који је 31.03.2008. године утврђен у коначном тексту.

Друга и трећа фаза правног раздвајања треба да се остваре трансформацијом друштва са ограниченом одговорношћу у акционарска друштва по члану 22 Закона о привредним друштвима. Те активности су орочене са 31.12.2008. односно 31.12.2009. године кад процес правног раздвајања Електропривреде Црне Горе АД Никшић треба да буде окончан.

За консултанта Електропривреде Црне Горе АД Никшић на овим пословима изабран је Институт "Хрвоје Пожар" Загреб. Координацију поступка правног раздвајања у име Владе Црне Горе врши радна група са-

стављена од представника свих релевантних субјеката. За реализацију Програма прве фазе правног раздвајања у Електропривреди Црне Горе АД Никшић је формиран посебан координациони тим.

Макроорганизација

Нацртом елелората Макроорганизација правно раздвојене ЕПЦГ дефинисан је концепт прве фазе чији су основни елементи са закључцима Одбора директора Друштва пренијети у прошлом броју листа ЕПЦГ. На бази овог концептуалног акта припремљени су предлози конститутивних и оснивачких аката субјеката будуће правно раздвојене Електропривреде Црне Горе које треба да донесу Скупштина акционара и Одбор директора матичног Друштва.

Односни елелорат и припремљена акта у свему су сагласни са Директивом 2003/54/ЕЦ, Законом о енергетици, Споразумом о формирању енергетске заједнице и закључцима Владе Црне Горе од 29.11.2007. године. Шта више, када се крајем текуће пословне

године издвоји Пренос, за што се успјешном реализацијом прве фазе стварају поуздани услови, реформе у електроенергетском сектору Црне Горе биће испред захтјева Европске регулативе која тек трећим пакетом мјера, чије се доношење очекује 2010. године захтјева такав радикалан искорак. Ово и сам модел недвосмислено потврђује и изабрани савјетник Институт "Хрвоје Пожар" Загреб, али уз знатно већи опрез кад је у питању преношење дјелатности снабдјевача на зависна друштва и регулисање пратећих новчаних токова.

Дакле, према утврђеном моделу Макроорганизације Електропривреда Црне Горе АД Никшић ће као матично друштво основати 5 зависних, једночланих друштва са ограниченом одговорношћу, правним субјективитетом, утврђеном енергетском и другом дјелатношћу и имовином неопходном за њено обављање, лиценцом или одобрењем, рачуном код пословне банке, бизнис планом и пословном политиком, финансијским исказима, ревизором, органима управљања итд. Чувају се принципи функционалног раздвајања кроз одвојене рачуне, управљање и информације без међусобног утицаја на дневно пословање. Послови стратешког карактера задржавају се на нивоу матичног друштва, које, преко органа управљања зависних друштва, конститутивних аката и закључених уговора, те заједничке реализације биланса електричне енергије, консолидованог бизнис-плана и пословне политике остварује благу координацију зависних друштва. Купопродаје енергије и услуге између субјеката правно раздвојене Електропривреде Црне Горе АД Никшић заснива се на уговорима и фактурном односу. И све то уз наглашену бригу за поуздано функционисање електроенергетског система током преласка на нову организацију и до 31.12.2008. године, што је посебна вриједност модела који је формално-правно реализован на V ванредној Скупштини акционара 31.03.2008. године доношењем Измјена и допуна Статута Матичног друштва и одлука о оснивању 5 друштва са ограниченом одговорношћу.

Суштински, модел ће бити имплементиран тек када се на основу одлука Скупштине акционара донесу статут и правилници о организацији и систематизацији, те закључи већи број уговора између субјеката правно раздвојене Електропривреде Црне Горе АД Никшић, именују органи, изврши регистрација и добију лиценце за обављање електроенергетских дјелатности. За тај, тзв. прелазни период потребно је најмање 45 дана.

Из објективних разлога није реализован само став Владе Црне Горе да матично друштво зависним друштвима "у виду удјела пренесе припадајући дио имовине" јер су иста основана са новчаним улогом од по 10.000,00 € и правом употребе имовине неопходне за обављање основних дјелатности. Али и тај недостатак ће бити отклоњен у најкраћем могућем року након што се обави текућа процјена неновчаних улога.

Лиценце и јавне набавке као отворена питања

Међутим, цијелосходност цијелог процеса могу довести у питање још увијек двије неразјашњене околности круцијалног значаја:

- Лиценцирање електроенергетских дјелатности као стратешких послова на нивоу матичног друштва и

- Обавезност примјене јавних набавки на купопродаје и услуге између субјеката будуће правно раздвојене Електропривреде Црне Горе АД Никшић.

По првом питању став Електропривреде је јасан. Оснивање 5 друштва са ограниченом одговорношћу врши се на основу члана 64 Закона о привредним друштвима, а међу стратешке послове, сходно закључку Владе Црне Горе третира се и: остварење електроенергетског биланса из домаћих извора и увоза, извоз вишка електричне енергије, снабдијевање КАП-а као квалификованог потрошача и реализација Дугорочног уговора са Електропривредом Србије. За обављање ових послова као енергетских у матичном друштву треба прибавити одговарајућу лиценцу.

Регулаторна агенција за енергетику преферира примјену Правила за раздвајање интегрисаног електроенергетског субјекта са чланом 22 Закона о привредним друштвима, стратешке послове усмјерава према развојним планским документима и не омогућава лиценцирање било каквих енергетских послова на нивоу матичног друштва. И сасвим је јасно, подударност ставова није ни могуће очекивати када су различита полазишта као у овом случају.

Члан 22 Закона о привредним друштвима нормира тзв. реструктурирање као суштинску организациону и власничку промјену у привредном друштву што Влада Црне Горе својим закључцима о реформи електроенергетског сектора предвиђа тек у другој и трећој фази, док прву фазу, само оснивање пет зависних друштва, заснива на члану 64. И то опредјељење у цијелости прихвата Електропривреда Црне Горе АД Никшић.

Насупрот овом, Правила о раздвајању интегрисаног електроенергетског субјекта правно раздвајање заснивају искључиво на члану 22 и не препознају прву фазу из закључака Владе и организационог елелората Електропривреде Црне Горе АД Никшић. И тако долазимо до дуализма који је могуће

превазићи само ширим тумачењем процеса правног раздвајања у коме је прва фаза практично прелазни период којим се остварује функционално и отпочиње суштинско правно раздвајање јединственог електроенергетског субјекта.

Реализација те фазе на крају првог квартала пословне године, кад су већ успостављени, усаглашени и верификовани сви значајнији електроенергетски односи и није их могуће мијењати посебно у дијелу субјективности без сагласности других уговарача, уз остале околности, само потврђује став да се енергетски стратешки послови морају до краја године задржати на нивоу матичног друштва са лиценцом снабдијевача осим за категорију тарифних потрошача који су у надлежности ДОО Снабдијевање. Међутим, да би се то реализовало неопходне су и одређене измјене у подзаконској регулативи, као и захтјев Електропривреде Црне Горе за преношење или издавање лиценци сходно новој организациној структури.

Том поступку, позитиван импулс дају најновије одлуке Регулаторне агенције за енергетику од 26.03.2008.године, којима се садашње лиценце у сектору електроенергетике продужавају, а њихов носилац Електропривреда Црне Горе АД Никшић обавезује да у року од 30 дана од дана доношења одлуке о оснивању зависног друштва поднесе захтјев за одобрење преношења лиценце на новоформирани правни субјекат, или, пак, обавијести Агенцију да исти није потпуно оспособљен за обављање дјелатности, у ком случају се утврђују нови рокови, али не даље од 31.12.2008.године као времена истека садашњих лиценци. Дакле, процес није парализан, али нема ни охрабрења да ће се на послове снабдијевања моћи примјенити за Електропривреду Црне Горе једино прихватљив модел - третман квалификованих потрошача и купопродаја енергије у матичном друштву у овој фази правног раздвајања а тарифних потрошача у ДОО Снабдијевање, пошто то захтијева и адекватну подјелу сада јединствене лиценце снабдијевача.

И код другог отвореног питања Електропривреда Црне Горе АД Никшић има став да није могуће и да би било безпредметно Закон о јавним набавкама примјењивати на купопродаје и услуге унутар регулисане дјелатности као што је електропривреда.

Мишљење Дирекције за јавне набавке да "привредни субјекти који настану након процеса правног раздвајања унутрашњих цијелина Електропривреде Црне Горе АД Никшић...постају обезвјеници примјене Закона о јавним набавкама" практично значи да би сви субјективности будуће правно раздвојене Електропривреде Црне Горе АД Никшић своје производе, услуге и потребе морали да објаве путем тендера и додјеле их најповољнијим понуђачима. Што би то значило, у условима израженог електроенергетског дефицита у Црној Гори и Југоисточној Европи, при још увијек неекономским цијенама

електричне енергије из домаћих извора, нествореног црногорског тржишта електричне енергије, пондерисане цијене електричне енергије из домаћих извора и увоза и других неповољних околности није тешко процијенити, али сасвим је сигурно да би биле евидентне само штетне последице такве праксе по потрошаче и електроенергетски систем као цјелину.

Електропривреда Црне Горе је рјешење проблема видјела у добијању аутентичног тумачења Скупштине Црне Горе о томе да се одредбе члана 2 Закона о јавним набавкама не односе на овај инфраструктурни систем због индустријског и комерцијалног карактера њеног рада, или одговарајућим допунама овог закона, или Закона о енергетици којима би електроенергетика као регулисана дјелатност, до отварања тржишта, била изузета из поступка јавних набавки.

Одређене најаве промјене ставова Дирекције за јавне набавке и Министарства за економски развој нијесу још увијек потврђене у писаној форми што наведена спорна питања и даље чини актуелним.

Закључак

Из изложеног се може закључити да су Елаборат Макроорганизација правно раздвојене Електропривреде Црне Горе АД Никшић и на његовим принципима утврђени акти конзистентни и усаглашени са европским и националним законодавством и закључцима Владе Црне Горе од 29.11.2007.године. Они обезбјеђују адекватно спровођење реформе сектора и поузданост функционисања електроенергетског система уз задржавање имовинског и инвестиционог потенцијала Електропривреде Црне Горе АД Никшић за изградњу нових и реконструкцију постојећих капацитета у поступку који је већ покренут одлукама Скупштине акционара, првенствено ради смањења црногорског електроенергетског дефицита и обезбјеђења профитабилности компанијског пословања.

Став Електропривреде Црне Горе АД Никшић по питању "стратешких послова који се задржавају на нивоу матичног друштва и благе координације зависних друштава" из цитираних закључака Владе Црне Горе у потпуности је потврђен од стране референтног савјетника и Државе као већинског власника на Скупштини акционара, па предстоји обавеза изнајажења, у сарадњи са Регулаторном агенцијом за енергетику, најповољнијег начина његове имплементације у поступку преношења постојећих лиценци на нове електроенергетске субјекте, кад се за то стекну сви услови.

М. Вујачић, дипл.правник

(Аутор текста је члан Радне групе коју је формирало Министарство економије и члан Координационог тијела ЕПЦГ на имплементацији Закључака Владе о правном раздвајању ЕПЦГ)

ИЗ ФЦ ПРЕНОС УПРАВЉАЊЕ ЗАГУШЕЊИМА НУЖНОСТ

Либерализација тржишта електричне енергије у Европи, односно укидање монопола електропривредних предузећа и значајно јачање конкуренције усмјерила је енергетске субјекте ка изнајажењу нових метода за обезбјеђење сигурног рада преносног система у новим тржишним условима.

Неодговарајуће развијена тржишна инфраструктура, односно недовољни капацитети интерконективних далеководна између националних система, отворили су на тржишту електричне енергије проблем њеног несметаног транспорта између појединих држава, односно региона.

Појава загушења у преносној мрежи представља ограничење за нормално одвијање трговине електричном енергијом, па се самим тим и управљање загушењима јавља као нужност. Постојећа мјеста на којима се загушења јављају, тј. њихова важност за трговину електричном енергијом, учесталост настанка загушења, тип и структура тржишта, као и сложеност преносне мреже одређују метод њиховог рјешавања.

Намеће се питање-шта су то загушења?!

Загушење је појава када постојећа преносна мрежа не може да задовољи све захтјеве за трансакцијама ел.енергије у одређеном режиму рада.

У оперативном смислу, загушење се јавља када постоји захтјев за више преносних капацитета у односу на понуђено код неке алокације (додјела преносних капацитета). Опет, тај преносни капацитет је прорачунат на основу сигурносних критеријума, односно на основу оперативних загушења.

Земље чланице Европске Уније примјењују и разматрају низ нових метода за управљање загушењима, са коначним циљем увођења недискриминаторних и тржишно заснованих метода. Организација Европских оператора преносног система (ETCO) је носилац развоја процедура управљања загушењима у земљама ЕУ.

Оператори преносног система (ТСО) југоисточне Европе су окупљени у организацији SETCO, односно њеној подгрупи NACMPF („Приступ мрежи, управљање загушењима и токови снага“) која је, између осталог, задужена да дефинише процедуре управљања загушењима у југоисточној Европи на компатибилан начин као у ЕУ, а које би уважавале све специфичности региона југоисточне Европе. Да подсетимо, SETSO асоцијација формирана је 2002. године под „кишобраном“ ETSO групе, која је задужена за развој регионалног тржишта ел.енергије са стране TSO (управљање загушењима, приступ мрежи, СВТ).

ЕКЦ је преко својих представника укључен у рад SETSO групе и подгрупе NACMPF, играјући активну улогу у креирању правила и процедура алокације преносних капацитета и управљања загушењима за регион југоисточне Европе.

Иначе, у раду ове енергетске асоцијације, чији је члан и Електропривреда Црне Горе (остале чланице су: Грчка, Србија, Хрватска, БиХ, Македонија, Румунија, Словенија, Турска, Бугарска, Албанија), учествује и инжењер **Небојша Јаблан**, оперативни диспечер из НДЦ-а Подгорица, који нас је и упознао са овом проблематиком.

Нада Павићевић

РАСПРАВА У РЕГУЛАТОРНОЈ АГЕНЦИЈИ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ ПОВОДОМ ИЗМЈЕНА ЛИЦЕНЦИ

ЕПЦГ затражила обустављање поступка

М. Вујачић: За преношење лиценци мериторан је захтјев имаоца тог акта. Друго крупно питање које у поступку правног раздвајања треба ријешити је питање обавезне примјене Закона о јавним набавкама које се односи на купопродаје и услуге између новоформираних енергетских субјеката, без чега нема суштинске правне раздвојености, али чија би доследна примјена довела до парализе система

Д. Ђурић: Лиценце се не могу преносити без захтјева матичног друштва, као њиховог носиоца, нити без захтјева друштва са ограниченом одговорношћу која то не траже, јер се неко не може обавезати да искористи своје право и покрене поступак за његово остваривање ако он то неће

У контексту укупних активности на утврђивању макроорганизације правно раздвојене ЕПЦГ у првој фази, одржана је 19. марта у организацији Регулаторне агенције за енергетику јавна расправа, везано за електроенергетске лиценце Електропривреде у

Том приликом председавајући Одбора Агенције **Бранко Котри** је у уводном излагању истакао да је Регулаторна агенција у циљу продужавања рока важења лиценци ЕПЦГ започела поступак њихових измјена, јер се сходно закључку Владе Црне Горе од 29. новембра

торна агенција и иницирала код ЕПЦГ дописом од 3. марта ове године, јер је закључила да ће се, ако ЕПЦГ не реагује до 7. овог мјесеца, ући у закашњење, пошто поступак издавања лиценци предвиђа још једну јавну расправу.

Став Регулаторне агенције изнио је у извјештају њен директор др **Драгољуб Драшковић** који је истакао да, с обзиром да је поступак правног раздвајања ЕПЦГ у току, и да прва фаза треба да буде окончана оснивањем пет друштава са ограниченом одговорношћу, то изискује измјену лиценци издатих Електропривреди. Наиме, у лиценцама је дефинисан рок важења до правног раздвајања ФЦ којима се обављају лиценциране дјелатности, што практично значи да уколико се не продужи важност лиценци ни један субјекат не би био лиценциран за обављање лиценцираних дјелатности.

“С обзиром да Електропривреда није поднијела захтјев за измјену лиценци и њихово преношење на ДОО у прописаном року, Регулаторна агенција је, користећи могућност из

Са сједнице у Регулаторној агенцији за енергетику

којој су, поред представника Агенције: др Драгољуба Драшковића, Момира Шкопеља, Бранка Котрија, Драгана Бојовића и Миодрага Ђекића, присуствовали представници Електропривреде Дарко Ђурић, Миливоје Вујачић и Борислав Правиловић, као и представник Министарства за економски развој Радмила Дамјановић.

прошле године, непосредно ушло у процес правног раздвајања вертикално интегрисане ЕПЦГ. Он је казао да је у програму јавне расправе дефинисан правни оквир и наведени сви законски и подзаконски акти у којима је предвиђена ова процедура. Котри сматра да је та процедура могла да почне и благовременом иницијативом Електропривреде, што је Регула-

тора о енергетици и Правилника о лиценцама, покренула поступак измјене важећих лиценци како би омогућила несметано обављање лиценцираних дјелатности и након 31. марта ове године, казао је Драшковић и додао да је за то предложено да се продужи рок важења лиценци које су издате ЕПЦГ а затим оне пренесу на новоформиране ДОО даном уписа у

Централни регистар Привредног суда у Подгорици. Друштва са ограниченом одговорношћу би, на име, била обавезна да у законском року поднесу захтјев за издавање сопствених лиценци, тако да би новформирани правни субјекти обављали дјелатност у складу са законом.

Ставови Електропривреде

Представници Електропривреде су у више наврата изнијели своје правне ставове и пружили додатне информације, указујући и на друге факторе који имају велики утицај на ток правног раздвајања ЕПЦГ.

Тако је **Миливоје Вујачић**, секретар Електропривреде, казао да је Агенција за енергетику покренула поступак измјена лиценци у новим условима на начин продуже-

енергетског субјекта за промјеном лиценце. Уосталом, то потврђује и члан 10 Закона о енергетици који гласи: Ова лиценца је преносива само уз писано одобрење Агенције, а одобрењу претходи захтјев, али у ЕПЦГ сматрају да се још нијесу стекли услови за то, што је суштина проблема, рекао је Вујачић.

Електропривреда је заказала Скупштину акционара 31. марта на којој треба да се донесу одлуке о формирању пет друштава са ограниченом одговорношћу, али постоје још неки услови за њихову регистрацију и отпочињање са радом. У том процесу Електропривреда, нажалост, има два велика проблема. Један је проблем разјашњења околности обавезе примјене Закона о јавним набавкама на купопродаје и услуге између нових електроенергетских субјеката, без чега нема суштинске правне разли-

- И усмена и писана кореспонденција са Регулаторном агенцијом дају јасан сигнал да те дјелатности неће бити лиценциране на нивоу матичног друштва, што је други лимитирајући фактор цијелог тог процеса који га може довести у питање. Због свих наведених околности, ЕПЦГ сматра да је покретање поступка измјена услова лиценци од стране Регулаторне агенције у овом тренутку, бар до разјашњења лимитирајућих околности, преурањен и да га треба обуставити, казао је Вујачић.

Дарко Ђурић је истакао да је Електропривреда кренула у процес правног раздвајања, али се наишло на проблеме, тако да се не зна како ће он завршити и како ће профункционисати новоформирана друштва са ограниченом одговорношћу, због чега није подношен захтјев за измјену лиценци. Он сматра да поступак који је покренула Агенција није правно утемељен и да се без захтјева самог носиоца лиценци и без захтјева друштава са ограниченом одговорношћу, ова лиценца не може преносити.

- Закон о енергетици предвиђа или измјену лиценци у смислу ослобађања имаоца лиценци од обавеза из лиценци или опозивање лиценце, а члан 12 такође предвиђа и измјену услова из лиценци, каже Ђурић објашњавајући да овдје није ријеч о томе, већ о преношењу лиценце са једног субјекта који је има на другог субјекта који је нема и у овом тренутку је не захтјева, што, по њему, није у складу са Законом. Поготово није у складу са прописима обавезивање у предлогу одлуке новоформираних друштава са ограниченом одговорношћу да поднесу захтјев, јер је овдје ријеч о праву.

- Неко ко има право да тражи лиценцу, не може се обавезати да искористи то своје право и покрене поступак за његово остваривање ако он то неће, каже Ђурић додајући да су ово само формални аспекти проблема, а да је суштинске проблеме објаснио Миливоје Вујачић.

- Ми сматрамо да у овом тренутку не постоје услови да се лиценца пренесе без захтјева или бар сагласности досадашњег носиоца, или без захтјева или сагласности друштва са ограниченом одговорношћу на које се намјерава пренијети, јер се ЕПЦГ у формално правном смислу, не реструктурира, а новоформирана друштва са ограниченом одговорношћу нијесу њени сљедбеници, него потпуно нови субјекти, тако да се ни са тог аспекта лиценце не могу пренијети на њих, објаснио је Ђурић.

И шеф Тима за регулацију **Борислав Правилковић** је увјерен да је требало испоштовати став Електропривреде да сама поднесе захтјев за евентуалну промјену лиценци на основу Правилника о лиценцама. По њему, ово је веома битан почетак реформе енергетског сектора, због чега је и Агенција требала имати мало више разумијевања за Електропривреду.

Утицај других фактора на правно раздвајање ЕПЦГ

На питање председавајућег да ли је заустављен процес правног раздвајања, јер се стиче такав утисак, или све иде пред-

Директор и председавајући Одбора РА: др Драгољуб Драшковић и Бранко Котри

ња њиховог рока важења, те преношења на будућа друштва са ограниченом одговорношћу, којим поводом је и организовала ову јавну расправу, сматрајући да зато има потпуно нормативно утемељење. ЕПЦГ као носилац свих шест лиценци у сектору електроенергетике, међутим, сматра да овај поступак нема чврсто правно утемељење.

- Према Закону о енергетици и Правилнику о лиценцама, Регулаторна агенција за енергетику јесте овлашћена да на захтјев енергетског субјекта изда одговарајуће лиценце које могу бити измијењене и прије истека утврђеног рока важења. (И ту одлуку такође доноси РА на захтјев имаоца лиценци). Међутим, поступак измјене лиценци се према тачки 15.9 Правилника о лиценцама не покреће у случају промјена у организационој структури или капиталу имаоца лиценце које се дешавају без промјене у власничким односима, што је свакако очита карактеристика ове фазе правног раздвајања ЕПЦГ. Вујачић је истакао да и Закон и Правилник познају и поступак измјена услова лиценце (члан 12, став 2, тачка 6 из Преамбуле), али ЕПЦГ је дилеми да ли је то посебна врста поступка, или се ради о томе да се тај поступак уклапа у поступак измјене лиценци. Онако како је у Правилнику назначен, више указује да се ради о једном посебном поступку промјене лиценци. Он сматра да би, у том случају, био мериторан захтјев имаоца лиценце као иницијатора и потребе

двојености. Вујачић је казао да у Електропривреди процјењују да би досљедном примјеном овог закона наступила парализа система.

- Уколико будемо морали да расположиве количине ел. енергије из сопствених извора изложимо јавним набавкама, а такође и продају унутар система, то ће бити својеврсна апорија из које је врло тешко изаћи, тим прије што сви предлози Електропривреде, а било их је три који нуде излаз из ове ситуације, још нијесу процесуирани, казао је Вујачић и додао да је став Електропривреде да рјешења нема уколико се у Закону о јавним набавкама и Закону о енергетици не препознају регулисане дјелатности као изузеци или се добије прицизно тумачење доносиоца закона да се члан 2 Закона о јавним набавкама не односи на Електропривреду. За то постоје јаки аргументи, јер Закон употребљава термин „комерцијални карактер дјелатности“, а Акционарском друштву тај карактер дјелатности не може нико оспорити.

Овдје се, каже Вујачић, појавио и проблем тумачења формулације закључака Владе од 29. 11. 2007. године, шта су то стратешки послови који треба да се задрже на нивоу матичног друштва. У недостатку тога аутентичног тумачења, ЕПЦГ се усудила да у елаборату Макроорганизације Друштва дефинише те послове међу којима се налазе и неки енергетски послови који морају да се кординирају у центру.

виђеним током према Скупштини акционара 31. марта, одговорио је секретар Друштва **Миливоје Вујачић** рекавши да се припреме редовно одвијају и да је чак допуњен дневни ред Скупштине захтјевима за докапитализацију, спајање са Рудником угља и тражење стратешког партнера за изградњу II блока Термоелектране.

Међутим, због поменутих два кључна проблема, може да се деси да се чак ни формално правно овај процес не могне довести до краја, јер ако се донесе скупштинске одлуке, оне морају бити компатабилне са одлукама Агенције у вези лиценцирања дјелатности, а у садашњој фази та разлика очито постоји. Секретар Друштва је затим казао да је на састанку код помоћника министра за економски развој као члан Радне групе изразио забринутост да ли се уопште води добар посао, Јер, како је Дирекција за јавне набавке саопштила Електропривреди да се на унутрашње купопродаје и услуге од дана формирања друштава са ограниченом одговорношћу примјењује цио поступак без изузетка, Пословодство ЕПЦГ је јасно одговорило, а то је наглашено и у писму министру за економски развој, да не може да преузме толику одговорност и да води систем у таквим условима.

- Ако ЕПЦГ на Скупштини акционара донесе све акте какве је пројектовала, а не буде имала адекватне лиценце, мораће се одржати још једна скупштина акционара, да би се усагласила са таквим поступком Агенције, казао је Вујачић и додао да у одлуци о формирању ФЦ Снабдијевања пише да ова функционална цјелина снабдијева само тарифне купце и то може промијенити само Скупштина. Зато све ове околности треба добро преиспитати, јер постоји много проблема који ЕПЦГ стоје на путу.

Реаговао је директор Агенције **др Драшковић** рекавши да се ради о лиценцама које има ЕПЦГ као акционарско друштво, тј. јединствени правни субјекат, који обавља све те дјелатности преко функционалних цјелина. Имаћемо, каже Драшковић, ситуацију да ће се на основу закључака Владе за прву фазу правног раздвајања ЕПЦГ формирати четири друштва са ограниченом одговорношћу за обављање електроенергетских дјелатности. Оснивач тих ДОО је ЕПЦГ, која има лиценце, у чијем саставу настављају да раде ДОО која морају да испуњавају одређене услове као правни субјекти. Због тога, сматра он, постоје основни услови за преношење тих лиценци, ако се оне могу преносити, по захтјеву субјеката, али, нормално, њих може преносити и издавалац лиценци у ситуацијама када то оцијени за потребно, као што је овај случај, јер те електроенергетске дјелатности морају бити лиценциране и обављати се као лиценциране од стране овлашћених правних субјеката.

Руководилац Службе за правне послове у Регулаторној агенцији **Наташа Војводић Перрић** је истакла да је Агенција продужила рок важења лиценци, али ничим није условавала Електропривреду, него је слијед догађаја да се формирају пет ДОО и у том тренутку ће се лиценце пренијети на њих да енергетски субјекат не би дошао до тога да један период буде без лиценци у ком случају не би могао да обавља електропривредну дјелатност.

-ЕПЦГ мора регистровати пет ДОО и

на основу тога на њих пренијети лиценце, а овим предлогом одлуке Агенције продужава се важност лиценци. Ако Скупштина акционара донесе одлуку о оснивању пет ДОО, она се морају регистровати и обављати електроенергетске дјелатности, каже Перрић.

Неопходан прелазни период

Дарко Ђурић је изнио недоумицу да ли се у Агенцији зна да се оснивање ДОО не врши преношењем имовине него новчаним односно оснивачким улогом од 10 хиљада еура, тј. ДОО се оснивају са основним капиталом од 10 хиљада еура, што је веома битно.

- Остаје отворено када ће се ријешити правна и техничка питања и да ли ће та друштва испуњавати услове за обављање ових дјелатности, каже Ђурић који је поновио да је лиценца право а не обавеза и да би, ако ДОО није поднијело захтјев и има одређене проблеме у организацији, Агенција овим поступком пренијела лиценцу на неког ко није у стању да обавља те дјелатности. Уосталом, и у Макроорганизацији се наводи да је потребан одређени прелазни период да све почне функционисати како треба, а за то вријеме ДОО не могу обављати ову дјелатност. Зато Агенција не треба да одузима лиценцу Електропривреди да би је дала друштвима са ограниченом одговорношћу која је и не траже јер нијесу у стању да врше ту дјелатност, сматра Ђурић.

Он је одговарајући Миодрагу Ђекићу на питање зашто се оснивају ДОО ако не могу обављати електропривредну дјелатност, казао да сврха оснивања друштава јесте да обављају електропривредну дјелатност, али је проблем у томе што се, према предлогу одлуке, лиценца преноси даном оснивања друштва. Од тог тренутка Електропривреда више нема лиценцу а имају је друштва са ограниченом одговорношћу која немају капацитета да обављају ту лиценцирану дјелатност. Због тога је, према његовом мишљењу, потребан одређени прелазни период да друштва почну да раде, и у томе је суштина. Неће се, каже он, доћи у правни, али хоће у фактички вакуум, да неко ко може да обавља дјелатност нема лиценцу и право да је обавља, а неко ко не може има то право.

- Зато ми сматрамо да кад се ДОО фактички оспособи да обавља електропривредну дјелатност, онда треба да поднесе захтјев за лиценце, што ће оно, наравно и учинити, каже Ђурић.

На питање замјеника директора Агенције Момира Шкопеља да ли ће моментом формирања ДОО запослени који сада раде у функционалним цјелинама постати запослени у новоформираним друштвима, или ће та процедура кадровског оспособљавања ДОО ићи по некој другој процедури или шеми, Дарко Ђурић је одговорио да је предвиђено да се преузму запослени, али не по аутоматизму, већ када се потпишу одређени уговори, акти и споразуми између ЕПЦГ као посебног правног субјекта, запослених и новоформираних друштава.

Миливоје Вујачић је, везано за ово питање, рекао да је због тога Електропривреда од почетка истичала да је обавезан прелазни период, јер доношење одлуке није једини услов за

формирање ДОО, већ треба да се конституишу његови органи, и да пословодство припреми сву инфраструктуру, кадровску и организациону, да преузме одговорност за обављање лиценцираних дјелатности. Треба донијети статут, правилнике о организацији и систематизацији и цијелу лепезу технолошких, кадровских и финансијских уговора. Морају се ријешити и одређена питања око колективних уговора са Синдикатом и то је процес за који у ЕПЦГ процењују да треба да траје до три мјесеца.

Наведени проблеми око јавних набавки и лиценци зауставили су ове процесе, односно у јануару и фебруару се много интензивније радило на организацији и систематизацији радних мјеста ДОО него данас, јер Електропривреда није наишла на разумјевање оних органа којима се обраћала у покушају да разријешити ова два велика проблема.

Бранко Котри је на основу наведеног закључио да се процес правног раздвајања ЕПЦГ у дијелу обезбјеђивања улога оснивања друштава не води сходно закључцима Владе него у складу са новчаним улогом и подсетио да се то разликује од онога како је то ријешено у Нацрту макроорганизације гдје се говори и о преношењу имовине и о новчаном улогу.

Одговор је дао **Миливоје Вујачић** подсетивши да Закон о привредним друштвима код оснивања ДОО дозвољава два модела, новчани и новчани улог и да новчани мора бити процијењен и унијет у оснивачка акта. Електропривреда је то покушала да спроведе на квалитетан начин и као правно друштво расписала је тендер на који се јавило шест релевантних институција од којих је само њихов ревизор био уредан у првом кругу одлучивања. Због тога је, како је казао, ЕПЦГ била у веома необичној ситуацији коју је морала ријешити са Министарством финансија и Дирекцијом за јавне набавке и елиминисати тог кандидата, а потом се широким тумачењем и примјеном законске регулативе дошло до новог проценитеља – Економског факултета који тренутно на томе ради. Намјера ЕПЦГ је да на наредној скупштини акционара, крајем јуна, то буде верификовано као новчани улог.

Да се размотре ставови Електропривреде

Котри је, затим констатовао да се на основу дискусија може закључити да не постоји превелика неусаглашеност ставова ЕПЦГ и РА, већ низ других отежавајућих околности. Он је казао да ће Агенција узети у обзир мишљење ЕПЦГ да је одлука о лиценцама преурањена и информисао присутне да је непосредно пред почетак јавне расправе председник Одбора директора др Радомир Миловић упутио писмо Регулаторној агенцији које ће бити придружено материјалу јавне расправе, јер је тим поводом и упућено.

Расправа је завршена алтернативним предлогом ЕПЦГ да се поступак измјене лиценци издатих Електропривреди обустави док ЕПЦГ не поднесе захтјев за преношење лиценци на нове субјекте или ДОО саме не поднесу захтјев за добијање лиценци када буду сматрала да су испунила услове за то.

Б.М.

БРАНКО КОТРИ, ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ ОДБОРА РЕГУЛАТОРНЕ АГЕНЦИЈЕ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ

Очувати принципе функционалног раздвајања

Поводом различитих виђења Регулаторне агенције и ЕПЦГ појединих суштинских питања у процесу правног раздвајања Електропривреде Црне Горе, разговарали смо са Бранком Котријем, председavajuћим Одбора Агенције.

Наше прво питање се односило на то због чега је Агенција Нацрт елабората Макроорганизација правног раздвајања ЕПЦГ – I фаза, који је усвојио Одбор директора ЕПЦГ, оцијенила као „корак уназад“ у односу на фазу функционалног раздвајања.

Котри: - Морамо прије свега веома добро објаснити шта значи раздвајање вертикално интегрисаних дјелатности у електроенергетском сектору, јер читајући два уредничка коментара у претходна два издања вашег листа, имао сам утисак да се ради о жестокој борби тамо неких који желе да разбију Електропривреду и оних других који се грчевито боре против тога. При томе брине чињеница да се до сада није појавило ни једно другачије мишљење, па се зато веома радо одазивам вашем позиву да одговорим на сва питања која ми постављате на ову тему. Ово и поред тога што сам свјестан да моји ставови у овом тренутку не могу бити није утицати на ток ствари, уколико до данас нијесу у потрешној мјери прихваћени ставови и препоруке Агенције које је благовремено доставила на тражење саме Електропривреде и то веома обухватно, детаљно а прије свега на важећој домаћој и европској регулативи утемељено. Наиме, на постављена питања вам одговарам управо на дан одржавања Скупштине акционара Електропривреде, која треба да усвоји значајне одлуке у овој области, и остаје ми једино да се надам да ће се снагом гласова власника, нормативна рјешења у измијењеном и допуњеном Статуту и одлукама о оснивању друштава са ограниченом одговорношћу, у највећој могућој мјери приближити закључцима Владе Црне Горе од 29. новембра прошле године.

Међутим, и ако се то не оствари, имам у виду да се све дешава на самом почетку процеса у којем ће се два пута промијенити правни облик Електропривреде, да то само дјелимично може успорити процес суштинских реформи у сектору, али да већ у овој години, најмање у два наврата на наредним скупштинама акционара, у јуну и крајем године, могу да се реализију корективне акције и обезбиједи повољнији развој процеса.

Сада нешто о нашој тврдњи, или о вашем питању. Одговор ће бити мало опширнији, надам се да ће се то разумјети.

Нормативно и организацијски ЕПЦГ мора обезбиједити конкурентно снабдјевање

Подсјетимо да организација било каквог снабдјевања потрошача електричном енергијом није могућа без повезаних мрежа преноса и дистрибуције, што заједно називамо мрежном

Бранко Котри

инфраструктуром. Познат је и један од кључних циљева реформи да се створе услови за конкурентно снабдјевање, што значи да треба снабдјеваче и произвођаче истаћи конкуренцији, а потрошачима омогућити да електричну енергију могу да купе по конкурентним и познатим условима од различитих снабдјевача. За остварење таквог циља, нужно се мора обезбиједити да мреже буду доступне и оним произвођачима и снабдјевачима који нијесу у саставу њихове вертикално интегрисане електропривредне компаније. Осим тога, Законом о енергетици у Црној Гори је прописано да се дјелатности у енергетском сектору обављају као јавне услуге, као и да ће се, све док Агенција утврди да је формирано конкурентно тржиште електричне енергије, дјелатности производње електричне енергије и снабдјевања електричном енергијом вршити за потребе тарифних купаца у складу са прописима Агенције. Дакле, цијене ће до тада бити регулисане. За потрошаче категорије домаћинства, цијене могу бити регулисане све до 2015. године. За остале потрошаче, слободан избор снабдјевача је требао да буде омогућен од 01.01.2008. године, али се ту касни у Црној Гори а, ако је за утјеху, и у читавом региону.

У таквим нашим условима, задатак Агенције је био да донесе одговарајућа правила и прописе а Електропривреда је морала обезбиједити основне нормативне, дакле статутарне, организацијске, као и кадровске и финансијске услове који омогућавају да се таква позиција њене преносне и дистрибутивне дјелатности, али и производње и снабдјевања, усклади са законским оквиром.

У вези са тим ћу подсјетити да је Правилник о лиценцама у енергетском сектору Црне Горе Агенција донијела средином 2004. године, и да су у складу са његовим одредбама Електропривреде издате дугорочне лиценце крајем 2005. године. Правила о раздвајању су крајем 2004. године претходила функционалном раздвајању. Доношењем Правилника о тарифама средином

2005. године, заокружен је правни оквир за два од три кључна сегмента реформи у електроенергетском сектору. Доношењем одлуке о избору модела тржишта средином прошле године, отпочела је израда неопходне инфраструктуре за трећи кључни сегмент реформи. До сада ни један субјекат није дао било какву иницијативу за промјену ове регулативе.

Функционално раздвајање усклађено са Агенцијиним Правилима о раздвајању

Статутарно, у Електропривреди, поступак је почео крајем 2004. године тако што је одлуком Скупштине акционара Електропривреда организована као вертикално интегрисани функционално раздвојени електроенергетски субјекат. Конститuisане су четири функционалне цјелине за четири електроенергетске дјелатности. Старање и одговорност за спровођење законитости рада цјелина и спровођење лиценци, Статутом је стављена у надлежност директора функционалних цјелина. Утврђена је обавеза да цјелине воде посебна рачуноводства и да припремају годишње финансијске исказе, као и да ревизор врши ревизију годишњих финансијских извјештаја цјелина и консолидованог извјештаја Друштва у складу са међународним рачуноводственим стандардима. Утврђено је такође регулисање односа између функционалних цјелина на бази интерних транзитних цијена у складу са општим актима Друштва. Не улазим овом приликом у то у којој мјери је овај оквир у дијелу финансијских претпоставки заживио у пракси Електропривреде, али му се није могла порећи добра усклађеност са одредбама о функционалном раздвајању дефинисана у Правилима о раздвајању која је претходно донијела Агенција.

Потом, крајем 2007. године иницијативом закључака Владе, детерминисан је ток и поступак правног раздвајања као фазног процеса који треба да у наредне двије године, до краја 2009., резултира формирањем пет посебних компанија односно акционарских друштава, а до тада да прође кроз два облика правног устројства Електропривреде:

- први, тако што ће Електропривреда АД 31. марта формирати пет друштава са ограниченом одговорношћу на која треба да пренесе припадајући дио имовине, и

- други, тако што ће се до 31. децембра из тако формиране компаније, издвојити Електропренос и формирати као акционарско друштво, посебна компанија.

Без свих кључних претпоставки правног субјективитета ДОО

У документима који су тим поводом урађени у Електропривреди, које је Агенција анализирала на тражење Електропривреде и полазећи од своје позиције у регулаторном процесу, уочене су одређене неусклађености како са закључком

Владе тако са постојећом регулативом.

У Нацрту Макроорганизације правно раздвојене ЕПЦГ - I фаза, уочено је, као кључно, да се не уважава битна претпоставка да се новим независним правним субјектима пренесе у виду удјела припадајући дио имовине, самим тим ни логичан слијед, преношење свих послова на новоформиране правне субјекте. Све остало, што је без скривања и детаљно изражено кроз четрнаест поглавља тог документа, потом у предлогу Измјена и допуна Статута и предлозима одлука о оснивању друштава са ограниченом одговорношћу, као документима који су припремљени за одлучивање на Скупштини акционара, су последице таквог концепта. Дакле, Агенција је изричито такву оцјену, пошла од неспорне чињенице да се непреношењем припадајућег дијела имовине на зависна друштва као удјела матичног друштва, избјегава стварање кључне претпоставке за њихову правну независност, затим да се концентрацијом оперативних послова електроенергетских дјелатности на матично друштво отвара јасна могућност да оно утиче на дневно пословање зависних друштава што није дозвољено у правно раздвојеним компанијама, стварањем обавезе произвођачу да енергију обавезно прода матичном друштву уводи се непотребан вишак посредовања између произвођача и снабдјевача, самим тим и додатне трошкове трансакција, стварањем обавезе зависним друштвима да енергију купују од матичног друштва, учињено је само да се прикривени монополиста из периода функционалног раздвајања промовише у отвореног и институционално оснаженог монополисту у правно раздвојеној вертикално интегрисаној компанији.

Уколико смо добро упознати, главно питање супротстављених концепата раздвајања је лиценцирање енергетских дјелатности које РА не дозвољава на нивоу матичног друштва, а ЕПЦГ управо у томе види сигурност функционисања система. Којим аргументима образлажете Ваш концепт?

Котри: По природи ствари у вези са овим не могу постојати супротстављени концепти Агенције и Електропривреде. Двије чињенице веома јасно о томе говоре.

Прво, фазни концепт правног раздвајања је утврдила Влада Црне Горе на предлог Министарства за економски развој, а претходно је томе рад посебне радне групе у којој су учествовали и представници Електропривреде. Представник Агенције је пратио рад радне групе и ми смо били упознати са тим концептом. Оцијенили смо да се проласком кроз два облика правног устројства до коначног формирања четири акционарска друштва, али и досљедним поштовањем закључка Владе у свим фазама, постиже циљ утврђен Правилником о лиценцама. Осим тога, ако досљедно примјењујете утврђени пут који треба да траје двије године, стварате могућност да у току преиспитате и по потреби коригујете циљеве постављене у подзаконској регулативи. Треба, наине, имати у виду могућност да се рјешења која ће донијети трећи пакет ЕУ за ефикасније стварање јединственог тржишта, у међувремену конкретизују.

Друго, Електропривреда је на основу рада иностраних консултаната и на предлог Комитета за раздвајање, раније у приличној мјери обликовала свој став према раздвајању, преферирајући холдинг структуру која није могла бити остварена због одређених нејасноћа у Закону о привредним друштвима. Сада је то изгледа могуће, али

таква концепција никада, до израде најновијег Нацрта Макроорганизације, није подразумјевала измјештање оперативних послова електроенергетских дјелатности на ниво организационих дјелова Управе холдинга или једноставније речено, Дирекције Друштва.

Да ли код таквог чињеничног стања Агенција може да прихвати да постоји различитост концепата са било ким? Да ли сада треба да у знатној мјери понишимо достигнућа реформи у овој области и процес вратимо на поновну израду подзаконске регулативе и да разлог за то буде немогућност Електропривреде да на самом почетку имплементира закључке Владе у мјери у којој је то утврђено за прву фазу правног раздвајања? Не заборавимо при томе да се ради о процесу чији је досадашњи ток од европских институција, Свјетске Банке и Међународног Монетарног Фонда добро оцијенен и подржан. Преко Европске Агенције за реконструкцију се реализује већ други круг експертске помоћи за институционално јачање Агенције и отварање тржишта. Прихватањем предложеног концепта пројектоване Макроорганизације без примједби, а имам утисак да се управо то очекивало од Агенције, највише би изгубио процес реформи.

Шта је, по Вама, у Елаборату ЕПЦГ спорно до те мјере да се у међусобним разговорима не би могло наћи адекватно и заједничко рјешење, или макар компромис, када се у вашим оцјенама истиче да на концепту ЕПЦГ не треба истрајавати?

Котри: То што је »спорно« ако већ желите да то тако назовете, чини ми се да је већ објашњено кроз одговор на прво питање, па и на друго. Ако треба даље да излажем виђење Агенције, онда свакако треба да кажем да смо у посматрању овог документа посебно пажњу посветили анализи пројектованих новчаних токова између Електропривреде АД и ДОО и између ДОО.

Утврдили смо да новчани токови, рецимо у купопродајном односу са Комбиномат алуминијума, почињу и завршавају се на релацији Дирекција Електропривреде – Комбинат алуминијума. Једноставније речено, Комбинат треба да плаћа испоручену електричну енергију Дирекцији Електропривреде и тај новац није предмет било какве даље расподјеле. Ту већ улазите у проблем да скоро 40% вриједности производње из домаћих извора, као приход не долази до произвођача електричне енергије, да 20% вриједности фиксних трошкова преносне дјелатности, укључујући трошкове оператора преносног система и оператора тржишта, уопште не долази као приход до преносне компаније. Само дистрибутивна компанија обезбјеђује 100% вриједности својих фиксних трошкова као приход кроз директно плаћање компаније за снабдијевање.

Утврдили смо такође да Снабдјевач мора да обавезно купује електричну енергију од Дирекције Друштва, као и будућа преносна и дистрибутивна компанија за покривање губитака. Произвођачи, пак, морају обавезно да продају електричну енергију Дирекцији Друштва. Дирекција Друштва увози укупне недостајуће количине. Дирекција Друштва реализује дугорочни уговор са Електропривредом Србије.

Ако је то тако, поставља се питање зашто се уопште врши раздвајање дјелатности. И под претпоставком да се то може разумјети као ситуацију која траје до краја године због недостатка потребног финансијског, техничког или кадровског капацитета, одмах морате поставити питање зашто то онда нормативно регулишете на неодго-

варајући начин, или зашто се нормативни оквир не постави коректно и једноставно дефинишете потребан прелазни период.

Полазећи управо од тога, Агенција је покренула сада већ и окончала поступак измјене изда-тих лиценци за обављање електроенергетских дјелатности Електропривреде Црне Горе АД Никшић, у циљу стварања услова за њихово преношење на новоформирана ДОО.

Зашто се РА противи задржавању лиценци на нивоу матичног друштва и најављује давање лиценци новим правним субјектима прије него што их они траже?

Котри: Прије свега треба да буде јасно да нико не може да оспори лиценцу енергетском субјекту који задовољава услове који су прописани Законом, а детаљно, укључујући и процедуре, разрађени у Правилнику о лиценцама. Према томе, није на Агенцији да се нечему противи а нешто опет одобрава, већ да одлуке доноси у складу са важећом регулативом.

Агенција је зато покренула поступак измјене издатих лиценци тек када претходно, на њен предлог, то није урадила Електропривреда.

Циљ покренутог поступка је био да се досљедно испоштује законска регулатива, односно да се предупреди настајање правне празнине, непостојања лиценце, с обзиром да је важећим лиценцама, које су додијелене Електропривреди крајем 2005. године, одређено да оне престају да важи правним издавањем функционалне целине у којој се обавља дјелатност за коју је свака појединачно издата, уз то да су те лиценце преносиве само уз писано одобрење Агенције.

Ваше питање је засновано на првобитном предлогу Агенције који је дискутован на јавној расправи. Међутим, правни поступак примијењен у одлукама које смо донијели, заснован је на нашим анализама и закључцима са расправе, и вјерујем да одражавају и ставове представника Електропривреде, а обезбјеђују јој довољно времена да разријешити проблеме на које је указано, и пренесе на зависна друштва лиценце у року који омогућава да им се у овој години издају и нове лиценце.

Подсјетићу вас да су представници Електропривреде на јавној расправи, на којој се, иначе, очекивао већи одзив позваних чланова Одбора директора и менаџера ЕПЦГ, навели да поступак правног раздвајања, осим проблема у вези са примјеном Закона о јавним набавкама и неизвјесности да ли ће Агенција дозволити двоструке или подјељене лиценце, иде нормалним током и да је припремљена допуна материјала за дневни ред Скупштине 31.03.2008. године, која се односи на спајање Рудника угља и ТЕ Пљевља, као и тражење стратешког партнера за изградњу II термо блока.

Немогућност преношења лиценци на новооснована друштва са ограниченом одговорношћу су образлагали недостатком капацитета да прихвате затечене дугорочне уговоре, а и могућим противљењем других уговорних страна. Дали су алтернативни предлог да Агенција обустави овај поступак и да друштва са ограниченом одговорношћу сама поднесу захтјев за издавање лиценци када буду сматрала да су се испунили услови за то.

Ми смо учили проблем да ћемо прихватањем таквог предлога доћи у ситуацију свршеног чина, јер Електропривреда би као страна која имплементира нормативна рјешења окончала поступак, а Агенција би као страна која доноси

регулативу могла да дјелује само послје учиненог посла. Због тога смо наставили поступак и донијели одлуке о изјенама лиценци које дозвољавају Електропривреди довољно времена да развијеш проблеме са којима је суочена.

ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ ЕПЦГ

У контексту одговора на ово питање Котри је казао да се, због краткоће времена да се на одговарајући начин аргументује недостатак капацитета, Агенција се, а поштујући дигнитет представника Електропривреде, одредила да прихвати ову њихову оцјену и да ту околност усвоји као чињеницу у даљем разматрању прихватљивог пута и динамике преношења лиценци на будућа ДОО. При томе Одбор Агенције је имао у виду наводе дописа Предсједника Одбора директора Електропривреде од 19.03.2008. године, из којег је јасно да се недостатак капацитета и неугодност са новим правним устројством, односи само на спровођење Лиценце за снабдијевање електричном енергијом, и то до краја текуће године, а да се преосталих пет лиценци могу у цјелости пренијети на одговарајућа зависна друштва.

Да ли је, по Вама, тачна тврдња ЕПЦГ да су управо њеним предлогом Макроорганизације правно раздвојене ЕПЦГ у I фази која би важила само до краја 2008. године у потпуности испоштовани закључци Владе ЦГ од 29.11.2007. да је сагласан са Законом о енергетици и Директивом ЕУ 2003/53?

Котри: Ако Скупштина акционара 31.03.2008. године усвоји предложене измјене и допуне Статута и одлуке о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу засноване на моделу Макроорганизације који смо имали прилику да анализирамо, убијеђен сам да ће веома брзо или, како сам рекао у одговору на неко од претходних питања, већ на наредној Скупштини у јуну, бити потребна додатна усклађивања ових докумената са регулативом коју сте навели у питању.

У својим оцјенама РА се, пак, позива на Правила о раздвајању која је сама донијела, а које, наводно, ЕПЦГ није испоштовала. У чему?

Котри: Ако мислите на фазу функционалног раздвајања, онда вјерујем да само треба упоредити неколико кључних чланова Статута, у којем су уграђена ријешења из Правила о раздвајању, а везано за расподјелу прихода, између функционалних цјелина, међусобних уговора и уговора са Дирекцијом Друштва, обавезу посебног вођења рачуна, израде годишњих финансијских извјештаја за цјелине посебно, па ћете доћи до закључка да добро осмишљену сопствену регулативу ни приближно није пратила одговарајућа пракса.

Ако, међутим, мислите на правно раздвајање, Правилима за раздвајање, чланом 3, прописано је да се послови Дирекције Друштва не могу преклапати са пословима функционалних цјелина. Чланом 12 је прописано да ће правно раздвајање бити извршено на начин да буду очувани принципи функционалног раздвајања, јер уколико би нека друга цјелина из система Електропривреде обављала било који дио дјелатности из дјелокруга снабдијевања, то би значило преклапање послова, успоравње процеса правног раздвајања и смањење

ефикасности пословања. Осим тога, трећи важан сегмент раздвајања, раздвајање информација, се не може реализовати.

С обзиром на кратко вријеме до одржавања Скупштине акционара (31. март), шта мислите како ће се ово питање ријешити, односно да ли ће до тада доћи до превазилажења спорних питања?

Котри: Агенција је својим дјеловањем омогућила да, када су у питању лиценце, овај процес може да тече без застоја. Међутим, није суштина проблема у лиценцама већ у усклађености оснивачких аката прве фазе правног раздвајања са Закључцима Владе. У функционалном раздвајању је постојао раскорак између добре сопствене регулативе Електропривреде и њене примјене у пракси. Сада ће чини се проблем бити другачији, регулатива би морала да буде много боља, па и под условом да се примијени у пракси, моје је мишљење да не може дати све жељене ефекте.

Да ли је РА о овом питању консултовала Министарство за економски развој и да ли ће, у случају да РА и ЕПЦГ до краја буду истрајавали на својим концептима, оно, ако се тако може рећи пресећи овај спор?

Котри: Са Министарством за економски развој на овом питању Агенција веома тијесно сарађује. Та сарадња је како вам је познато и институционализована, јер је Одбор Агенције делегирао у Радну групу за праћење реализације закључка Владе о правном раздвајању управо директора Агенције Др Драгољуба Драшковића, дипломираног правника. Ништа нас не спречава да ради рјешавања појединих важних питања и у оквиру других видова сарадње, размјењујемо мишљења. Ипак, одлуке из своје надлежности морате да донесете сами. Тако је било и овом приликом.

А када је у питању »пресецање спорова«, да додам и арбитражање око »тврдих ставова«, надам се да сте из одговора на ваша питања могли разумјети да се овдје не ради о алтернативама, већ о томе да ли се процес одвија у складу с важећом регулативом или се чине мањи или већи отклони. И друго, још једном желим да Вам скренем пажњу да се овдје ради о поступку који се спроводи у непосредној реализацији закључка Владе, и чију усклађеност прати и контролише посебна радна група формирана на основу истих закључака.

Ово није први пут да се сукобљавају ставови РА и ЕПЦГ. Било је и судских процеса по питању прихода и тарифа. Као што знамо ЕПЦГ је добила те спорове. По овом питању се не може ићи на суд, али би се ствари могле одвијати на штету електроенергетског система, грађана и Државе. Шта мислите зашто се по многим битним питањима разликују ставови ваше институције и ЕПЦГ? Не чине ли Вам се та спорења помало чудним, тим прије што је већина људи у Одбору Агенције из ЕПЦГ?

Котри: Од првог постављеног питања инсистирате на сукобу ставова, сада изражавате чуђење што су у то наводно укључени људи који су у одбор Агенције дошли из Електропривреде. Намјерно или не, проблем лоцирате на релацију Одбор Агенције – Електропривреда. Поједностављено гледно постоји вјероватноћа да, ако и ваше десето питање буде на исти начин интонирано, значајно допринесете тој заблуди

која, нажалост, поприма све веће размјере. Као уредништво гласила, вјерујем да повремено анализирасте контакт са јавношћу представника Електропривреде и осврте на рад Агенције. Као радник Електропривреде сте у позицији да чујете о многим забранама које наводно успоставља Агенција у односу на пословање Електропривреде. Поново је хит тренутка пласирање информације да плате зависе од одобрења Агенције. Ми смо до сада мислили да плате зависе од тога какве послове и колико запослени раде, да ли има послова који су непотребно покривени са више извршилаца и слично. Сјетите се прогноза пропасти система послје објављивања цијена у јуну прошле године. Кажите ми макар једну мало повољнију квалификацију нашег рада?! Зар вам се не чини да као уредништво морате чешће пружати прилику да нешто кажу и они на које се квалификације односе. Тако ћете учинити да се још више, а неосновано, не развије тај синдром »Бабарог«.

Ваш коментар у оквиру првог дијела питања указује не период примјене нових тарифа и на исходе судских поступака. Дозволите да овом приликом не одговорим на то питање, јер смо пресуде истог момента објавили на нашој интернет страни. Још увјек су тамо. Ко жели да чита, све може да разумије. Међутим, нешто ћу вам предложити.

Наиме, примиче се објављивање пословног резултата Електропривреде за 2007. годину. Прилика је да се у истом броју када то будете објављивали, нађу виђења и коментари Агенције. Добили смо један број података од Електропривреде који нас упућују на закључак да је пословање било веома добро на страни оствареног прихода, али и да је могло боље да се управља трошковима. Познати су наравно и подаци о фактурисаној реализацији. Желимо зато да непристрасном анализом освијетлимо утицај примјене нових тарифа у другој половини године, на остварени пословни резултат Друштва. Вјерујем да ћете то прихватити.

РА се представља као потпуно самостална и независна институција. Да ли је то заиста тако иако се сарадња и консултације са другим институцијама о суштинским питањима, било у привреди, било на државном нивоу, подразумевају?

Котри: Као таква Агенција је по закону основана. Да ли се тако, како кажете представља, вјероватно помало зависи и од сваког њеног члана појединачно.

У вези са тим без намјере да било кога повриједим, подсетићу да је Рудник угља дуже од годину дана послје ступања на снагу Закона тражио од Владе да донесе одлуку о цијени угља, мада је закон то ставио Агенцији у надлежност. Електропривреда са своје стране преферира у односу са Агенцијом посредовање потпредсједника Владе или ресорног министра. Све заједно имам утисак да код енергетских субјеката још није довољно присутна чињеница да основни принципи регулаторног процеса обавезују Агенцију на искрен и отворен однос и преме Влади и енергетским субјектима и потрошачима.

Отуда дискусију о независности треба посматрати у контексту успјешности реформског процеса, рађе него сабирањем консултативних састанака мада ни то није неважно.

Ж. Ђетковић

УПОРЕДНА АНАЛИЗА ПРИХОДА ЕПЦГ ПРИМЈЕНОМ СТАРОГ И НОВОГ ТАРИФНОГ ПРАВИЛНИКА ЗА ПЕРИОД ЈУЛ – ДЕЦЕМБАР 2007. ГОДИНЕ

Потврђена процјена ЕПЦГ

■ Примјеном нових тарифа остварен приход мањи за преко 17 милиона еура

Познато је да је руководство ЕПЦГ више пута током прошле године указивало на неадекватно утврђени ниво цијена и тарифа ел. енергије од стране Регулаторне агенције, те да се њима неће моћи покрити трошкови пословања, нити достићи ново дозвољеног прихода који је, такође, утврдила Агенција. Такође је указивано да ће се

с обрачун врши на принципу раздвојених тарифа за поједине енергетске субјекте, почеле примјењивати 1. јула 2007. године.

Анализа је рађена тако што је обрачун повећаних трошкова увоза вршен по стандардној методологији која је важила за првих 6 мјесеци 2007. године, па је од мјесечног укупног трошка увоза одбијен

трошкова увезене електричне енергије. Док је примјеном старог тарифног правилника обрачун повећаних трошкова по основу увезене електричне енергије вршен мјесечно по тачно одређеној процедури дефинисаној чланом 20 Правила о снабдијевању, нови тарифни Правилник равномјерно мјесечно распоређује признате трошкове увезене енергије у оквиру јединствене ставке трошкова енергије. У току 2007. године у првих 6 мјесеци обрачун електричне енергије вршен је примјеном старог тарифног правилника, док је у периоду јул - децембар фактурисање вршено према одобреној листи са цијенама донесеној од стране Регулаторне агенције за енергетику. У току 2007. године ЕПЦГ је за потребе снабдијевања својих потрошача увезла 1.400.576 MWh за што је плаћено 91.537.166 €.

Из табеле 2 се види да су трошкови увоза за период јануар – јун 2007. године износили 36.674.520,48 €, а за период јул-децембар 54.862.645,97 €, што је за 49,59% више у односу на прво полугодиште. Овако повећане трошкове ЕПЦГ у другом полугодишту 2007. године није ни изблиза пратило повећање прихода од продаје електричне енергије већ је остварена цијена реализованог kWh на дистрибутивном нивоу за 0,30% нижа у односу на ону из првог полугодишта. Из саме ове чињенице може се закључити да се примјена нових тарифа негативно одразила на пословање ЕПЦГ.

До тог закључка се долази на основу низа табеларних приказа међу којима: Обрачун повећаних трошкова по основу увоза електричне енергије са потребним параметрима, Анализа прихода по старом и новом тарифном правилнику за директне тарифне потрошаче (Железница и Железара Никшић), Анализа прихода по старом и новом тарифном правилнику за дистрибутивне потрошаче и Анализа укупног прихода од електричне енергије по старом и новом тарифном правилнику, и све по мјесецима и укупно за тај период, који чине саставни дио овог материјала, односно анализе којом је на најбољи начин потврђена процјена ЕПЦГ да ће примјена нових тарифа знатно умањити приход ЕПЦГ од оног који би се остварио примјеном старог тарифног правилника.

Анализа је у ствари показала да је ЕПЦГ примјеном нових тарифа у периоду јул – децембар 2007. године остварила смањени приход, и то од дистрибутивних потрошача за 14.208.553,78 €, а од директних потрошача за 2.980.816,78 €, што укупно износи 17.189.370,55 €.

Ж.Ћ.

	количина	фактура	просј. цијена
	MWh	€	€/MWh
јануар	158.280	11.700.966	73,93
фебруар	83.493	5.856.229	70,14
март	57.228	3.858.882	67,43
април	53.550	3.342.391	62,42
мај	84.084	4.908.665	58,38
јун	108.630	7.007.389	64,51
јул	205.344	12.976.896	63,20
август	200.413	13.231.128	66,02
септембар	150.959	9.598.446	63,58
октобар	66.119	4.232.943	64,02
новембар	93.681	6.206.449	66,25
децембар	138.795	8.616.783	62,08
укупно	1.400.576	91.537.166	65,36

Структура увоза ел. енергије ЕПЦГ у 2007. години - по мјесецима (табела 1)

	цијена реализованог kWh (€/kWh)		трошак увоза
	без ПДВ-а	са ПДВ-ом	€
1 период јануар - јун 2007	9,0524	10,5913	36.674.520,48
2 период јул - децембар 2007	9,0258	10,5602	54.862.645,97
3 Процент промјене	- 0,2938	-0,2938	49,59

Цијена реализованог kWh на дистрибутивној мрежи и трошкови увезене енергије у 2007. год. (табела 2)

Потрошач	Потрошња (kWh) (1)	Реализација по новом ТС		Реализација по старом ТС		Разлика	
		€ (са ПДВ) (2)	€ (са ПДВ) (3)	€ (без ПДВ) (4)	€ (са ПДВ) (5)	€ (без ПДВ) (4-2)	€ (са ПДВ) (5-3)
Железара	92,340,898	5,547,210.98	6,490,236.85	8,424,071.09	9,856,163.17	2,876,860.10	3,365,926.32
Железница	11,839,029	707,707.83	828,018.16	811,664.50	949,647.47	103,956.67	121,629.31
Дистрибутивна потрошња	910,217,099	81,881,873.57	95,801,792.08	96,090,427.35	112,425,800.00	14,208,553.78	16,624,007.92
Укупно	1,014,397,026	88,136,792.38	103,120,047.09	105,326,162.94	123,231,610.64	17,189,370.55	20,111,563.55

Укупни приход јул - децембар 2007.

примјеном нових тарифа остварити знатно мањи приход од оног који би се остварио примјеном старог тарифног правилника.

У циљу прецизног утврђивања тог односа у Снабдијевању је урађена Упоредна анализа прихода од продаје ел. енергије примјеном старог и новог тарифног система за период јул – децембар 2007. године, с обзиром да су се нове цијене ел. енергије, у складу са новим правилником о тарифама којим

приход од евентуалног извоза електричне енергије у датом мјесецу и као такав послужио за основ обрачуна процента повећаних трошкова, а обрачун прихода заснован на количинама енергије и структури односа потрошње ВТ/МТ оствареној у периоду јул – децембар 2007.

Према тој анализи, битна разлика у начину обрачуна електричне енергије по старом и новом Правилнику је начин обрачуна

ОСНОВАН ЦРНОГОРСКИ КОМИТЕТ МЕЂУНАРОДНОГ
УДРУЖЕЊА ЗА ВЕЛИКЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ МРЕЖЕ - CIGRE

Нови члан европске породице

Основни циљ црногорског Комитета међународног вијећа за велике електричне мреже је остваривање стручних и научних активности у области планирања, изградње и експлоатације електроенергетских система, као и у сектору производње опреме

Црна Гора је 29. марта, сходно Статуту интернационалне CIGRE, конституисала свој Комитет међународног удружења за велике електричне мреже - CIGRE са циљем остваривања стручних и научних активности у области планирања, изградње и експлоатације електроенергетских система, као и у сектору производње опреме.

На Оснивачкој скупштини на Електротехничком факултету у Подгорици, којој су присуствовали представници Владе, Електропривреде и комитета CIGRE земаља бивше Југославије, поред Одлуке о оснивању, донесен је Статут националне организације ЦИГРЕ - Црна Гора и изабрано руководство ове стручне асоцијације. За предједника је једногласно

Радуловић - Енергетска електроника, др **Веселин Илић** - Заштита и аутоматизација, проф. др **Илија Вујошевић** - Економија и развој ЕЕС, **Љубо Кнежевић** - Управљање и експлоатација енергетских система, **Влајко Јауковић** - перформансе система заштите животне средине, мр **Владан Радуловић** - техничке перформансе ЕЕС, мр **Мирослав Марковић** - Тржиште ел. ен. и дерегулација, **Војислав Вукадиновић** - Дистрибутивни системи и дистрибутивна производња, **Горан Марти-**

Радно предједништво

ним и регулаторним аспектима тих система а основана је у Француској 1921. године са сједиштем у Паризу и има своје комитете у око 80 држава, као и велики број осталих колективних и индивидуалних чланова.

- CIGRE дјелује преко двогодишњих конференција које се одржавају у парним годинама са око 2.500 учесника и око 400

Учесници оснивачке скупштине

изабран **Милутин Остојић**, професор ЕТФ-а, а за потпредједника **Владимир Вујовић**, саветник извршног директора ЕПЦГ.

На Скупштини је изабран и Управни одбор који, поред предједника и потпредједника чине стручњаци за 16 области енергетике, који су, уједно и предједници студијских комитета (**Ранко Вукотић** - Обртне машине, мр **Предраг Мијајиловић** - Трансформатори, **Зоран Остојић** - Високонапонска опрема, **Раде Дашић** - Каблови, проф. др **Јадранка Радовић** - Надземни водови, **Снежана Ивановић** - Постројења, **Рајко**

новић - Материјали и савремене технологије и **Славка Марковић** - Информациони системи и телекомуникације).

За успјешно остваривање циљева

У име Организационог одбора присутне је поздравио проф. **Илија Вујошевић** који је подсетио да је CIGRE једна од водећих свјетских организација у области електроенергетских система која се бави техничким, економским, еколошким, организацио-

поднијетих научних и стручних радова. Наредна 42. Конференција ће се одржати у Паризу од 24 - 29. августа 2008. године, а CIGRE одржава бројне симпозијуме и у непарним годинама, има своје референтне публикације и експертске и радне тимове у којима је ангажовано преко 1000 најистакнутијих стручњака из читавог свијета, казао је Вујошевић

Он је, затим, подсетио на историјат југословенског комитета CIGRE који је основан 1951. године у Загребу, а током

40 година његовог дјеловања у заједничкој држави припадала му је и Црна Гора. Први предсједник ЈУКО CIGRE био је академик Милан Видмар, тада познато име европске науке у области електричних машина и водова и први југословенски аутор реферата на засиједању париске ЦИГРЕ 1950. године.

- До распада СФРЈ 1991. године одржано је 20 савјетовања, од којих три у Црној Гори, а након нестанка заједничке државе, новоформиране државе оснивају своје националне CIGRE комитете, док Црна Гора и Србија 3. фебруара 1993. преузимају континуитет југословенске CIGRE и до октобра 2007. године одржавају још 8 савјетовања.

Након осамостаљења Црне Горе, Србија 28. октобра 2007.г., на 28. Савјетовању оснива свој национални Комитет. Можда је и Црна Гора то могла учинити раније, али важније од тога је да он успјешно

остварује своје циљеве, што ће, прије свега, зависити од спремности наших стручњака из Електропривреде, индустрије и са Универзитета да се ангажују и сарађују у студијским комитетима и учествују на домаћим, регионалним и међународним савјетовањима из области развоја електроенергетике, казао је проф. Вујошевић.

Поздравне ријечи и искрене честитке Скупштини су упутили министар за економски развој **Бранимир Гвозденовић**, извршни директор ЕПЦГ **Срђан Ковачевић**, проректор Универзитета **Здравко Ускоковић**, дугогодишњи директор црногорске и југословенске Електропривреде **Лазар Љубиша** и предсједници комитета бивших југословенских република **Русмир Махмутекајић** из БиХ, **Александар Секерински** из Македоније, **Крешимир Бакич** из Словеније и **мр Радомир Наумов** из Србије. Предсједник хрватског комитета CIGRE **Ивица Тољан**

је, уз извињење због спријечености да присуствује оснивачкој Скупштини, упутио честитку и искрену жељу да се успостави међусобно тијесна сарадња.

Боља повезаност са регионом

У име Електротехничког факултета и Универзитета Црне Горе скупу се обратио проф. др **Здравко Ускоковић**, проректор и доскорашњи декан ЕТФ-а изразивши задовољство због успјешне организације ове скупштине и жељу да буде успјешан и њихов даљи рад.

- Црна Гора се уписала у велику фамилију ове реномиране и утицајне међународне асоцијације, што ће се рефлектовати не само на унутрашњу ситуацију у Црној Гори и електроенергетику, него и на повезивање са регионом и међународном заједницом, казао је Ускоковић.

ПОЗДРАВНА РИЈЕЧ МИНИСТРА ГВОЗДЕНОВИЋА

Скупштину је поздравио министар за економски развој **Бранимир Гвозденовић** који је казао да оснивањем црногорске ЦИГРЕ наша држава на још један начин иде у правцу прихватања европских и међународних стандарда, што је наше основно опредељење.

- Захваљујући нашем учешћу имаћемо још бољу комуникацију са пријатељима из окружења и централом у Паризу, са представницима преко 80 земаља и учествовати у реализацији пројеката ове асоцијације, што ће нам омогућити да подигнемо наше капацитете, мада се на томе мора пуно радити, казао је министар **Гвозденовић**.

Он је напоменуо да су усвајањем Стратегије развоја енергетике створени услови за интензиван економски развој у том сектору и за организован приступ енергетској ефикасности, за нову енергетског система Црне Горе, а у посљедњих неколико година много је урађено на оптимизацији отвореног система.

- За то имамо велику подршку међународне заједнице и очекујемо интензиван заједнички рад на организацији комплетног система. Тај пут смо дефинисали стратешким опредељењима да градимо енергетске објекте, а CIGRE која ће окупљати црногорске експерте и створити услове

да се успостави добра комуникација са експертима из окружења, је још један корак у реализацији тога пројекта, рекао је **Гвозденовић** подсјетивши да се Црна Гора у оквиру Атинског споразума прикључила Енергетској заједници Југоисточне Европе са циљем стварања једног јединственог енергетског система на овом простору.

- То је први мултилатерални споразум обавезујућег типа са Европском комисијом и у том правцу се кроз интензивни рад већ постижу значајни резултати. Зато морамо ојачати своје кадровске капацитете и велику пажњу посветити едукацији, а у енергетском сектору имамо огромне потенцијале које морамо и можемо да искористимо ако будемо радили на организован начин. Корак напријед је усвајање Стратегије развоја енергетике и њена верификација преко Просторног плана Црне Горе, али и приступање међународном комитету ЦИГРЕ, што је додатна велика обавеза и велика шанса која се не смије пропустити, казао је **Гвозденовић** изражавајући задовољство због присуства дојена енергетске струке у Црној Гори који на тај начин исказују заинтересованост и истрајност да помогну млађим колегама у реализацији предстојећих развојних пројеката.

ПОЧАСТ И ОБАВЕЗА

Н овоизабрани предсједник Управног одбора проф. **Милутин Остојић** се захвалио Електропривреди Црне Горе и Електротехничком факултету на иницијативи за оснивање црногорског Комитета CIGRE и честитао организаторима на изванредно осмишљеној оснивачкој скупштини.

Он је уз захвалност на повјерењу да води ову асоцијацију, казао да се нада да је то резултат његовог дугогодишњег рада и доприноса који је дао ЕТФ-у и школовању кадрова, прије свега оних за потребе електроенергетике. Уједно је то и признање Влади Вујовићу за успјешно обављање низа функција у ЕПЦГ.

- Овај избор прихватамо као почаст, јер ћемо бити на челу организације у којој је сконцентрисано огромно знање и искуство које желимо да објединимо и активирамо, али и као велику обавезу, јер треба да утемељимо Комитет и почнемо са реализацијом његових изузетно значајних циљева из области електроенергетике која је у овом тренутку од посебног интереса за Црну Гору, казао је проф. **Остојић** изразивши задовољство што ће за најближе сараднике у наредном периоду имати изабране представнике студијских комитета који заједно са њима формирају Управни одбор, јер је ријеч о стручњацима који су се доказали у области свог досадашњег дјеловања, и који ће радећи у тим комитетима који су окосница црногорског националног Комитета, значајно утицати на остваривање зацртаних циљева.

- Улога ових комитета је да подстичу и координирају активности које доприносе техничком унапређењу у свакој посебној области. Они су носиоци стручних активности, имају водећу улогу у организовању скупова CIGRE и у избору преференцијалних тема, те у организовању и вођењу дискусија на скуповима, због чега од њих очекујем активан однос према обавезама, на које ћемо их можда понекад и упозоравати. Јер, у овој години морамо пуно и брзо радити да бисмо идуће године одржали прво савјетовање, и у међувремену и неке тематске расправе о актуелним проблемима, рекао је **Остојић** и додао:

- Очекујемо да ћемо преко централе у Паризу добити доста корисне документације и техничких информација које ће

бити од изузетне важности за наш рад, а иницираћемо и сарадњу са осталим националним комитетима CIGRE, посебно са онима са подручја бивше Југославије са којима смо били заједно од 1951. године. Увјерени смо да неће изостати стручна сарадња и да ћемо пронаћи заједнички интерес за размјену техничких информација, искустава, за организовање савјетовања,

мо и хидро електрана, а доприносиће и значајнијем коришћењу енергије сунца, вјетра, био масе и осталих обновљивих извора енергије.

- У активностима око изградње нових извора ел. енергије увијек ћемо имати у виду и утицај на животну средину и одрживи развој. Трудићемо се да на стручном нивоу дамо допринос у тражењу компро-

ришћењу ел. енергије и енергетској ефикасности као и да су смањивање техничких губитака у преносној и дистрибутивној мрежи на разумну мјеру и реконструкција и модернизација дистрибутивне мреже теме према којима ће Комитет имати посебан однос.

-У њему ће бити сконцентрисано целокупно техничко знање и искуство из обла-

СНАЖАН ПОДСТИЦАЈ ЗА СТРУЧЊАКЕ

Скупштину је у име Електропривреде и њених радника поздравио и извршни директор ЕПЦГ **Срђан Ковачевић** најавивши додатно ангажовање компаније кроз рад њених стручњака у националном и стружским комитетима CIGRE.

- Формирање црногорског комитета CIGRE је снажан подстицај за још активније ангажовање стручњака свих профила које окупља ова асоцијација. Присуство и учешће на овом скупу компетентних стручњака из разних области потврда су да Црна Гора има стручни и научни потенцијал за унапређење струке, науке, привреде и државе, увјерен је Ковачевић.

Он сматра да је у формирању црногорског комитета CIGRE помогло искуство које је стечено кроз рад асоцијације CIGRE на свим нивоима у претходном периоду и кроз сарадњу са другим националним комитетима, чији су представници дошли да поздраве новог члана.

Ковачевић је казао да су стручњаци ЕПЦГ и до сада давали допринос и били ангажовани у овој асоцијацији, али је сада обавеза још већа и захтјевнија, јер имамо свој национални комитет.

тематских стручних и научних расправа, трибина и округлих столова о актуелним проблемима у електроенергетици, казао је Остојић.

Он је обећао покретање иницијативе за проучавање проблематике од интереса за наш електроенергетски систем и његове елементе и помоћ у изради и примјени националних стандарда и прописа из области електроенергетике, гдје има много посла у наредном периоду.

Комитет ће, како је казао, настојати да знањем и искуством допринесе развоју, модернизацији, управљању и стабилности електроенергетског система, као и успостављању баланса између производње и потрошње ел. енергије у Црној Гори. Такође ће иницирати и подржати изградњу нових извора ел. енергије, тер-

СА РИЈЕЧИ НА ДЈЕЛА

Своје излагање др **Лазар Љубиша**, који је скоро пола вијека активно учествовао у развоју и функционисању електроенергетског система Црне Горе и екс Југославије, посветио је историјату електроенергетског система Црне Горе.

Далеке 1888. године инсталисан је први електрични агрегат у Црној Гори у радионици војног арсенала у Тивту, а нешто касније и други, у радионици у Бару за изградњу пруге Вирпазар - Бар. Трећи дизел агрегат, још увијек прије изградње Термоелектране на Цетињу, уграђен је у радиотелеграфској станици у Бару. А 1910. године пуштена је у рад прва електрична централа за јавну намјену у Црној Гори. Код ове електране није била интересантна само њена изградња већ и то да је у том периоду положена кабловска мрежа на Цетињу, што је био риједак случај не само на овим просторима него и шире. До Другог свјетског рата израђено је пуно електрана: у Котору 1916, па онда у Бару, Херцег Новом, Будви, Милочеру, Светом Стефану, Улцињу двије електране (једна јавна, а друга за Солану), Подгорици, Никшићу, Пљевљима итд, а укупна производња ел. енергије, која је служила само за јавну расвјету, била је нешто испод 700 хиљада киловат сати. Након Другог свјетског рата почела је интензивна електрификација.

Један од првих 35 kV далековода саграђен је од Котора до Улциња. Тек 1952. године повезан је јужни дио електроенергетског система у једну цјелину изградњом далековода Титоград-Петровац. А 1953. повезан је у једну цјелину сјеверни дио ЕЕС Црне Горе изградњом далековода од Пљеваља преко Рибаревине, Бијелог Поља, Колашина, Мојковца, Плава и Гусиња. Далеководи 110 kV од Требиња према Никшићу и даље према Подгорици, као и далековод од Горажда према Пљевљима пуштени су у погон 1957. године, када је ЕЕС Црне Горе заједно са осталим електроенергетским системима бивше Југославије ушао у заједнички паралелни рад.

Практично од 22. децембра 1957. године, ЕЕС Црне Горе као дио удруженог

југословенског електроенергетског система развијао се и функционисао заједно са осталим електроенергетским системима република бивше СФРЈ. Врло битно је напоменути да је 16. септембра 1974, послје дугих припрема, остварена аутоматска регулација фреквенције снага у југословенском ЕЕС, што је био услов за прикључење у паралелан рад у Европској енергетској интерконекцији. Тога дана екс југословенски ЕЕС ушао је у заједнички паралелни синхрони рад у УСТЕ, што до данас ЕЕС Црне Горе и остварује, истина од 16. септембра 1991. због познатих разлога, ЕЕС Црне Горе радио је у такозваној зони Б европске интерконекције, заједно са системима Србије, Македоније, дијела БиХ, Грчке, Албаније, а касније Бугарске и Румуније. Тек 10. октобра 2004. године остварен је заједнички паралелни синхронни рад читаве европске интерконекције, у којој данас раде и остварују сарадњу 23 европске електроенергетска система, међу којима и ЕЕС Црне Горе. Занимљиво је истаћи да је екс југословенски електроенергетски систем који је остваривао заједнички рад у европској интерконекцији, тада УСРТЕ а сада УСТЕ, био пети по величини систем у Европи, иза Немачке, Француске, Италије и Шпаније.

А данас, не спорећи оправдане разлике шта нам се дешавало у посљедњих 20 година, може се констатовати да практично није остварен развој ЕЕ система на подручју некадашње СФРЈ, прије свега производних и преносних капацитета. Основни задатак свих 6 данас самосталних ЕЕС је да се пређе са ријечи на дјела и почну градити нови производни и електропреносни објекти.

Посебно је то битно за Црну Гору која се налази у јужном дијелу система, а велика је срећа што је од 1972. остварена концепција развоја 380 киловолтног система Југославије. Овај стратешки документ, који је на савјетовању CIGRE у Дубровнику 1970. године поднио управо др Лазар Љубиша, једногласно је прихватило 1050 учесника поменутог стручног скупа.

мисног рјешења које ће „помирити“ енергетику и екологију, казао је Остојић. Он је истакао да едукацијом потрошача Комитет може допринијети рационалнијем ко-

сти електроенергетике са којим располаже Црна Гора, па је логична наша жеља да то буде искоришћено за њен напредак и процват, рекао је проф. Остојић. ▶

Поздравне ријечи предсједника националних комитета из окружења САРАДЊА ПРЕСУДНА ЗА БУДУЋНОСТ

Оснивање црногорског комитета CIGRE поздравили су предсједници националних комитета БиХ, Македоније, Словеније и Србије, који су, поред осталог, изразили жељу за тијесном сарадњом са новим чланом свјетске породице ЦИГРЕ, јер је то у интересу цијелог региона.

Проф. др Русмир Махмутџахић, предсједник Комитета CIGRE БиХ је честитао оснивање црногорског комитета, напоменувши да је босански Комитет у октобру прошле године на свом осмом савјетовању већ напунио 10 година постојања.

- Цивилизација којој припадамо не може осигурати своје циљеве у неком затвореном простору, па иако међународни поредак почива на националним државама, ниједна од њих не може осигурати будућност својим грађанима ако је затворена. Зато смо ми од почетка у остваривању постављених циљева полазили од тога да је ЕЕС битан предуслов за стварање квалитетнијег живота и извјесније будућности грађана и да ради његовог развоја и изградње треба да се повежу сви стручњаци на овом подручју са јасном визијом да електроенергетски систем, односно енергетска заједница као његова шира основа, може осигурати своју будућност само ако има јасну визију да је дно свијета као цјелине, рекао је Махмутџахић и додао:

- Сарадња са сусједима пресудна је за будућност наше земље. Зато је радосна чињеница да држава Црна Гора организује свој Комитет ЦИГРЕ и улази у заједницу комитета који могу ефикасно градити ЕЕС заједнице Југоисточне Европе јер токови енергеије не почињу нити престају на граници било које државе. Зато ћемо стално унапређивати сарадњу са другим земљама и Црном Гором преко које смо повезани са сусједним источним земљама. Комитет ЦИГРЕ БиХ ваш је пријатељ отворен за сарадњу и превазилажење наших различитих тараума које је тешко разумски објаснити, рекао је Махмутџахић.

Изразивши задовољство што присуствује стварању националног комитета CIGRE-а у Црној Гори, чиме је рођен још један члан породице међународне CIGRE, и упутивши честитке за успјешно обављени посао, Александар Секерински се подсетио на не тако давну 1994. годину када је формиран македонски национални комитет, који добро ради.

Са жељом да већ на прољеће 2009. црногорски комитет CIGRE организује своје прво савјетовање, он је, поучен македонским искуством, дао и одређене предлоге за што ефикаснији рад.

Прије свега, не треба постављати питање хоће ли бити довољно реферата, јер ће са добрим саставом студијских комитета бити и

Русмир Махмутџахић

Александар Секерински

Крешимир Бакич

Радомир Наумов

довољан број стручних радова. Не само код других националних комитета, него и код појединачна у региону и те како има интереса за сарадњу, јер традиција сарадње у овом региону постоји. Потребна је само мала иницијатива и онда успјех организације не изостаје. На посљедњем савјетовању македонске CIGRE, у октобру прошле године, 46 учесника из иностранства поднијело је 24 реферата. Организације CIGRE сада је трансформисана у смислу нових тема од интереса. Није то више асоцијација електроинжењера који се баве само електротехником и електротехничким проблемима, чији се друштвени утицај повећао.

Трансформација у електро сектору је тема која је од интереса и на нивоу CIGRE-а, а која је и у Црној Гори актуелна. Активност на том пољу би допринијела афирмацији и њеног националног комитета CIGRE-а.

Говорећи о позитивном искуству у раду CIGRE у Словенији, чији је комитет у 16 година свог постојања постигао изванредне резултате, Крешимир Бакич, гост из Љубљане је казао да су у бившој држави стручњаци из Словеније на југословенским савјетовањима учествовали са 22-24 рефера-

Пренијевши, између осталог, и поздраве генералог секретара CIGRE, који је пожелио добродошлицу у свјетску фамилију CIGRE, Крешимир Бакич, предсједник словеначког Комитета је поклонио статуету Милана Видмара, првог предсједника

ЈУКО CIGRE и једног од установитеља ове асоцијације на просторима бивше Југославије, који је био први учесник и подносилац реферата са простора некадашње СФРЈ на оснивачкој скупштини CIGRE 1921. године у Паризу.

та, а сада на двије националне конференције редовно се поднесе око 200 реферата. Раздјелени су на секцију CIGRE, око 120, и на секцију CIRED, негде око 60 – 70 реферата у просјеку. Од 6600 запослених у словеначком електроенергетском сектору на национално савјетовање дође око 500 људи, што значи да је CIGRE у Словенији, чији су успјеси на свим подручјима евидентни, наставила традицију која је била врло добро развијена у бившој Југославији.

Као један од ријетких који је добио међународно признање Technical comity award за допринос у раду међународних техничких комитета, чији је активни члан већ 19 година, он је колегама из Црне Горе препоручио да направе стратегију сарадње и активно се укључе у међународне студијске комитете и међународне радне групе на које треба да пошаљу стручњаке који су дужни да знања која стекну у раду међународне CIGRE примијене у пракси. Као чланови међународног студијског комитета, прилику за то имаће само једном годишње, у Паризу или неком другом мјесту, а као чланови радних група и пар пута у току године, јер се управо кроз радне групе највише научи.

По ријечима Радомира Наумова, CIGRE је изузетна управо по томе што није организација само електропривредних стручњака који раде у Електропривреди и на Универзитету, већ она обједињује не само њихов, него и рад стручњака из електро индустрије, пројектних и научно-истраживачких организација. Њени резултати су били велики и за ону велику Југославију и за све сада настале државе она има управо тај значај. Какав

ће рад бити у црногорском комитету највише зависи од тога шта се дешава у привреди и науци у датом тренутку, јер то и јесте предмет интересовања рада CIGRE.

Последње заједничко, 28. савјетовање CIGRE стручњака из Црне Горе и Србије одржано је крајем септембра и почетком октобра прошле године у Врњачкој Бањи. Пошто су колеге из Црне Горе изразиле жељу да оснују свој комитет, ми смо на том савјетовању до садашњи ЈУКО CIGRE преименовали у Српски национални комитет, у чијем раду учествују и стручњаци из Србије и Републике Српске, казао је Наумов.

Пожеливши црногорским колегама, од којих су многи радили у ЈУКО CIGRE у последњих 40-так година, много успјеха у раду, Наумов је изразио наду да ће и даље уско сарађивати. Оснивање црногорског комитета CIGRE је велика шанса да стручњаци, научни радници и истраживачи из Црне Горе активно учествују у раду те велике свјетске породице која овог тренутка обухвата 80 земаља.

ХЕ „ПЕРУЋИЦА“

Припреме за санацију брана и акумулација "Слано" и "Крупац"

Послије дужег времена извјесна је санација подземља и спречавање губитка вода у акумулацијама ХЕ „Перућница“

Ових дана завршавају се истражни геолошки радови на брани Слано за потребе санације њених темеља. То су, уједно, уводни радови за санацију дубинске инјекционе завјесе око акумулације „Слано“. Инјекционе завјесе су објекти у подземљу који све акумулације у карсту чине вододрживим.

О тим и другим активностима везаним за овај пројекат информисали су нас, крајем марта, стручњаци ХЕ „Перућница“ - дипломирани инжењери геологије мр **Милан Влаховић** и **Драган Шурбатовић**, који су, иначе, непосредно укључени у ове послове.

С обзиром да од 1988. године нијесу вршени никакви санациони радови на овим објектима, а да је након низа испитивања вододрживости утврђена деградација инјекционе завјесе, што је резултирало повећањем губитака, на основу бројних и свеобухватних испитивања

Милан Влаховић

Драган Шурбатовић

у ЕПЦГ је (у периоду 1999 - 2003. године) урађен „Пројекат побољшања вододрживости акумулација Слано и Вртац“, чији је аутор и један од наших саговорника мр Милан Влаховић.

Пошто је ерозионо дејство подземне воде погоршало стање инјекционе завјесе, на брани Слано су се, у мају 2007., како су нам објаснили инжењери Влаховић и Шурбатовић, појавиле деформације (стационажа 1+240 и 0+627

Истражни радови на брани Слано 1

км), које су у облику кратера на каменој облози инициране испирањем материјала из бране у подземље. Сама чињеница да се провирање воде из темеља бране појачало, била је довољан разлог за узбуну и за предузимање озбиљних захвата. На основу експертског мишљења угледне београдске фирме „Енергопројект“ 2007. године оцијењено је да ове деформације могу озбиљно да наруше стабилност бране, па су наши саговорници урадили додатни „Пројекат хидрогеолошких и инжењерско-геолошких истражних радова за потребе санације темеља бране С л а н о“. Након што је овај пројекат ревидовала стручна комисија, изабран извођач и кренуло се за извођењем истражних радова.

По овом пројекту изведено је девет бушотина по круни бране, те по један пијезометар и истражни раскоп на низводној ножици бране. О резултатима ових радова квалитетно изводи фирма Зигма-Никшић. Мр Милан Влаховић нам је, поред осталог, рекао да су извађени узорци језгра из тијела бране показали да глинено језгро није нарушено и да нема бојазни да је продор воде оства-

рен кроз њега. У супротном би његова санација захтијевала сложене и скупе радове. Продор воде изазван је испирањем филтерског слоја и другог неvezаног материјала у пукотине и подземне канале у кречњацима који се налазе у самом темељу бране. Испирањем неvezаног материјала у тијелу дошло је до проламања, односно слијегања камене облоге на узводној косини бране“.

По ријечима инжењера Шурбатовића, након ових истражних радова извођач ће урадити Елаборат о детаљним хидрогеолошким и инжењерскогеолошким истражним радовима за потребе санације темеља бране Слано. Санација камене облоге и темеља бране на назначеним локацијама извешће се упоредо са комплетном санацијом инјекционих завјеса акумулација Слано и Крупац. Предвиђени обим радова је око 10.000 м бушења и уградња 9.000 т сувог инјекционог материјала. Укупна вриједност ових радова који би требало да се изведе у наредне двије године процијењена је на 2,5 милиона €. За међународни тендер којије расписан 20. марта ове године већ су изразиле интересовање реномиране фирме из окружења“.

По ојени наших саговорника, како је, иначе, и ранијом приликом у нашем листу писано, ефекти који се очекују од извођења ових радова су стабилност бране, затварање понора и побољшање

Слијезање канеме облоге на брани Слано

Узорци језгра глине из тијела бране

Језго кречњака са фосилним шкољкама из темеља бране

Опит бојења - појава боје низводно од бране

вододрживости акумулација Слано годишње електричне енергије у нашој и Крупац, што ће резултирати производњом нових 32 милиона киловат часова најстаријој хидроелектрани.

И.З.

МЕЂУНАРОДНО
САВЈЕТОВАЊЕ
ЕНЕРГЕТИКА 2008

Подршка савременим трендовима у енергетици

На Златибору је од 25.03 до 28.03.2008 одржано међународно савјетовање ЕНЕРГЕТИКА 2008. У организацији Савеза енергетичара. У раду Савјетовања које се одржава сваке године, учествовали су и представници Одбора директора и Сектора за развој и инжењеринг ЕПЦГ АД која је, иначе, један од донатора Савјетовања. Скуп је, након поздравних говора, отворио Мр Радомир Наумов, министар у Влади Републике Србије.

За Савјетовање је припремљено око 90 научних и стручних радова, организоване су округли столови, презентације и изложбе ре-номираних фирми.

Теме округлих столова биле су сљедеће:

- Гасовод "Јужни ток" – шанса и будућност српске енергетике?
- Акционарство – модел за брзо, успјешно и некорупционашко реструктурирање домаће енергопривреде?
- Медији и енергетика – Критичка сарадња – Успјешан развој?

Уз учешће квалификованих модератора и уводничара, на овим округлим столовима су додатно освијетљена најактуелнија питања са којима се сусрећу енергетске компаније у региону и указано на најдјелотворније легистлативе и научно-стручне активности.

На савјетовању је дата подршка активностима енергетских компанија у региону на стварању услова за успјешно праћење савремених међународних трендова у енергетици, посебно у областима: регулативе, имплементације нових технологија, рационалног коришћења енергије, енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије, промоције успјешних менаџмент метода за вођење енергетске и еколошке политике развоја на макро и микро плану, модерних акционих програма за унапређење техничко-технолошке и организационе инфраструктуре и др.

Наглашена је потреба обезбјеђења услова за брзо и квалитетно усаглашавање домаће легистлативе и практичних акција са директивама Европске уније и преузетим међународним обавезама у области одрживог развоја.

Значајна пажња је посвећена оптималним економско-енергетским приступима процесу регионалне међудржавне сарадње у енергетском сектору, умрежавању Европе гасоводима и нафтоводима, као и креирању квалитетних и свјетски упоредивих програма за школовање стручњака за област енергетике.

Радови, припремљени за ово савјетовање, публиковани су у часопису Савеза енергетичара, **Енергија/Економија/Екологија бр. 1, 2 и 3, 2008**, док ће накнадно приспјели радови и Закључци Савјетовања бити објављени у наредним бројевима овог часописа.

Видак Вујић

ХЕ „ПИВА“

Без застоја током зиме

Сва три агрегата ХЕ „Пива“ су технички исправна и спремна за рад. Захваљујући благој зими није било дужих блокада магистрале Плујине – Шћепан Поље. За нама је већ

- Израда техничких спецификација за редован годишњи ремонт постројења
- Недостатак високостручног и квалификованог кадра
- Започета II фаза Пројекта реконструкције и модернизације

Драган Чизмовић

друга зима заредом из које ћемо изаћи без већег трошка због ангажовања механизације на чишћењу снијегом завијаних путева.

Ово је, иначе, основна оцјена рада у првом тромјесечју 2008. године хидроелектране смјештене у гудурама Пивског кањона коју нам је, приликом наше посјете 26. марта, изнио њен директор **Драган Чизмовић**, који нас је информисао и о све израженијем кадровском проблему, као и о испуњавању обавеза према плујинској општини.

Он нам је такође рекао да су у ХЕ „Пива“ тренутно закупањени израдом техничких спецификација алата дизаличних средстава, припремних радова, које је неопходно обезбједити прије почетка замјене прекидача и сабирничких растављача у далеководним пољима 220 kV, као и детаљне спецификације за набавку опреме, резервних дјелова, материјала, алата, радова, што је све везано за радове који су планирани да се изведу у току редовног годишњег ремонта агрегата 2008.

Поред директора Чизмовића, наш саговорник је била и технички директор мр **Светлана Пјешчић**, која нас је обавијестила о Пројекту реконструкције и модернизације ХЕ „Пива“ који се фазно реализује, а у згради поред бране разговарали смо са **Милинком Раичевићем**, шефом Службе одржавања, и

Жељком Аврамовићем, шефом Службе експлоатације.

Како зауставити одлив кадра

У ХЕ „Пива“ је изражен недостатак кадрова, што представља озбиљан проблем у смислу организовања рада и одвијања нормалног процеса производње, али и одржавања објеката и опреме. По подацима које нам је презентовала **Даница Вуковић**, шеф Службе за правне послове, према постојећој систематизацији није попуњено девет радних мјеста за која је потребна висока стручна спрема и то: четири електроинжењера, три грађевинска инжењера и два економиста.

Поред недостатка радне снаге евидентан је и одлив кадрова из овог колектива, прије свега због услова рада у кањону, дислоцираности објекта и свакодневног путовања кањоном, једном ријечју, географских и климатских особености које нимало нијесу привлач-

због чега многи, иако релативно млади, оболијевају, а код неких болест, на жалост, има фаталан исход, што је је још један, али најболнији, одлив кадра.

- То је вјероватно и разлог што се на наше огласе, које смо неколико пута понављали, нико није јављао. Иако је 30. јануара 2008. године оглашена потреба за пријем седам приправника са VII степеном стручне спреме,

примљен је само један електроинжењер, рекао нам је директор Чизмовић.

Везано за ову проблематику, незаобилазан је и проблем инвалида рада, којих је тренутно девет. Еко-токсиколошки завод из Подгорице је вршио испитивања услова рада у ХЕ „Пива“ и на основу тих испитивања је оцијењено да се радницима у подземном

постројењу због отежаних услова рада призна бенефицирани радни стаж.

Уговором који је ЕПЦГ са УТП „Пива“ Плујине потписала 6. марта ове године за 80 хиљада € смањени

Светлана Пјешчић

Агрегати у ХЕ „Пива“

не за оне који траже посао. Све то остава последице на здравље радника,

су трошкови угоститељских услуга у Самачком хотелу у Плујинама и згра-

ди одржавања испред Електране за раднике ХЕ „Пива“.

Пројекат реконструкције и модернизације

У току 2008. године ХЕ „Пива“ планира да у потпуности реализије радове из I фазе реконструкције и модернизације. Како нам је објаснила мр **Светлана Пјешчић**, то се односи на замјену прекидача и сабирничких растављача у далеководним пољима разводног постројења 220 kV и рјешавање проблема вибрација на шинским веза-

глед опреме и објекта, разговарала и са одговорним лицима о свим проблемима који су присутни и који су се јављали у току рада Електране, а преузела је и потребну техничку документацију.

Послије прегледа стања опреме и објекта и увида у документацију, Консултант ће до 28. марта ове године доставити извјештај о прегледу објекта и опреме. За дио опреме, за коју постоји општа са-

гласност да ју је неопходно хитно замијенити, без претходног испитивања, одмах ће се правити тендерска документација и у току 2008. године расписати тендери за њену набавку. У том смислу, ХЕ „Пива“ ће до 10. априла 2008. године усагласити и

Милинко Раичевић

доставити коначну листу опреме коју је потребно хитно замијенити. Консултант ће направити документацију за испитивање опреме и објекта,

Жељко Аврамовић

ката, која ће се реализовати у току текуће године. Након извршених испитивања и добијених резултата, Консултант ће израдити Идејни пројекат са Студијом изводљивости, на основу кога ће се планирати и изводити даље активности на Пројекту реконструкције и модернизације.

Након ревизије Идејног пројекта и Студије оправданости снижења нивоа доње воде ХЕ „Пива“ у циљу повећања производње електричне енергије у овој електрани, како је истакла С. Пјешчић, написан је Пројектни задатак за израду Главног пројекта, који ће бити објављен ових дана.

Према Уговору, обавеза Консултанта је да изврши преглед овог пројекта.

Производња изнад плана

По ојени **Милинка Раичевића**, шефа Службе одржавања, ХЕ „Пива“, која у првом тромјесечју ове године није имала непланираних застоја, функционише на задовољавајући начин.

Међутим, проблем је недостатак радне снаге у постројењу, гдје у стални радни однос треба примити: једног крановођу, два ВКВ машинбравара, помоћних радника и чистачицу.

По новој систематизацији радних мјеста у ХЕ „Пива“, која још није завршена, планира се укидање Службе одржавања, чији ће се радници распоредити у остале службе у Електрани: електро, машинску и грађевинску службу.

Од почетка године до 26. марта агрегати ове електране, који су радили скоро без застоја, произвели су 237 милио-

на киловат часова електричне енергије. По ријечима **Жељка Аврамовића**, шефа Службе експлоатације, производња у прва два мјесеца, када је премашен план за око 6 одсто, била је солидна. У јануару је произведено само милион

kWh испод плана који је износио 90 милиона, а фебруару је систему, умјесто 90, испоручен 101 милион kWh. Међутим, од 1 – 26. марта произведено је 46,5 милиона kWh, што је нешто мање од 55 одсто од плана за овај мјесец (85 милиона kWh).

На дан наше посјете енергетска вриједност Пивског језера, чија је кота била на 641,57 ммм, износила је 117,22

kWh, а доток је био око 130 м³/с.

Хидролошка ситуација, која је у прва два мјесеца била веома лоша, због малих и испод просјека дотока, знатно је била боља у марту, када су се дотоци „пели“ и до 250 м³/с.

Но, без обзира на то, погонска спремност агрегата, по Аврамовићевој ојени, на задовољавајућем је нивоу. Док у марту није било застоја у раду, у јануару и фебруару десила су се два краћа застоја која нијесу значајно угрозила погонску спремност агрегата.

Машине ХЕ „Пива“ су током наше посјете ипак мировале јер нијесу, како нам је објаснио Аврамовић, биле ангажоване од стране ЕПС-а због великих дотока на дринским хидроелектранама. Основна намјена „Пиве“, као што је познато, је да покрива вршна оптерећења.

И.З.

ДЕФИНИСАНЕ ОБАВЕЗЕ ЕПЦГ ПРЕМА ОПШТИНИ ПЛУЖИНЕ

Послије неколико састанака мјешовите комисије коју су сачињавали преставници ЕПЦГ и Општине Плужине, коначно су, како нам је рекао **Драган Чизмовић**, дефинисане обавезе Електропривреде према плужинској општини настале по основу изградње ХЕ „Пива“.

Укупна вриједност поменутих обавеза процијењена на 11 милиона €, измириће се, како је договорено, у наредних пет година, тј. до краја 2012. године, а годишње обавезе биће унесене у бизнис планове, док обавезе за ову годину износе 2 милиона €.

У току су припремне активности у вези израде и закључивања уговора између ЕПЦГ и СО Плужине.

Раније преузете обавезе, као што је насипање и асфалтирање локалних и регионалних путева у Пиви у укупној дужини 7,5 километара, Електропривреда ће реализовати чим то буде могуће.

ма, како би се оспособило електрично кочење агрегата које, због ове појаве, није у функцији. Након усаглашавања динамичког плана за извођење радова у РП 220 kV и расположивог времена тоталне обуставе, према Електроенергетском билансу за 2008. годину, које је недовољно за реализацију поменутих послова, као најповољније рјешење наметнуло се да се прво изврши уградња прекидача и сабирничких растављача у једном далеководном пољу, а у току тоталне обуставе и у остала два далеководна поља. Из тог разлога су покренуте иницијативе за добијање сагласности за застој агрегата А3 и искључење далеководног поља 265 (Пљевља I) прије почетка ремонта, како би се у њему, прије тоталне обуставе рада Електране, замијенио прекидач и растављач.

Као што је познато, ХЕ „Пива“ је почетком 2008. године ушла у II фазу Пројекта реконструкције и модернизације. Пројекат је, иначе, започет доласком изабраног Консултанта - Joint Venture Colenco Energo project, чија стручна екипа је, како нам је казала С. Пјешчић, поред тога што је извршила детаљан пре-

ТЕРМОЕЛЕКТРАНА ПЉЕВЉА УОЧИ РЕМОНТА

Одличан учинак у производњи

Послије периода мирног и стабилног изузетно доброг рада током минула три мјесеца, остваривши надпланску производњу у ТЕ Пљевља ће 6. априла почети редовни годишњи ремонт, планиран да траје до краја маја. Најважнији посао је завршетак реконструкције котловског постројења, док ће на

- У првом кварталу ове године, блок је произвео близу 400 GWh, или 16 одсто више од плана за овај период, захваљујући доброј погонској спремности и довољним количинама угља
- Припреме и организација ремонтних послова приведени крају

ТЕ Пљевља

изузетно поуздано и да до сада није било озбиљнијих проблема у погону, те да је одличан учинак остварен и у производњи. ТЕ је првих мјесеци ове године успјела да премаши планирану производњу. Наиме, у јануару је произведено 135 милиона киловатсати ел. енергије, или 20 одсто више

Доброслав Гачевић

завести у релативно кратком периоду су: замена електрофилтерског постројења, стабилизација и рекултивација постојеће депоније пепела и шљаке » Маљевац » и градња нове депоније и система за транспорт шљаке и пепела. А у оквиру планираних послова реконструкције и модернизације могуће је обезбједити повећање снаге блока 225-231 MW, што треба да потврде текућа испитивањима на опреми, уговорена са руском фирмом

осталој опреми бити урађен типски обим послова превентивно - корективног одржавања. О томе, те планираним пројектима за реконструкцију и модернизацију капацитета, као и питањима везано за тренутне околности у којима је скоро извјесно да ће доћи до изградње другог термо блока у Пљевљима, а самим тим и до интеграције ТЕ и Рудника угља у јединствени технолошки систем, разговарали смо са Доброславом Гачевићем, техничким директором у Термоелектрани.

Приоритет ремонта – завршетак реконструкције котловског постројења

Редовни годишњи ремонт Термоелектране, који ће почети шестог априла трајаће 50 дана, како нам је, крајем марта рекао инж. Гачевић. Од већих послова планиран је завршетак реконструкције котла, а на помоћним објектима предвиђен је типски обим превентивно – корективних радова одржавања.

На котлу је, током овог застоја предвиђена уградња трећег нивоа пакета загријача ваздуха првог степена, као и уградња система управљања потпалом мазутних горјоника и контроле пламена у ложошту котла, а у плану је и отклањање уочених недостатака монтаже током прошле године и типски обим послова на осталој опреми и постројењима.

Након мањих проблема, послје прошлогодишњег ремонта, поново је достигнута висока погонска спремност из претходног периода, што је, како каже наш саговорник, уједно и основна карактеристика рада ТЕ, у прва три мјесеца ове године. Успјешан рад ТЕ и њен значај за ЕЕС не треба посебно истицати, јер је то добро познато, али треба подсјетити да ова Електрана, већ дуже вријеме, ради

од плана, чиме је достигнут ниво рекордне производње у овом производном објекту, од његове изградње, у фебруару десет одсто, док је квартални план испуњен још у другој половини марта. Очекивана укупна производња до почетка ремонта је цца 400 GWh, или 16 одсто изнад плана, што свакако није било могуће остварити без одличног рада Рудника угља у претходном раздобљу. Иначе, ТЕП је ове године, на бази очекиване погонске спремности и бољег искоришћења инсталисаних капацитета, билансирана са већом производњом (1130 GWh) него ранијих година.

Планирани пројекти за 2009. годину амбициозни, али реални и исплативи

С обзиром да је Термоелектрана ушла у 26 годину експлоатације, њен даљи рад везан је за инвестициона улагања у реконструкцију и модернизацију главне енергетске опреме у циљу продужења њеног радног вијека. Један од разлога за инвестиције у Електрани је дотрајалост опреме, као што је опрема на систему за контролу и управљање, што може представљати проблем у раду блока. Међу стратешким приоритетима је и еколошка стабилизација објекта у циљу ограничења негативних утицаја утицаја њеног рада на животну средину и њихово свођење у прописане оквири. што је у складу са захтјевима ЕУ. По мишљењу Гачевића, кључни послови у еколошком пакету мјера, које треба реали-

СИБКТОЕС из Новосибирска.

У наредној години је планирана замена електрофилтерског постројења, чиме ће емисија прашине из димних гасова ТЕ бити сведена у дозвољене границе. Припреме за овај пројекат су почеле прољетос, а у току његове реализације обезбједиће се и мониторинг димних гасова. Могуће је да се про-

НЕСПОРАН ТЕРМОЕНЕРГЕТСКИ ПОТЕНЦИЈАЛ ДРУГОГ БЛОКА

Према Стратегији развоја електро-енергетике Црне Горе до 2025. године, ТЕП 2 је на листи приоритетних објеката. По оцјени инж. Гачевића, други блок ТЕ Пљевља је неспоран термоенергетски потенцијал са могућношћу да се најбрже елиминише дефицит ел. енергије код нас дугорочном периоду. Значајни су и макроекономски ефекти ТЕП2, како на локалном, тако и на државном нивоу. Сем тога, изградњом новог термо блока са топлификацијом ријешила би се и кључна еколошка питања у Пљевљима. Али, активности на овом пројекту су још увијек у почетној фази.

- Актуелно је питање модела финансирања овог и сличних пројеката у ЕПЦГ. По нашем сагледавању, предност треба дати моделу докапитализације Електропривреде уз задржавање већинског власништва државе. Но, без обзира на те и друге дилеме, потребно је, што прије, ући у израду пројектне документације - студије оправданости са идејним пројектом, закључно је наш саговорник.

јекат реализује у оквиру сарадње са њемачком КфВ банком.

Поред тога, каже инж. Гачевић, требало би да почне и реализација пројекта за постојећу и ново депонију пепела и шљаке, али и други значајни пројекти везано за технолошку стабилизацију објекта, у оквиру којег је предвиђена замена система управљања, реконструкција електро система сопствене потрошње и др.

Б.С.

На тржиште са новим програмима

■ При крају реализација програма за производњу армирано-бетонских стубова, а у јуну ове године почеће активности на реализацији програма ремонта дистрибутивних енергетских трансформатора

О плановима развоја Електроградње и припреми овог колектива који се много пута доказао у тешким ситуацијама за ЕПЦГ, за рад у тржишним условима разговарали смо са директором **Савом Марковићем** непосредно прије доношења одлуке о правном раздвајању Електропривреде и формирању пет друштава са ограниченом одговорношћу, међу којима је и ова цјелина.

- За Електроградњу то значи да ће она осталим предузећима пружати сервисне услуге и неће се финансирати из тарифа, односно цијена струје, него на основу међусобних уговора о пружању услуга. То је потпуно нови статус Електроградње, након 55 година постојања, и на први поглед се чини да је Електроградња, која је изградила цијели преносни и већи дио дистрибутивног система ЕПЦГ, коначно добила статус који заслужује. Међутим, тај статус угрожава неучествовање, односно индиректно учествовање у регулаторном приходу, због чега ово ДОО мора имати посебан третман у поступку уређења унутрашњих финансијских односа или ће његов статус бити крајње недефинисан и неодређен, каже директор Марковић.

По њему, неопходно је да се посебним уговором о међусобним односима између Матичног друштва и Електроградње дефинише да Оснивач буде гарант обезбјеђивања приоритета у добијању послова из домена дјелатности ове цјелине за потребе осталих друштава са ограниченом одговорношћу. Неопходно је такође да се исплата зарада и накнада врши по одредбама Колективног уговора и да се плаћање обавеза према Електроградњи врши асигнацијом, у складу са Законом, са рачуна Матичног друштва, а коначан обрачун, тј. Поравнање радило би се на крају године. Такође треба да се исфинансирају започете и договорене активности до 2010. године и обезбиједи средства за реализацију социјалног програма, те да цијене услуга Електроградње у прелазном периоду не буду тржишне.

Ускоро први армирано-бетонски стубови

Директор Електроградње је истакао да је веома задовољан ситуацијом у овој цјелини у претходном периоду, јер се коначно кренуло у реализацију важних програма које у овој цјелини заговарају већ десетак година, када су урађени елаборати оправданости. Ради се, наиме, о програму за производњу армирано-бетонских стубо-

Саво Марковић

ва, програму за производњу алуминијских стубова и програму ремонта трансформатора. Такође се одвијају активности на обнови механизације која је, у просјеку, стара преко петнаест година, тако да су већ завршени неки тендери и испоручена возила, а ових дана се завршава и тендерска процедура за набавку преосталих возила, казао је директор Електроградње.

Према његовим ријечима, већ је заживио програм производње бетонских ногара, поклопаца канала и носача траке, а ускоро треба да почне и производња армирано-бетонских стубова. Испоручена је сва опрема за реализацију овог погона у вриједности од 120 хиљада еура, и очекује се да већ у мају буду произведени први стубови.

Марковић наводи да ће се у првој фази дневно производити седам комада ових стубова, мада су могућности ове производне линије знатно више. То значи да би се уз додатна улагања за калупе, коморе за запаривање и друго, могла организовати производња пет хиљада комада армирано-бетонских стубова годишње. Тренутно се, каже он, ради на рјешавању проблема прилагођавања постојеће хале за монтажу петотонског крана, јер су у тој области прописи веома захтјевни, тако да се морао радити пројекат кранске стазе и ослонаца. Тако је превазиђен овај проблем и створене могућности за монтажу крана, што је био предуслов монтаже остале већ приспјеле опреме.

Веома важан програм је и ремонт дистрибутивних енергетских трансформатора а први елаборат у којем је обрађена оправданост формирања погона за ремонт трансформатора назначених снага од 50 до 630 (1000) kVA и напона 12 kV, урађен је још априла 2000. године.

Наиме, како објашњава наш саговорник, према истраживању тржишта у Црној Гори, у овом погону који би запошљавао 14 радника, годишње би се вршила поправка 265 комада енергетских трансформатора, док би се ремонтвала 133 трансформатора. Важно је напоменути, каже Марковић, да би се ту могли упослити и радници Електроградње који су ограничено способни за рад или су инвалиди рада.

Ремонт трансформатора рентабилна инвестиција

Према његовим ријечима, предрачунска вриједност инвестиције, без постојеће хале која је претходно изграђена, је око 416 хиљада еура, а да би почео овај интересантан и значајан посао потребно је шест до седам мјесеци од уласка у процедуру реализације програма.

- Економско-финансијски показатељи пословања током експлоатације инвестиције указују на велике позитивне ефекте, да укупан приход омогући покривање свих трошкова акумулације, каже Марковић и додаје:

- Уложена средства стварају годишње преко 76 одсто добити, а враћају се за нешто више од годину и по, што указује на високу рентабилност ове инвестиције. И остали позитивни показатељи у пуној мјери оправдавају ово инвестиционо улагање, рекао је директор Марковић нагласивши да ће директни ефекти ове инвестиције утицати на повећање квалитета укупне економије Електропривреде Црне Горе као инвеститора, а посебно овог дијела Друштва.

Поред директних ефеката, он је указао и на индиректне ефекте, јер ће се изградњом и стављањем у функцију овог погона који ће бити једини такве врсте у Црној Гори, знатно смањити транспортни трошкови, пошто се поправка и ремонт трансформатора сада обављају ван државе.

Наш саговорник такође истиче да ће се поправка и ремонт трансформатора одвијати плански и према прецизно утврђеним приоритетима, како би се прекиди у снабдијевању електричном енергијом по овом основу свели на најмању могућу мјеру.

Поред тога, омогућила би се пуна употребљивост једног броја инвалида рада и другог режиског особља, што би утицало на побољшање пословања и конкурентности и на другим пољима ангажовања ове цјелине.

Марковић је казао да је било покушаја и у другим предузећима да се нешто више уради на овом плану, али је све било непотпуно и неорганизовано, или у склопу терцијалних дјелатности, тако да то нити је дало позитивне резултате, нити су корисници услуга били задовољни, због чега су се сви

ти покушаји завршили неуспјехом.

- Стога је сасвим сигурно да овом послу треба прићи крајње озбиљно и професионално, да би се добили прави резултати, каже Марковић.

Он напомиње да је овај Елаборат прошао анализу још 2001. године на сједници Стручног савета Електропривреде, када је позитивно оцијенен и предложен као оправдана инвестиција за даљи поступак. Даље се није отишло због тешке финансијске ситуације у којој се налазило наше предузеће.

- Наведени економско-финансијски показатељи и оцјене овог инвестиционог пројекта упућују на закључак да је његова реализација економски оправдана, због чега је потребно ући у изградњу погона за ремонт енергетских трансформатора. Ово тим прије, што општа тенденција дерегулације тржишта намеће потребу све израженијег радног и тржишног привређивања, као и додатног радног ангажовања и инвестиционих улагања, рекао је директор Електроградње.

Марковић очекује да ће активности на реализацији овог програма почети у јуну ове године, односно одмах након стабилизације производње бетонских стубова у Електроградњи.

Бројни послови на одржавању и изградњи објеката

Што се тиче тренутних активности у овом дијелу Друштва које има незамјенљиву улогу са аспекта сигурности електроенергетског система и у кризним ситуацијама, Марковић наводи да се ради санација хаварисаног стуба на 110 кV далеководу Пљевља-Жабљак и изградња 10 киловолтног далековода Рибаревине-Слијепац мост. Тарође се врши ремонт позиција на 110 кV далеководу Требјешница-Беране и изграда канала за 35 кV кабал у ТС 110 кV Никшић.

- На 35 кV далеководу Пљевља ради се санација објеката, као и измјештање 10 киловолтног далековода Сјенице, каже Марковић додајући да „његове“ екипе такође врше чишћење и санацију канала у ТС 110 кV Беране и изградњу нисконапонске мреже Миљевићи, а тренутно су ангажовани и на реконструкцији 10 кV далековода Зупци. Поред тога, десетак радника стално је ангажовано у подгоричкој електродистрибуцији на одржавању и интервенцијама и у дежурној екипи, а већ одавно једна екипа константно је ангажована у ЕД Беране на пословима одржавања и другим интервенцијама.

Екипе Електроградње, дакле, успјешно обављају значајне и бројне послове на одржавању и изградњи објеката, а у случају хаварија које су неминовност система, једноставно су незамјенљиви, због брзог али квалитетног и ефикасног дјеловања, закључио је директор Саво Марковић.

Б.М.

ИЗГРАДЊА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНЕ МРЕЖЕ ЕПЦГ

За поузданији рад енергетског система

Кредитом од Међународног удружења за развој за АПЛЗ Пројекат у Црној Гори, који је добила Влада ЦГ, Електропривреда Црне Горе ће кроз реализацију Пројекта за повећање ефикасности и поузданости енергетског система у Републици Црној Гори постићи већу сигурност снабдијевања и бољу интеграцију на регионалним тржиштима.

Наиме, ЕПЦГ ће у оквиру пројектне компоненте 1 изградити модеран телекомуникациони систем, укључујући и телекомуникационе линкове са електропривредама у окружењу.

Оснору новог система чиниће телекомуникациона мрежа која ће представљати јединствену транспортну инфраструктуру базирану на оптичким влакнима у земљоводним ужадима на далеководима (OPGW -Optical Fibre in Ground Wire) и системима преноса базираним на оптичкој транспортној мрежи.

Нова телекомуникациона мрежа и регионални линкови, засновани на оптичком каблу као најсавременијем преносном медијуму, омогућиће интерконекцију са електропривредама у окружењу, а ЕПЦГ ће као оператор система преноса испунити захтјеве УСТЕ Уније која кординира рад и развој мрежа преноса својих чланица у Европи да се укључи на јединствену рачунарско комуникациону инфраструктуру, базирану управо на OPGW. Наиме, у Европској енергетској интерконекцији обезбијеђена је приватна, потпуно заштићена рачунарска мрежа, базирана на интернет протоколима за размјену података и говора, како у реалном времену, тако и ван њега. Интерконекција УСТЕ је од свих својих чланица, а ЕПЦГ је један од оснивача УСТЕ-а, захтијевала обавезну изградњу и употребу OPGW инфраструктуре као преносног медија.

За пружање консултантских услуга и израду пројектне документације за Пројекат изградње телекомуникационог система склопљен је посебан уговор и Електропривреда Црне Горе је дио средстава из сопственог учешћа у Пројекту употребила за плаћања по овом уговору.

За имплементацију Пројекта изградње телекомуникационог система предложена је реализација кроз два степена (фазе).

У првој фази ће се извршити уградња OPGW кабла на далеководима 400 кV, а у циљу повезивања ЕПЦГ са електропривредним системима у окружењу (Србија и Босна и Херцеговина) и испуњавање обавеза ЕПЦГ за повезивање на Електронич Хигхway, сагласно одредбама УСТЕ.

У другом степену планиран је завршетак изградње OPGW кабла на преосталим линковима 220 и 110 кV у преносном систему Електропривреде Црне Горе и телекомуникационе инфраструктуре.

Реализација прве фазе изградње телекомуникационог система ће се одрадити током 2008.године. Реализација друге фазе је планирана за 2008. и 2009.годину. Укупно ће се инсталирати око 420 км OPGW кабла.

На овај начин ЕПЦГ ће изградити мрежу преноса, која ће бити од великог значаја за њене интерне потребе, тј. за пренос говора и података у оквиру техничког и пословног система управљања, омогућиће уштеду трошкова услед редуциране употребе телекомуникационих капацитета изнајмљених од оператора фиксне и мобилне телефоније. Поред наведених предности изградњом нове оптичке мреже преноса Електропривреда обезбјеђује капацитете за пружање широког спектра телекомуникационих услуга на телекомуникационом тржишту, односно стварају се услови да се ЕПЦГ појави као алтернативни телекомуникациони провајдер услуга, примјеном разних модела пружања спољних комерцијалних услуга, као што су изнајмљивање оптичких влакана, изнајмљивање капацитета у мрежи преноса, обезбјеђивање одређених сервиса. Мрежа преноса ће обезбиједити велике капацитете и задовољити високе захтјеве у погледу поузданости и расположивости система.

Славка Марковић, дипл.ел.инж.

ЕД ПОДГОРИЦА

У плану више важних инвестиција

- У току набавка опреме за ТС 110/10 кV Подгорица 5 која треба да се уклопи у ваздушну 110 кV мрежу до августа 2009. године
- Предвиђена замјена 10 киловолтног постројења у ТС Подгорица 3 и уградња више даљински управљивих трафостаница 10/0,4 кV
- У плану проширење ТС 110/10 кV Подгорица 4 повећањем инсталисане снаге са 63 на 80 MVA

Због интензивне градње стамбених и пословних објеката на подручју Подгорице, овдашња Електродистрибуција има проблема са недостатком снаге у напојним тачкама X/10 кV које су постале „уско грло“ са аспекта могућности подмирења потреба за ел. енергијом и снагом објеката који се граде или су у плану да се изграде, а посебан проблем је што ЕД Подгорица од стране локалне управе нијесу достављени планови и динамика реализације изградње тих објеката да би могла да дефинише потребну снагу будућих потрошача.

Поред тога, према ријечима директора **Ранко Вуковића**, са којим смо разговарали 25. марта, више од 20 година није изграђен ниједан примарни објекат (110/10 кV и 35/10 кV), изузев ТС 35/10 кV Горица Нова, чиме је обезбијеђен прираст инсталисане снаге у износу од 9 MVA.

Са проблемима у снабдијевању ел. енергијом потрошача на подручју Подгорице и предлогом изградње неопходних преносних и дистрибутивних објеката упознато је надлежно министарство још крајем 2006. године, а затим и Регулаторна агенција за енергетику којој су више пута предочени проблеми недостатка капацитета у постојећим електроенергетским објектима због убрзаног развоја града и од њих тражено мишљење и став како да се то превазиђе.

Активности на повећању поузданости снабдијевања

Директор Електродистрибуције истиче да је због наведених проблема ЕПЦГ покренула низ активности на повећању поузданости и квалитета напајања постојећих и будућих потрошача на овом подручју, те да ће у оквиру Стратегије развоја ЕПЦГ коју ради словеначки конзорцијум, бити посебно

Ранко Вуковић

обрађена Подгорица ради свеобухватнијег и квалитетнијег планирања развоја дистрибутивне мреже.

Електропривреда је, наглашава Вуковић, спремна да учествује и у изради неопходних измјена и допуна постојеће планске документације (Просторног плана општине и Генералног урбанистичког плана Подгорице) у дијелу електроенергетике.

Такође су, каже он, са ФЦ Пренос усаглашени планови о изградњи значајнијих објеката, на основу до сада урађених анализа и већ започетих објеката, који су уврштени у средњерочне планове ЕПЦГ:

Између планираних послова он издваја опремање и пуштање под напон ТС 110/10 кV Подгорица 5 која се финансира из креди-

2010. године. Укупна вриједност радова је 9,5 милиона еура, а ова трафостаница ће, са аспекта Дистрибуције, бити веома значајна, јер ће омогућити прикључак нових потрошача у складишно сервисној зони, као и једног броја потрошача Зете, односно преко ње ће се снабдијевати већи дио потрошача који се сада напајају из ТС 35/10 кV Љубовић, каже Вуковић и додаје да је у плану замјена постројења 10 кV у ТС 110/10 кV Подгорица 3 и уградња трафостаница 10/0,4 кV, што се финансира из кредита Владе Француске, из којег ће се подгоричкој Електродистрибуцији за развој дистрибутивне мреже издвојити опрема у вриједности око два милиона еура.

- У току је производња опреме, а испорука 10 кV постројења се очекује 1. јуна, док монтажа треба да се заврши до 1. новембра ове године. Испорука трафостаница 10/0,4 кV ће се одвијати у току ове и у првој половини сљедеће године, а уградња ће се ускладити са динамиком испоруке, каже Вуковић. Он је нагласио да ће већина ових трафостаница бити даљински управљива у плану је и изградња ТС 110/10 кV Подгорица 6 на мјесту садашње ТС Центар. Заједничка комисија Преноса и Дистрибуције ради пројектни задатак за идејни пројекат ове ТС чија се изградња планира у периоду од 2009. до 2011. године, а процијењена вриједност инвестиције (трафостаница и прикључни 110 кV кабал) износи око 7 милиона еура.

Управна зграда ЕД Подгорица

ра KfW банке и средстава Електропривреде.

- Урађен је идејни пројекат и расписан тендер за набавку опреме, а рок за завршетак ове ТС и уклапање у ваздушну 10 кV мрежу је август 2009. године, док се уклапање у кабловску 110 кV мрежу планира за фебруар

Има, међутим, индиција да ће ови рокови бити скраћени, због тога што је ТС 35/10 кV Центар у режиму близу номиналног оптерећења и што се планира градња више објеката чија захтијевана снага превазилази постојеће капацитете у овој трафостаници.

Средњерочним планом ФЦ Пренос предвиђена је, наставио је Вуковић, изградња 110 кV далековода „Подгорица 1-Смоковац“, чиме се стварају услови за изградњу ТС 110/10 кV Тузи, јер је далековод од Смоковца до Тузи 110 кV изолационог нивоа а тренутно ради под напоном 35 кV. Тренутно су у току радови на замјени постојећег трансформатора 8 МВА трафоом снаге 12,5 МВА и замјена 35 кV постројења у ТС Тузи, чиме ће се у наредном периоду

струисана готово цијела нн мрежа на тим трафо подручјима), сигурније напајање и значајно смањење губитака, због чега је менаџмент ЕПЦГ донио одлуку о проширењу овог система на још 200 трафо реона у Подгорици, Никшићу и Цетињу.

- Што се тиче Подгорице, овај систем ће се имплементирати у 60 трафо реона на подручју града, 21-ном трафо реону у Даниловграду (обухваћено око 2400 потрошача), девет у Тузима ((око 1300 потрошача), и десет на подручју Зете (1250 потрошача).

ГУБИЦИ ИСПОД ПЛАНИРАНИХ

Електродистрибуција Подгорица је, према ријечима Вуковића, у 2007. години остварила губитке за готово један одсто ниже од планираних (планирано 21,50 а остварено 20,57 одсто), што је, прије свега, резултат акције „Сви трошимо а ко плаћа“, а затим и релативно благе зиме, те квалитетнијег читавања потрошње и евидентирања нелегалних потрошача, односно добро организоване контроле мјерних мјеста и замјене неисправних бројила.

Током прошле године замијењено је, наиме, 5093 бројила и извршена контрола око 18 хиљада потрошача, при чему је откривено 192 случаја неовлашћене потрошње ел. енергије. Код 3983 потрошача констатовано је механичко оштећење бројила.

Само у прва три мјесеца 2008. године уграђено је, односно замијењено 2900 бројила, а укупно ће се, како је планирано, замијењити око 12 хиљада бројила.

Вуковић се осврнуо на казнену политику везано за крађу електричне енергије, изнијевши став да је она неадекватна и да неће бити правих резултата док се не успостави кажњавање примјерено учињеном кривичном дјелу.

(1-2 године) створити услови за квалитетније напајање тамошњих потрошача. Укупна вриједност ових радова је око 200 хиљада еура, а због пораста потреба потрошача на подручју Зете, неопходна је изградња трафостанице 110/х кV и њено повезивање на 110 киловолтну мрежу од будуће ТС Пг 5, чиме ће се знатно побољшати квалитет и сигурност напајања великог броја потрошача на овом подручју.

Предвиђено је, такође, и проширење ТС 110/10 кV ПГ 4, тј. повећање инсталисане снаге са 63 на 80 МВА, као и проширење постројења 10 кV због интензивне изградње у дијелу града на десној обали Мораче (ДУП „Радоје Дакић“, „Марко Рдаовић“, „1. мај“, „Универзитетски центар“, „Зона централних дјелатности“ и „РТВ централне дјелатности“). У току је рад Комисије на дефинисању техничког рјешења за реконструкцију постројења 10 кV, а у зависности од њиховог предлога утврдиће се динамика и вриједност реконструкције овог постројења.

Добри ефекти даљинског читавања

У наставку разговора директор Вуковић се осврнуо на даљинско читавање и искључење бројила које је у претходних година дана имало бројне позитивне ефекте, као што су боље напонске прилике (рекон-

сконапонске мреже у стотину трафореона на територији Подгорице и уградити бројила са даљинским читавањем код око 20 хиљада потрошача. Процијенена вриједност радова и опреме је око 13 милиона еура.

План инвестиција у 2008. години

Говорећи о инвестицијама на напонском нивоу 35 кV у овој години, Вуковић је рекао да је предвиђена замјена 35 кV постројења у ТС 35/10 кV Подане (испука опреме се очекује 15. маја), као и изградња ТС 35/10 кV Веље брдо, чиме ће се побољшати напајање потрошача на потезу између Подгорице и Даниловграда (Рогама, Врањске њиве, Причелје и Пипери) који се, иначе, напајају из ТС 35/10 кV Горица преко 10 кV далековода који су у веома лошем стању.

На напонском нивоу 35 кV планирана је и изградња ДВ 35 кV „Птич-Веруша“ и реконструкција 35 киловолтног далековода „Биоче-Птич“, у циљу побољшања напајања потрошача на том подручју и стварања услова за напајање приликом изградње ауто пута Веруша-Матешево.

Тренутно се изводе грађевински радови на изградњи ТС 35/10 кV Врањина за коју је обезбијеђена опрема, а пуштање у рад се очекује у јуну ове године.

У циљу квалитетнијег и сигурнијег напајања потрошача планиране су и значајне

инвестиције на побољшању 10 кV мреже (ТС 10/0,4 кV, каблови и ДВ 10 кV), као и реконструкција нисконапонских мрежа. Тако су ових дана завршене и пуштене у погон двије ТС 10/0,4 кV (ТС Црвена стијена 3 и Д. Горица 8), а за који дан ће „ући“ у погон и ТС 10/0,4 кV Грлић на подручју Даниловграда, као и ТС 10/0,4 кV Д. Горица 9.

Везано за реконструкцију нн мрежа на подручју главног града, Вуковић је казао да је у току реконструкција мрежа Црвена стијена 3, Д. Горица 8, Какаричка гора 2, Тојеч-Диноша, Омербожовићи, Момишићи, Забјело (дио конзума 10/0,4 кв БИС), ул. Влада Ђетковића, Косор и Селишта.

У конзуму Зете реконструишу се нн мреже Томића уба, Сјенокос, Вујачића махала, Шушуња и Митровићи, у Тузима Вуксанлекићи, Потхум и Трабоин, а у Даниловграду Сологлав, Пажићи, Филендар, Даљам, Загорак и Грлић.

- У оквиру наведених реконструкција биће уграђено око 10 хиљада самонсивог кабловског снопа и 134 бетонска и дрвена стуба, а сви послови треба да се окончају до средине априла, каже Ранко Вуковић и додаје да је току и изградња двије стубне трафостанице 10/0,4 кV, и то СТС Лопари и СТС Кодра-Будам, које ће се ових дана завршити, као и да се одвијају редовне активности на превентивном и текућем одржавању објеката.

Без већих кварова током протекле зиме

Осврћући се на снабдијевање потрошача у конзуму ЕД Подгорица током протекле зиме, њен директор каже да су у овој ЕД задовољни сигурношћу напајања у том периоду, јер је број кварова и ситуација кад су потрошачи били без напона био минималан захваљујући добро обављеној припреми за зимску сезону и раду електромонтера на терену. Међутим, због чињенице да у претходном периоду није било значајнијих улагања у нове инвестиционе објекте и квалитетног инвестиционог одржавања, неопходно је уложити много више средстава, не само у инвестиције, него и у одржавање објеката и оспособљавање електромонтера. Изузетно је значајно што су након дуго времена планиране и започете велике инвестиције које ће се, нада се Вуковић, наставити према плану, јер је огромно заостајање у инвестицијама и развоју дистрибутивне мреже које може произвести много проблема.

Директор Електродистрибуције је, на крају, искористио прилику да истакне да је у прошлој години остварена знатна уштеда због рационализације трошкова, од којих су највише смањени трошкови за телефонске рачуне и гориво, док су трошкови за преко-времене сате у оквиру планираних.

Б.М.

КЛУБ ДОБРОВОЉНИХ ДАВАЛАЦА КРВИ ЕПЦГ

Прва акција у 2008. години испунила очекивања

■ У никшићком Дому здравља од добровољних давалаца крви запослених у дјеловима Електропривреде у Никшићу, као и од радника ХЕ „Пива“ из Плужина прикупљена 21 јединица животворне течности, а обезбијеђене су и ријетке нултне групе

Клуб добровољних давалаца крви Електропривреде Црне Горе успјешно је реализовао своју прву акцију у 2008. години која је 6. марта изведена у сарадњи са организацијом добровољних давалаца у оквиру Црвеног крста Никшића. У Кабинету за трансфузију крви никшићког Дома здравља прикупљена је 21 јединица драгоцене течности. Позиву Клуба који је упућен и преко нашег листа одазвали су се добровољни даваоци крви запослени у дјеловима Електропривреде у Никшићу, као и радници ХЕ „Пива“ из Плужина.

- Прва акција у овој години испунила је наша очекивања. Медицинско особље на челу са др Драгицом Јанчић, начелником Кабинета за трансфузију крви, било је задовољно акцијом, а посебно стога што су обезбијеђене и ријетке крвне групе. Међутим, ми смо увијек спремни да се одазовемо позиву када је потребна наша помоћ, рекао нам је **Ристо Гредић**, председник

Ристо Гредић

Управног одбора Клуба.

Што се тиче планова, он нам је казао да се након формирања подружнице у Подгорици која ће „покрити“ све дјелове Друштва у главном граду Црне Горе, већ интензивно ради на формирању подружница у осталим градовима гдје ЕПЦГ има своје организационе дјелове. Све ове подружнице ће се, како нам је објаснио Гредић, формирати у оквиру организације Црвеног крста у тим општинама и у сарадњи са центрима за трансфузију крви по принципу гдје ко припада и спроводити ову активност.

И овог пута међу првима који су се одазвали позиву Клуба били су **Велизар Војиновић** и **Мијо Ђиновић**, радници Дирекције ЕПЦГ у Никшићу, иза којих је дугогодишње искуство у добровољном давању крви.

- Навикли смо да се одазивамо оваквим акцијама и нама је то сасвим природно, јер знања да смо неке спасили

Хуманост на дјелу - Мијо Ђиновић

живот или допринијели оздрављењу довољан су мотив и надахнуће да несебично пружимо помоћ коме је год потребна. Посебно нас радује да то од сада можемо да чинимо са колегама из Електропривреде у оквиру клуба чији би чланови требало да буду сви добровољни даваоци крви из наше компаније, казали су нам Војиновић и Ђиновић.

Након успјешно изведене прве акције у 2008. години, у Клубу добровољних давалаца крви ЕПЦГ размишљају и о наредним акцијама на прикупљању драгоцене течности у осталим црногорским градовима које ће зависити од планова тамошњих центара за трансфузију крви.

ИЗ

IN MEMORIAM

ДРАГОМИР ЗЕКОВИЋ

Двадесет првог марта ове године преминуо је Драгомир Зековић, дипл.инж. грађевине у пензији. Сахрањен је у Подгорици у присуству својих пријатеља и родбине.

Био је мој пријатељ и дугогодишњи сарадник на изградњи крупних објеката Електропривреде Црне Горе.

Наше познанство датира још из студентских дана на Београдском универзитету, још од 1959. године, а као сарадници у струци нашли смо се на заједничком и тешком послу код изградње ХЕ „Мратиње“. Током посла смо се још више смо се зближили, и као млади инжењери сарађивали све до завршетка изградње тог објекта, а пријатељство наставили и задржали до посљедњег дана његовог живота.

Код бројних стручних проблема који су се неминовно јављали при изградњи тако сложеног објекта у суровим условима кањона Пиве, понекад смо, консултујући се, сами морали доносити стручна рјешења, јер су пројектанти и други експерти били далеко од нас и мратињске забити, а телефонских веза са свијетом није било све до коначног завршетка објекта, због чега је, по условима градње, ХЕ Пива, од међународних стручњака, сматрана најтежом у свијету.

Драгомир је, свјестан одговорности, рјешавању бројних стручних проблема прилазио аналитички и педантно.

Но, и поред обавеза на градилишту, стално је сарађивао у Југословенском комитету за високе бране чији је био активни члан, а његови стручни реферати из области хидротехнике објављени су у саопштењима југословенских конгреса.

Ради упознавања са градњом сличних објеката у свијету, учествовао је у раду међународних конгреса за високе бране у Мексику Ситију 1976. и Мадриду 1972. године.

Југословенски комитет за високе бране, оне велике Југославије, додијелио му је Повељу заслужног члана, 1979. године, а на посљедњем конгресу и звање Почасног члана Друштва.

За заслуге и постигнуте успјехе у раду од значаја за напредак земље добио је Орден рада са сребрним вијенцем.

Посљедње године активне службе провео је у Електропреносу градећи далеководе високог напона.

Иза Драгомира као грађевинског инжењера остао је најљепши споменик који један неимар може подићи за свога живота - у свијету стручне јавности надалеко чувена елегантна и висока брана у дивљем кањону Пиве.

Његове колеге и сарадници са којима је радио трајно ће га сачувати у успоменама и као великог човјека и искреног пријатеља.

Рако Милошевић, дипл.грађ.инж. у пензији

МАКРООРГАНИЗАЦИЈА ПРАВНО РАЗДВОЈЕНЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДЕ ЦРНЕ ГОРЕ АД НИКШИЋ

- I фаза -

I ПРЕДМЕТ И ЦИЉ

Предмет овог материјала је утврђивање макроорганизације правно раздвојене Електропривреде Црне Горе АД Никшић (у даљем тексту: ЕПЦГ АД или матично друштво) на 5 (пет) друштава са ограниченом одговорношћу као посебних правних субјеката (у даљем тексту: ДОО или зависно-а друштво-а) и њихових међусобних функционалних и финансијских веза, у оквиру јединствене имовинско-власничке структуре на нивоу матичног друштва гдје се задржавају одређени стратешки послови и врши блага координација новоформираних друштава.

Циљеви правног раздвајања јединственог, вертикално интегрисаног и функционално раздвојеног електро-енергетског субјекта ЕПЦГ АД су:

- Раздвајање мрежних од тржишних електро-енергетских дјелатности,
- Обезбјеђење јединственог власништва (имовине и акцијског капитала) матичног и зависних друштава,
- Поузданије функционисање електро-енергетског система,
- Обезбјеђење црногорског конзума електричном енергијом,
- Развој електро-енергетског система оптималном валоризацијом националних ресурса,
- Отварање тржишта електричне енергије за све категорије потрошача па и домаћинства,
- Увођење конкуренције у производњи и снабдијевању електричном енергијом,
- Побољшање економичности рада у свим дјеловима електро-енергетског система,
- Постизање самоодрживости и профитабилности свих дјелова електро-енергетског система,
- Ниже цијене електричне енергије и услуга према крајњим потрошачима,
- Укључење црногорског електро-енергетског система у регионалне и европске интеграције,
- Функционисање матичног друштва и зависних друштава као посебних привредних субјеката,
- Консолидовање годишњих пословних резултата зависних друштава на нивоу матичног друштва итд.

Остварење укупних циљева правног раздвајања очекује се на крају процеса и у окви-

ру рокова утврђених европском и националном регулативом.

Овај материјал има за циљ да утврди основне елементе конститутивних аката матичног и зависних друштава и модела уговора којима се уређују њихови међусобни техно-енергетски и економски односи.

II ПРАВНИ ОСНОВ

Основу правног раздвајања ЕПЦГ АД чине одредбе:

- Директиве ЕУ 2003/54 ЕЦ од 26. јуна 2003.године о унутрашњем тржишту електричне енергије,
- Директиве ЕУ 1228/2003 од 26. јуна 2003.године о условима за приступ мрежи за прекограничне размјене електричне енергије,
- Споразума о формирању Енергетске заједнице („Сл.лист РЦГ“ бр.66/06),
- Закона о енергетици („Сл.лист РЦГ“ бр.39/03),
- Закона о привредним друштвима („Сл.лист РЦГ“ бр.6/02 и „Сл.лист ЦГ“ бр.17/07),
- Правила Регулаторне агенције за енергетику о раздвајању интегрисаног електро-енергетског субјекта ЕПЦГ од 13.12.2004.године,
- Закључака Владе Црне Горе бр.03-9867 од 06.12.2007.године,
- Оцјена и закључака Одбора директора ЕПЦГ АД бр.10-00-17505 од 01.11.2006.године,
- Закључака Одбора директора ЕПЦГ АД бр.10-00-12982 од 23.07.2007.године,
- Одлуке Одбора директора ЕПЦГ АД бр.10-00-20397 од 24.12.2007.године и
- Програма И фазе правног раздвајања ЕПЦГ АД бр.10-00-20398 од 24.12.2007.године.

Основни циљ наведених директива Европске Уније је да се обезбједи недискриминаторан приступ мрежама као природним монополим од стране свих заинтересованих корисника што се постиже раздвајањем вертикално интегрисаних електро-енергетских компанија и одвајањем производње и снабдијевања као тржишних од преноса и дистрибуције као монополских дјелатности. При том се наглашава посебан значај оператора преносног и дистрибутивног система и да предметно раздвајање „не подразумева и промјену власнишва над средствима“.

Иако Црна Гора још увијек није члан Европске Уније ова одређења је прихватио њен Закон о енергетици који је као спецификум предвидио фазно раздвајање национал-

ног, вертикално интегрисаног електро-енергетског субјекта (ЕПЦГ АД).

Прва фаза – функционално раздвајање, која се састоји од раздвајања рачуна, управљања и информација производње, преноса, дистрибуције и снабдијевања завршена је у остављеном року са даном 31.12.2004.године. Друга фаза – правно раздвајање није орочена али је на извјестан начин детерминисана:

- Споразумом о формирању Енергетске заједнице по коме све чланице па и Црна Гора морају извршити отварање тржишта за све категорије потрошње осим категорије „домаћинства“ почев од 01.01.2008.године и

- Правилма о раздвајању интегрисаног електро-енергетског субјекта ЕПЦГ АД са ставом Регулаторне агенције за енергетику да ће се „правно раздвајање извршити на начин да буду очувани принципи функционалног раздвајања“.

Иначе, сам Закон под „правним раздвајањем подразумева да су дјелатности које се обављају унутар интегрисаног електро-енергетског субјекта правно раздвојене тако да сваки нови енергетски субјекат постаје посебно правно лице и послује независно од осталих енергетских субјеката“.

Пословима концепсијског и програмског осмишљавања правног раздвајања ЕПЦГ бавио се Одбор директора Друштва, непосредно и преко Комитета за раздвајање. Тако је овај орган 01.11.2006.године прихватио елаборат „Основе концепције правног раздвајања ЕПЦГ“ са мјешовитим холдингом као матичним друштвом и садашњим функционалним цјелинама као зависним друштвима. То правно раздвајање требало је да се обави по члану 22 Закона о привредним друштвима како је то императивно захтијевала Регулаторна агенција за енергетику у цитираним Правилма. Исти орган, поводом разматрања материјала „Савјетодавна подрушка у реформи сектора енергетике – приказ опција правног раздвајања“ сачињеног од стране консултанта ИПА Енергу одредијело се за варијанту да матично друштво, сходно члану 64 Закона о привредним друштвима формира 4 ДОО као зависна друштва и на тај начин отпочне процес правног раздвајања до обезбјеђења услова за нове реструктуралне промјене зависно од процјене конкретних могућности и потреба за даљим раздвајањем зависних друштава, смањеном или повећаном ингеренцијом и утицаја матичне компаније.

На бази ових материјала ЕПЦГ АД и ма-

теријала ино консултаната Министарство за економски развој је сачинило Предлог модела правног раздвајања ЕПЦГ који је усвојила Влада Црне Горе на сједници од 29.11.2007. године и том приликом закључцима бр.03-9867 у име државе као двотрећинског власника заузела ставове који треба да се реализују одлукама Одбора директора и Скупштине акционара.

Према тим закључцима „правно раздвајање ЕПЦГ ће се, собзиром на околности и специфичности електро-енергетског система Црне Горе обавити у три фазе:

а) У I фази ЕПЦГ ће као акционарско друштво, у складу са чланом 64 Закона о привредним друштвима формирати пет једночланих ДОО – Производња, Пренос, Дистрибуција, Снабдијевање и Електроградња, којима ће као независним правним субјектима, у виду удјела пренијети припадајући дио имовине. Матично друштво ће задржати стратешке послове и вршити благу координацију новоформираних друштава“.

Ове активности су у току, одвијају се по одлуци Одбора директора ЕПЦГ АД о покретању поступка правног раздвајања бр.10-00-20397 и Програму II фазе правног раздвајања бр.10-00-20398 од 24.12.2007.године и треба да се заврше до 31.03.2008.године.

Друга и трећа фаза правног раздвајања ЕПЦГ АД цитираним закључцима орочене су са 31.12.2008. односно 31.12.2009.године а састоје се од трансформације ДОО у акционарска друштва (АД).

III ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ МАКРООРГАНИЗАЦИЈЕ ПРАВНО РАЗДВОЈЕНЕ ЕПЦГ – I ФАЗА

Основни принципи макроорганизације правно раздвојене ЕПЦГ – I фаза, успостављени актима из поглавља II су:

- Да ЕПЦГ АД оснује 5 (пет) ДОО сходно одредбама члана 64 Закона о привредним друштвима,

- Да ЕПЦГ АД добије статус матичног а ДОО зависних друштава,

- Да ДОО из алинеје 1 буду једночлана друштва са пуним правним субјективитетом као и њихово матично друштво,

- Да ЕПЦГ АД функционално добије одлике мјешовитог холдинга,

- Да се зависна друштва формирају неовчаним улозима (имовином) матичног друштва или алтернативно путем новчаног улога са правом употребе имовине неопходне за обављање лиценциране електроенергетске дјелатности,

- Да матично друштво има искључиво власништво над зависним друштвима и задржи непромијењени, јединствени основни капитал својих акционара,

- Да се зависним друштвима у виду оснивачког улога пренесе „чиста имовина“ неопходна за обављање основних и лиценцираних дјелатности,

- Да се у матичном друштву задрже стратешки послови и поред управљања ДОО-има по основу власништва обезбиједи „блага координација новоформираних друштава“,

- Да се и матичном друштву као и зависним друштвима обезбиједи лиценце за обављање електро-енергетске дјелатности,

- Да се у зависним друштвима као органи именују извршни директори, а у Преносу, због његовог приоритетног конституисања у акционарско друштво и Одбор директора,

- Да матично друштво преко биланса електричне енергије, консолидованог бизнис плана и пословне политике, те њихове пословне реализације у ДОО-има обезбиједи функционално и економско јединство електро-енергетског система,

- Да матично друштво и зависна друштва воде одвојена пословања са ревизијом и исказом резултата на крају године,

- Да се пословни резултати ДОО консолидују на нивоу матичног друштва на крају пословне године,

- Да се обезбиједи уједначавање одредби појединачних колективних уговора на принципима постојећег Колективног уговора уколико дође до формирања посебних синдикалних организација ДОО и партнерског закључења ових аката,

- Да се обезбиједи уједначавање одредби програма остваривања права радника матичног и зависних друштава за чијим радом престане потреба,

- Да се обезбиједи приоритетно преузимање радника матичног и зависних друштава за чијим радом престане потреба у ЕПЦГ АД или ДОО које има потребу за радником одговарајућег занимања и степена стручне спреме,

- Да основу уређења техно-енергетских и економских односа ЕПЦГ АД – 5 ДОО и између ДОО чини, од стране Регулаторне агенције за енергетику утврђени регулаторни приход са структуром по појединим цјелинама,

- Да се између матичног и зависних друштава посебним уговорима уреди преузимање (заступање) у судским споровима насталим до дана регистрације и почетка рада ДОО према припадности предмета спора,

- Да Електроградња, због свог индиректног присуства у регулаторном приходу добије посебан третман у поступку уређења унутрашњих финансијских односа,

- Да се поред конститутивних аката техно-енергетски и економски односи ЕПЦГ АД – ДОО и између ДОО дефинишу билатералним и вишестраним уговорима,

- Да се међусобне купопродаје и услуге матичног друштва и зависних друштава и између зависних друштава ослободе обавезе примјене поступка јавних набавки,

- Да се обезбиједи ажурна, по могућности дневна расподјела оствареног прихода продајом електричне енергије у циљу самосталног и ефикасног функционисања зависних друштава,

- Да се обезбиједи најповољнији обрачун

и исплата обавеза по основу ПДВ-а и банкарских провизија у правно раздвојеној ЕПЦГ АД.

IV МАКРООРГАНИЗАЦИЈА

Полазећи од циљева укупног процеса реструктурирања електроенергетског сектора и израде овог материјала те основних принципа елаборираних поглављем ИИИ утврђује се макроорганизација правно раздвојене ЕПЦГ АД - II фаза, која задовољава захтјеве европске и националне регулативе, не угрожава неотуђива власничка права акционара а обезбјеђује поуздано функционисање електроенергетског система у наредном периоду.

Сиже модела који ће се шире разрадити у поглављима VI, VII, VIII и XI у техноенергетском, финансијском и организационом смислу је следећи:

ЕПЦГ АД, сходно одредбама члана 64 Закона о привредним друштвима формира 5 једночланих ДОО – Производња, Пренос, Дистрибуција, Снабдијевање и Електроградња, уношењем неовчаних или новчаних улога и преношењем у надлежност одређених већ лиценцираних електроенергетских дјелатности. Неновчани улози ће се састојати од имовине ЕПЦГ АД неопходне за успјешно обављање тих дјелатности.

Матично друштво управља зависним друштвима и обавља благу координацију њиховог рада.

Управљање зависним друштвима врши се преко изабраних органа, примјеном оснивачких аката и реализацијом основних годишњих компанијских планских докумената – биланса електричне енергије, консолидованог бизнис плана и пословне политике а под одређеним условима и Појединачног колективног уговора.

Зависна друштва имају извршне директоре које именује Одбор директора матичног друштва. Послове скупштине зависног друштва врши Одбор директора матичног друштва. Приликом обављања ових послова Одбор директора матичног друштва у раду примјењује одредбе свог Пословника.

У Преносу ДОО, због обавезе његовог приоритетног конституисања у акционарско друштво формираће се посебни одбор директора чије чланове ће именовати Одбор директора матичног друштва.

Матично друштво ће задржати целокупни основни капитал и обављање стратешких послова као што су: утврђивање и остваривање биланса електричне енергије, набавка недостајућих количина електричне енергије, енергетско балансирање система, стратешки развој, људске ресурсе, информационе технологије и систем квалитета, заштита животне средине, информисање, консолидацију пословних резултата ДОО на крају године, обезбјеђење потезних количина електричне енергије за квалификоване и тарифне потрошаче, регулисање свих обавеза ЕПЦГ АД конституисаних

до дана формирања ДОО а посебно реализација дугорочних уговора са ЕПС-ом и КАП-ом итд. Оно би извјештај о консолидованом пословном резултату подносило акционарима и обављало и друге према њима Законом утврђене обавезе.

Све електро-енергетске дјелатности матичног друштва биле би лиценциране од стране Регулаторне агенције за енергетику као и дјелатности 5. ДОО, у ком погледу треба благовремено припремити неопходне измјене и допуне важеће регулативе.

V УЛОГ МАТИЧНОГ У ЗАВИСНА ДРУШТВА

Неновчани оснивачки улог матичног у зависна друштва састојаће се од тзв. чисте имовине, дакле имовине неоптерећене било каквим обавезама чија цјелокупна вриједност, по основу власништва над зависним друштвом, би остала у матичном друштву до друге односно треће фазе правног раздвајања кад дефинитивно прелази на оне дјелове електро-енергетског система у чијој је функцији.

Прецизно идентификовани неновчани улози матичног у зависна друштва биће процијењени од стране овлашћеног и по јавном тендеру изабраног процијењивача.

Уколико процјена неновчаних улога неби била извршена благовремено зависна друштва би се могла формирати са новчаним улозима од најмање 1,00 €. При том се ипак истиче непримјереност тог модела у енергетском сектору због мјеста и улоге које новоформирану субјекти треба да имају у будућем, реструктурираном електро-енергетском систему. Било би заиста апсурдно очекивати да успјешно обављају тако важне и материјално вриједне послове са непримјерено малим оснивачким улозима. Због тога треба предузети све да се приликом формирања ДОО утврди што реалнији имовински улог и по структури и по вриједности.

VI ПРЕЛИМИНАРНА РАЗРАДА МАКРООРГАНИЗАЦИЈЕ

а) Техно-енергетски односи ЕПЦГ АД – ДОО и између ДОО

Оквирна организација ЕПЦГ АД са знаком техноекономских односа и уговорних обавеза између новоформираних друштava са ограниченом одговорношћу и матичног друштва, која је уз обавезу поштовања наведених закључака и одлука предложена у даљем тексту, би, чини се могла функционисати у пракси уз најмањи ризик за рад електро-енергетског система Црне Горе са изгледним побољшањем профитабилности комплетног пословног система који је дат у шематском приказу.

Послови набавке електричне енергије као и послови продаје крајним квалификованим купцима задржали би се у матичном друштву.

Послови који би се обављали, у вези са тим, су:

- Куповина цјелокупне произведене или путем размјене добијене електричне енергије од ДОО Производња по, од стране Регулаторне агенције, утврђеној цијени као и по, од стране матичне компаније, захтијеваним условима,

- Увоз – извоз електричне енергије и трговина електричном енергијом,

- Продаја електричне енергије по, од стране Регулаторне агенције, утврђеној цијени ДОО Снабдијевању,

- Продаја електричне енергије крајњим корисницима који нијесу под обавезом Снабдијевања, већ им се електрична енергија испоручује по уговору (КАП и евентуално други квалификовани потрошачи),

- Стална анализа тржишта, ситуације са преносним путевима у региону као и свакодневно утврђивање максималне куповне и минималне продајне цијене електричне енергије,

- Израда оптималних захтјева за енергијом одређеног квалитета и снаге који би били обавезујући за ДОО Производњу уз уважавање стања дотока, акумулација, залиха угља, члана 18. Уговора о ДПТС са ЕПС-ом и уговорних обавеза о примарној, секундарној и терцијарној регулацији фреквенције,

- Достава возних редова и трговачких трансакција Диспечерском центру Преноса и Оператору тржишта у вези са тим,

- Прогноза потрошње потрошача са којим су склопљени уговори о продаји енергије и достава возних редова и трговачких трансакција Диспечерском центру Преноса и Оператору тржишта у вези са тим,

- Склапање и праћање уговора о продаји електричне енергије неопходне за покривање губитака ДОО Пренос и ДОО Дистрибуција

- Сви други послови везани за купопродају електричне енергије на оптималан начин, у циљу максимирања профита Друштва и поузданог снабдијевања свих потрошача.

ДОО Снабдијевање би куповало енергију од ЕПЦГ АД Никшић и бавило би се продајом електричне енергије купцима који имају од стране Регулаторне агенције тачно утврђену цијену. Ова дјелатност подразумијева израду уговора о снабдијевању, наплату и сталне контакте са купцима. Комуникација са ДОО Дистрибуција била би стална (договори око мјерења, искључења, размјене података...). Трошак тарифног снабдјевача би био јасно препознат и обрачунат на рачунима потрошача. Организација и систематизација овог ДОО би се припремила у складу са наведеним задацима и морала би задовољити регионални принцип у организовању његове дјелатности. Приход овог ДОО би био дефинисан на нивоу регулаторно одобреног.

ДОО Дистрибуција би се, у складу са добијеном лиценцом, бавила одржавањем, управљањем и развојем дистрибутивне мреже до и закључно са мјерним уређајима. У будућој организационој шеми морао би се у највећој

могућој мјери испоштовати регионални принцип у вршењу послова одржавања као и свих осталих послова везаних за дјелатност овог ДОО. Приход овог ДОО би био дефинисан на нивоу регулаторно одобреног.

ДОО Производња би се бавила производњом електричне енергије у постојећим објектима као и у евентуално новосаграђеним објектима. У изради организације и систематизације овог ДОО морало би се повести рачуна о централизованом приступу одржавања објеката као и дефинисању послова развоја који је до сада били заступљени, а односе се на развој постојећих објеката као и евентуално учешће у развоју нових објеката. Приход овог ДОО би био дефинисан на нивоу регулаторно одобреног.

ДОО Пренос би се, у складу са добијене три лиценце, морао организовати на начин који обезбјеђује одржавање и развој преносног система, као и поуздано функционисање електроенергетског система и будућег тржишта електричне енергије у Црној Гори. Сви послови развоја преносне мреже као и сви послови који се односе на будуће функционисање овог ДОО као акционарског друштва морају се предвидјети приликом израде организације и систематизације овог друштва. Приход овог ДОО би био дефинисан на нивоу регулаторно одобреног.

ДОО Електроградња, поред послова које сада обавља својом организацијом и систематизацијом требала да предвиди послове пројектовања и надзора над изградном објеката у значајно већем обиму од садашњег. Приход овог ДОО ће бити дефинисан посебним уговорима.

Улога матичног друштва би се развила, уколико се овај концепт усвоји, јер би требало испитати могућности да се поред неопходне израде и праћења финансијског биланса организационе јединице за купопродају електричне енергије (у даљем тексту Трговина), самог АД и консолидованог биланса цијелог Друштва у њему обављају и други послови везани за читав пословни систем. Дјелови садашње Дирекције морали би да доживе одређене промјене на начин што би били измјештени у друга ДОО. Измјештање Пројектног бироа у ДОО Електроградња, оптимизација Друштвеног стандардара временски и са бројем извршилаца, улога постојећих организационих цјелина за информациони систем, информисање и ПР функције мора се прилагодити новим условима пословања.

б. Економски односи ЕПЦГ АД - ДОО и између ДОО

Полазећи од предложене макроорганизационе шеме, уз услов да ЕПЦГ АД за обављање стратешких послова, дефинисаних у сепарату Техно-економски односи ЕПЦГ АД – ДОО и између ДОО добије лиценцу за обављање ове дјелатности, економски односи засниваће се на уговорима о куповини и продаји електричне енергије према регулаторном при-

ходу, односно цијени из којег настаје фактурни однос и уговорима о вршењу услуга преноса и дистрибуције, такође према утврђеном регулаторном приходу, односно цијени из које настаје фактурни однос те посебним уговорима за услуге пројектовања, градње и надзора Електроградње.

ДОО Производња

ДОО Производња продаваће цјелокупну произведену или путем размјене добијену електричну енергију ЕПЦГ АД по цијенама одобреним од стране Регулаторне агенције (по структури која укључује ЕПЦГ АД као лиценцирану дјелатност).

На продају електричну енергију обрачунаваће излазни ПДВ, а на фактури својих добављача као одбитну ставку имаће улазни ПДВ. Надлежном пореском органу достављаће мјесечну пријаву за обрачун ПДВ-а, којом се утврђује обавеза за плаћање као разлика између излазног и улазног ПДВ-а.

ЕПЦГ АД

ЕПЦГ АД купљену електричну енергију од ДОО Производња и од ино добављача продаваће:

- КАП-у и евентуално другим квалификованим потрошачима,
- ДОО Снабдијевању за потребе тарифних потрошача,
- ДОО Преносу за покриће губитака на преносној мрежи и
- ДОО Дистрибуцији за покриће губитака на дистрибутивној мрежи.

Продаја електричне енергије КАП-у и евентуално другим квалификованим потрошачима вршиће се по уговореној цијени.

Продаја електричне енергије ДОО Снабдијевању, ДОО Преносу и

ДОО Дистрибуцији вршиће се по тарифама утврђеним од стране Регулаторне агенције.

На испоручену електричну енергију ЕПЦГ АД обрачунаваће ПДВ. Надлежном пореском органу достављаће мјесечну пријаву за обрачун ПДВ-а, којом се утврђује обавеза за плаћање као разлика између излазног и улазног ПДВ-а.

Купцима из иностранства – извоз, ЕПЦГ АД продаваће евентуалне вишкове електричне енергије по уговореној цијени. На ове испоручене се не обрачунава ПДВ.

ЕПЦГ АД недостајуће количине електричне енергије увозиће по најповољнијим тендерским цијенама.

Куповина енергије од ДОО Производње и услуге ДОО Преноса и ДОО Дистрибуције вршиће се по посебним билатерарним уговорима без примјене поступка јавних набавки.

ДОО Снабдијевање

ДОО Снабдијевање, купљену електричну енергију од ЕПЦГ АД продаваће тарифним купцима по тарифама утврђеним од стране Регулаторне агенције за енергетику.

На испоручену електричну енергију тарифним потрошачима ДОО Снабдијевање обрачунаваће ПДВ. Надлежном пореском органу достављаће мјесечну пријаву за обрачун ПДВ-а, којом се утврђује обавеза за плаћање као разлика између излазног и улазног ПДВ-а.

ДОО Пренос

ДОО Пренос вршиће услуге прикључења на преносну мрежу, коришћења преносне мреже и друге услуге везане за регулацију фреквенције и напона по тарифама одобреним од Регулаторне агенције.

ДОО Пренос имаће обавезу обрачунавања излазног ПДВ-а на вриједност извршених услуга. Надлежном пореском органу достављаће мјесечну пријаву за обрачун ПДВ-а, којом се утврђује обавеза за плаћање као разлика између излазног и улазног ПДВ-а (улазни ПДВ био би на набавку роба и услуга и набавку електричне енергије за покриће губитака у преносној мрежи).

ДОО Дистрибуција

ДОО Дистрибуција вршиће услуге коришћења дистрибутивне мреже по тарифама утврђеним од Регулаторне агенције.

ДОО Дистрибуција обрачунаваће излазни ПДВ на вриједност извршених услуга. Надлежном пореском органу достављаће мјесечну пријаву за обрачун ПДВ-а, којом се утврђује обавеза за плаћање као разлика између излазног и улазног ПДВ-а (улазни ПДВ био би на набавку роба и услуга и набавку електричне енергије за покриће губитака у дистрибутивној мрежи).

ДОО Електроградња

Електроградња, као пета ДОО је специфична у односу на остале ДОО јер није укључена у регулаторни приход – тарифе, већ је у суми распоређена кроз трошкове услуга трећих лица, гдје има услуга и од других предузећа.

Њено финансирање засниваће се на склопљеним уговорима за вршење услуга пројектовања, градње, надзора са ДОО Производња, ДОО Пренос и ДОО Дистрибуцији. Из уговора произилази фактурни однос за вршење услуга на које је обавезна да обрачунава ПДВ. Надлежном пореском органу достављаће мјесечну пријаву за обрачун ПДВ-а, којом се утврђује обавеза за плаћање као разлика између излазног и улазног ПДВ-а.

1. Новчани токови између ЕПЦГ АД и ДОО и између ДОО

Правно раздвојена ЕПЦГ АД на производњу, пренос, дистрибуцију, снабдијевање, електроградњу и задржавањем стратешких послова у матичном друштву подразумева

успостављање дужничко-повјерљачких односа између новоформираних друштава и са трећим лицима.

Због тога, а у циљу несметаног функционисања новчаних токова између ЕПЦГ АД и новоформираних друштава, као и између друштава морају постојати засебни рачуни за:

- ЕПЦГ АД - матично друштво
- ДОО Производња
- ДОО Пренос
- ДОО Дистрибуција
- ДОО Снабдијевање и
- ДОО Електроградња

1.1. Приход – прилив новчаних средстава

ДОО Производња оствариће приход по основу продаје електричне енергије ЕПЦГ АД.

ЕПЦГ АД оствариће приход по основу:

- оперативних - административних послова (њихово финансирање је утврђено од стране Регулаторне агенције распоредом оправданих трошкова на будуће ДОО по критеријуму броја запослених у њима) и

- комерцијалних послова и то продајом електричне енергије: ДОО Снабдијевању, КАП-у и евентуално другим квалификованим потрошачима, ДОО Преносу и ДОО Дистрибуцији за покриће губитака у преносној и дистрибутивној мрежи и продајом вишкова електричне енергије који се могу појавити у изузетно повољним хидролошким условима.

ДОО Снабдијевање оствариће приход од продаје електричне енергије тарифним потрошачима на свим напонским нивоима.

ДОО Пренос оствариће приход по основу уговором дефинисаних услуга прикључења на преносну мрежу, коришћења преносне мреже и других услуга у вези регулације фреквенција и регулације напона.

ДОО Дистрибуција оствариће приход по основу уговором дефинисаних услуга преноса електричне енергије тарифним потрошачима и других услуга по захтјеву ДОО Снабдијевање.

1.2. Расподјела новчаних средстава – прилива

Продајом електричне енергије новчана средства приливаће се на два рачуна:

- на рачуну ЕПЦГ АД по основу продаје електричне енергије КАП-у, купцима ван Црне Горе, ДОО Преносу и ДОО Дистрибуцији за покриће губитака на преносној, односно дистрибутивној мрежи и

- на рачуну ДОО Снабдијевање по основу продаје електричне енергије тарифним потрошачима.

Новчана средства из прве алинеје користиће се за плаћање:

- обавеза према ДОО Производња за произведену и испоручену електричну енергију КАП-у,
- обавеза према ДОО Преносу за услуге коришћења преносне мреже, такође за КАП и
- других приоритетних обавеза које ће

ЕПЦГ АД преузети на себе у овој фази правног раздвајања.

Новчана средства из наплате електричне енергије од тарифних потрошача, дневно би се преносила на рачун ДОО Снабдијевања преко пролазних рачуна њених пословних јединица отворених код пословних банака. Та средства би се даље дневно преносила на рачуне ЕПЦГ АД и ДОО према проценту учешћа фактурисане реализације и то:

- ЕПЦГ АД-у по уговору за продату електричну енергију;

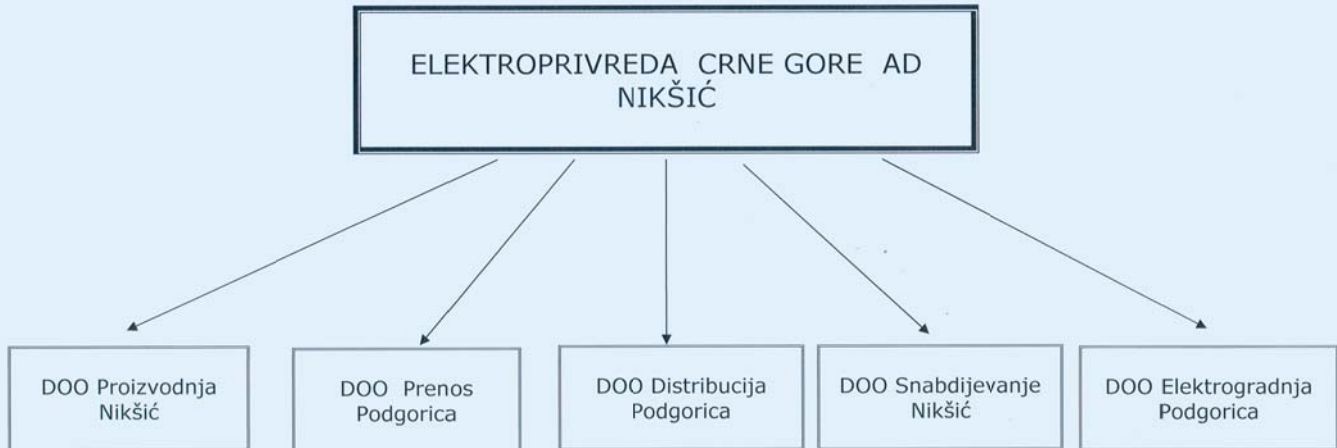
саних обавеза. Ризик за неостварени степен текуће наплате преузеће ДОО Снабдијевање, матично друштво и остала зависна друштва сходно утврђеним објективним критеријумима који треба да буду основа за склапање међусобних уговора.

3. Статус ненаплаћених потраживања

Ненаплаћена потраживања ЕПЦГ АД затечена на дан оснивања 5 ДОО водиће се у књиγαма ДОО Снабдијевање гдје ће се предузима-

дине до трајања прве фазе правног раздвајања обавезе према добављачима и кредиторима постепено преносе на ДОО према одлуци матичног друштва. Међутим, ради обезбеђења билансне равнотеже истовремено са преносом обавеза на ДОО преносио би се у истом износу и дио потраживања насталих прије 31.03.2008. год.

6. Издвајање средстава резерви

- ДОО Преносу по уговору за коришћање преносне мреже;

- ДОО Дистрибуцији по уговору за коришћање дистрибутивне мреже, а

- преостала новчана средства остају ДОО Снабдијевању за финансирање сопствене дјелатности и плаћања ПДВ-а.

ЕПЦГ АД би на исти начин из прихода остварених по основу продаје електричне енергије ДОО Снабдијевању измиривала обавезе према ДОО Производњи.

ДОО Пренос и ДОО Дистрибуција на основу овако стеченог прихода, по истом поступку измириваће своје обавезе према ЕПЦГ АД.

Овако предложени новчани токови подразумјевају вирманску наплату. Уколико би плаћања била компензациона, у зависности од тога чије се обавезе компензирају са потраживањима за електричну енергију, сам ток компензација би усмјерио распојелу дијела тако оствареног прихода.

Овакав начин распојеле подразумјева обавезно мјесечно финансијско поравнање, како би се утврдио степен измирења насталих међусобних обавеза у односу на фактурисану реализацију дефинисану економским односима.

2. Ризици везани за неостварени степен текуће наплате

Ако степен текуће наплате не би био остварен у сто посто износу дефинисаног процента наплате (од Регулаторне агенције или пословном политиком матичног друштва), не омогућава се затварање укупних мјесечних фактури-

ти све мјере за њихову наплату. Ова потраживања ће се аналитички пратити у билингу код јединица Снабдијевања. Било би непрактично да се измјештају на неко друго мјесто (ЕПЦГ АД), јер би допринијели и повећању трошкова пословања.

Сва ненаплаћена потраживања ће бити евидентирана са стањем на дан 31.03.2008. год. и посебно књиговодствено праћена у ДОО Снабдијевање.

На основу учешћа у тарифама утврдиће се припадајући проценат свих ДОО у ненаплаћеним потраживањима и на основу тога уредити дужничко-повјерљачки односи и преношење одговарајућих средстава на зависна друштва.

4. Ризици за губитке у преносно-дистрибутивној мрежи

Остварење губитака у преносној и дистрибутивној мрежи изнад дозвољених падаће на терет припадајућег регулаторног прихода ДОО Преноса, односно ДОО Дистрибуција.

5. Обавезе према кредиторима и добављачима

У зависним друштвима у виду оснивачког улога преноси се " чиста имовина " неопходна за обављање основних и лиценцираних дјелатности. То значи да од 01. априла ове године новоформирана зависна друштва у својим пословним књигама неће имати пренијете обавезе према добављачима и кредиторима, већ ће оне бити задржане на нивоу ЕПЦГ АД у овој фази правног раздвајања.

Није искључено да се од 01. априла ове го-

На нивоу ЕПЦГ АД издвајала би се средства резерви из регулаторног прихода свих ДОО. Обавеза издвајања средстава резерви дефинисала би се кроз уговоре о регулисању техно-економских односа између ЕПЦГ АД и ДОО. Средства би имала искључиво намјенски карактер тј, користила би се за одржавање текуће ликвидности ЕПЦГ АД и ДОО и неких других ванредних захтјева од стране ДОО за обезбеђење континуитета у извршавању основних односно лиценцираних дјелатности, што такође треба да буде дефинисано међусобним уговорима. Средства резерви давала би се у виду позајмнице са обавезом враћања истих и годишњих поравнања између ЕПЦГ АД и ДОО.

Висину издвајања средстава резерви и њихову намјену, прије закључивања односних уговора утврдиће органи матичног друштва.

Ова средства ће се водити на посебном рачуну.

VII ШЕМАТСКИ ПРИКАЗ МАТИЧНОГ И ЗАВИСНИХ ДРУШТАВА СА ПОПИСОМ ОСНОВНИХ ПОСЛОВА

ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА ЦРНЕ ГОРЕ АД НИКШИЋ

У Дирекцији матичног друштва обављаће се следећи послови:

а) Стратешки послови:

- Утврђивање и остваривање биланса електричне енергије
- Куповина и продаја електричне енергије
- куповина електричне енергије од домаћих произвођача
- увоз електричне енергије

- извоз електричне енергије
- продаја електричне енергије ДОО Снабдијевање, ДОО Пренос и ДОО Дистрибуција
- продаја електричне енергије КАП-у и другим квалификованим потрошачима
- Стратешки развој (дио који се не обавља у зависним друштвима, а неопходан је као логистика развоју који води Влада Црне Горе)
- Енергетско балансирање система
- Коопоративно планирање
- Људски ресурси
- Информационе технологије
- Систем квалитета и заштита животне средине
- Информисање
- Консолидовање пословних резултата на крају пословне године
- Регулисање свих обавеза ЕПЦГ АД насталих до дана конституисања зависних друштава (посебно дугорочних уговора са ЕПС-ом и КАП-ом), итд.

в) Послови за матично друштво:

- Економски послови
- Правни и кадровски послови
- Комерцијални послови
- Услугне дјелатности (општи послови и друштвени стандард), итд.

Када се утврде нижи организациони дјелови Дирекције истим ће се ставити у надлежност сродних стратешки и послови за матично друштво.

ДОО ПРОИЗВОДЊА НИКШИЋ

Обавља послове у складу са Лиценцом за производњу електричне енергије, бр. Л Е – 001 од 26.12.2005.године, издате од Регулаторне агенције за енергетику, у организационим цјелинама:

- Дирекција ДОО Производња
- ХЕ „Перућица“ и мале ХЕ
- ХЕ „Пива“
- ТЕ „Пљевља“

ДОО ПРЕНОС ПОДГОРИЦА

Обавља послове у складу са издатим лиценцама Регулаторне агенције за енергетику:

- за дјелатност преноса електричне енергије, бр. Л – Е - 002 од 26.12.2005.године
- за дјелатност оператора преносне мреже, бр.Л – Е - 003 од 26.12.2005.године
- за дјелатност оператора тржишта електричне енергије, бр.04-305 од Л – Е – 005 од 26.12.2005.године,

у организационим цјелинама:

- Дирекција ДОО Пренос
- НДЦ (Оператор преносне мреже)
- Оператор тржишта
- Електропренос (Оператор преноса)

ДОО ДИСТРИБУЦИЈА ПОДГОРИЦА

Обавља послове у складу са Лиценцом за дистрибуцију електричне енергије и опе-

ратора дистрибутивне мреже, бр.Л – Е - 004 од 26.12.2005.године, издате од Регулаторне агенције за енергетику, у организационим цјелинама:

- Дирекција ДОО Дистрибуција
- Дистрибутивни координациони центар „Југ“
- Дистрибутивни координациони центар „Бока“
- Дистрибутивни координациони центар „Центар“
- Дистрибутивни координациони центар „Никшић“
- Дистрибутивни координациони центар „Бјеласица“
- Дистрибутивни координациони центар „Исток“
- Дистрибутивни координациони центар „Сјевер“

ДОО СНАБДИЈЕВАЊЕ НИКШИЋ

Обавља послове у складу са Лиценцом за снабдијевање електричне енергије, бр.Л – Е - 006, од 26.12.2005.године, у организационим цјелинама:

- Дирекција ДОО Снабдијевање
- Координациони центар Снабдијевања „Југ“
- Координациони центар Снабдијевања „Бока“
- Координациони центар Снабдијевања „Центар“
- Координациони центар Снабдијевања „Никшић“
- Координациони центар Снабдијевања „Бјеласица“
- Координациони центар Снабдијевања „Исток“
- Координациони центар Снабдијевања „Сјевер“

ДОО ЕЛЕКТРОГРАДЊА ПОДГОРИЦА

Обавља послове пружања услуга ДОО Производња, ДОО Пренос, ДОО Дистрибуција и ДОО Снабдијевање, у организационим цјелинама:

- Дирекција ДОО Електроградња
- Оператива

VIII ОРГАНИЗАЦИОНИ ДЈЕЛОВИ МАТИЧНОГ И ЗАВИСНИХ ДРУШТАВА

У циљу успостављања што јединственије организационе структуре правно раздвојене ЕПЦГ утврђују се називи организационих дјелова матичног и зависних друштава.

На нивоу матичног и зависних друштава формираће се дирекције.

Поред редовних послова за матично и зависна друштва Дирекција ЕПЦГ АД би обављала и друге повјерене а посебно стратешке послове.

Поред дирекција нижи организациони дјелови били би: сектори, службе и одјељења што ће се разрадити правилницима о организацији матичног и зависних друштава.

IX ЛИЦЕНЦИРАЊЕ ОСНОВНИХ ЕЛЕКТРО-ЕНЕРГЕТСКИХ ДЈЕЛАТНОСТИ

Садашња ЕПЦГ АД је носилац свих лиценци у електро-енергетском сектору „које важе до правног издвајања функционалних цјелина“ што значи да одмах након формирања 5 ДОО треба сходно Закону о енергетици и Правилнику о лиценцама у енергетском сектору Црне Горе поднијети одговарајући захтјев за одређивање будућих носилаца лиценцираних дјелатности међу које спада и матично друштво са задржаним стратешким пословима.

При том треба претходно разјаснити да ли је предметни поступак који се води по члану 64 Закона о привредним друштвима а не по члану 22 како налажу Правила Регулаторне агенције за енергетику, правно раздвајање или само формирање 5 ДОО са исказивањем њиховог правног субјективитета.

Ово разјашњење треба обавити са Регулаторном агенцијом за енергетику и Министарством за економски развој.

X КОНСТИТУТИВНА АКТА

У поступку правног раздвајања ЕПЦГ, формирањем 5 ДОО основни конститутивни акти су:

- Измјене и допуне Статута ЕПЦГ АД,
- Одлуке о формирању 5. ДОО и
- Статути 5. ДОО

Измјене и допуне Статута матичног друштва и одлуке о формирању зависних друштава доноси Скупштина акционара ЕПЦГ АД.

Статуте зависних друштава доноси орган који буде овлашћен да у зависним друштвима обавља послове оснивача, а то би требао да буде Одбор директора матичног друштва.

XII РЕГУЛАТОРНИ ПРИХОД И УГОВОРИ КАО НАЧИН УРЕЂЕЊА СВИХ ОДНОСА ЕПЦГ АД – ДОО И ИЗМЕЂУ ДОО

Поред конститутивних аката будуће правно раздвојене ЕПЦГ основни начини регулације међусобних односа нових субјеката су регулаторни приход утврђен одлукама Агенције за енергетику и билатерални и вишестрани уговори субјеката правно раздвојене ЕПЦГ

Укупан приход остварен од квалификованих и тарифних купаца дијелиће се на нове електро-енергетске субјекте по пропорцијама из одлука Регулаторне агенције за енергетику. Притом, претходно, треба са независним регулаторним тијелом сагледати потребу преиспитивања појединих нормативних аката и њихово прилагођавање новој организационој структури ЕПЦГ АД и прерасподјели лиценцираних дјелатности.

Уговори којим се уређују техно-економски односи између ДОО као и уговори између ЕПЦГ АД и појединих ДОО представљају темељ за добро функционисање овог пословног система. Ови уговори ће поред комерцијалних имати и јако изражене техничке елементе, а мораће бити добро укомпоновани са уговорима који се по Кодексу мреже морају потписати са свим потрошачима прикљученим на преносну и дистрибутивну мрежу. Од квалитетне припреме ових уговора у великој мјери ће зависити сигурност рада електро-енергетског система као и пословни резултати свих дјелова система. Разрада комерцијалних односа између самих ДОО као и између ДОО и ЕПЦГ АД Никшић мора поћи од важећих одлука о регулаторном приходу и табелама са цијенама које је донијела Регулаторна агенција.

Уговори који се морају потписати у току процеса правног раздвајања:

ЕПЦГ АД Никшић – ДОО Производња

- Уговор о куповини укупне електричне енергије, по регулисаној цијени, која се производи у објектима ДОО Производња укључујући електричну енергију која се добија по основу размјене путем Уговора о ДПТС са ЕПС-ом. Овај уговор мора бити сачињен тако да омогући Трговини да у највећој могућој мјери оптимизира цјелокупни промет електричне енергије на начин што ће у пракси давати возне редове за производњу појединих објеката. Носилац Уговора о ДПТС према ЕПС-у остаје ДОО Производња и сва плаћања односно примања уплата по овом уговору би се вршила са рачуна ДОО Производња. Трговина би управљала и распоређивала енергију која се добија по члану 4. и члану 18. овог уговора. Трговинау би електричну енергију из члана 4. Уговора о ДПТС плаћала по регулисаној цијени, а енергију из члана 18. по цијени коју ДОО Производња плаћа ЕПС-у. Треба про diskutovati како извршити признање овог трошка код Регулаторне агенције и какав је његов утицај на новчане токове. Из разлога балансирања система ДОО Преносу би морало бити омогућено да врши унутар дневне промјене плана производње и планова по члану 18 Уговора о ДПТС.

- Уговор о финансирању матичног друштва односио би се на трошкове оног дијела матичног друштва који обавља послове везане за рад комплетног пословног система.

ЕПЦГ АД Никшић – ДОО Пренос

- Уговор о продаји електричне енергије за покривање губитака у преносној мрежи којим ће се ближе дефинисати начин међусобног измирења финансијских обавеза насталих по основу степена остварења губитака у односу на признате од стране Регулаторне агенције. Овај уговор треба да укључи механизам који ће омогућити да ДОО Пренос плаћа не само

трошкове за губитке који су признати од стране регулаторне агенције већ и трошкове губитака преко тог износа, али исто тако да му омогући да задржи финансијска средства уколико се остваре губици испод одобреног износа. Треба процијенити утицај на ток готовине.

- Уговор о коришћењу преносне мреже којим ће бити дефинисани финансијски и технички услови под којим се може користити преносна мрежа приликом снабдијевавања нерегулисаних потрошача у Црној Гори. У првој фази у овом уговору биће дефинисана цијена коришћења преносне мреже за електричну енергију коју ЕПЦГ АД испоручује КАП-у из домаћих извора као и права и обавезе учесника у овом послу.

- Уговор о системским услугама би требало да регулише финансијске и техничке услове о управљању мрежом у вези са испорукама електричне енергије (нејасан).

- Уговор о финансирању матичног друштва (АД) би се односио на трошкове оног дијела матичног друштва ЕПЦГ АД Никшић који обавља послове везане за рад комплетног пословног система.

ЕПЦГ АД Никшић – ДОО Дистрибуција

- Уговор о продаји електричне енергије за покривање губитака у дистрибутивној мрежи којим ће се ближе дефинисати начин међусобног измирења финансијских обавеза насталих по основу степена остварења губитака у односу на признате од стране Регулаторне агенције. Овај уговор треба да укључи механизам који ће омогућити да ДОО Дистрибуција плаћа не само трошкове за губитке који су признати од стране регулаторне агенције већ и трошкове губитака преко тог износа, али исто тако треба да јој омогући да задржи финансијска средства уколико се остваре губици испод одобреног износа. Треба процијенити утицај на ток готовине.

- Уговор о коришћењу дистрибутивне мреже којим ће бити дефинисани финансијски и технички услови под којим се може користити дистрибутивна мрежа приликом снабдијевавања нерегулисаних потрошача у Црној Гори (овај уговор не мора бити потписан у овој фази).

- Уговор о финансирању матичног друштва (АД) би се односио на трошкове оног дијела матичног друштва ЕПЦГ АД Никшић који обавља послове везане за рад комплетног пословног система.

ЕПЦГ АД Никшић – ДОО Снабдијевање

- Уговор о продаји електричне енергије којим ће се дефинисати продаја електричне енергије Снабдјевачу по регулисаној цијени до нивоа потреба које ће дефинисати сам Снабдјевач. Дефинисање потреба на мјесечном и годишњем билансу ће се вршити у Електроенергетском билансу Републике Црне Горе, а дневних и сатних у складу са начином припреме возног реда који је дефинисан Ко-

дексом мреже.

- Уговор о финансирању матичног друштва (АД) односио би се на трошкове оног дијела матичног друштва ЕПЦГ АД Никшић који обавља послове везане за рад комплетног пословног система.

ДОО Пренос – ДОО Производња

- Уговор о прикључењу на преносну мрежу у којем ће, у складу са Кодексом мреже, бити дефинисани сви технички детаљи прикључка на преносну мрежу

- Уговор о коришћењу преносне мреже којим ће бити дефинисани финансијски и технички услови под којим се може користити преносна мрежа.

- Уговор о обавезном пружању услуга примарне, секундарне и терцијерне регулације фреквенције као и регулације напона

ДОО Пренос - ДОО Дистрибуција

- Уговор о прикључењу на преносну мрежу у којем ће, у складу са Кодексом мреже, бити дефинисани сви технички детаљи прикључка на преносну мрежу

- Уговор о коришћењу преносне мреже којим ће бити дефинисани финансијски и технички услови под којим се може користити преносна мрежа.

ДОО Пренос – ДОО Снабдијевање

- Уговор о коришћењу преносне мреже којим ће бити дефинисани финансијски и технички услови под којим се може користити преносна мрежа приликом снабдијевавања регулисаних потрошача у Црној Гори. Поред техничких детаља овај уговор треба да садржи и механизам по којем ДОО Снабдијевање уплаћује ДОО Пренос фиксне трошкове преноса на име електричне енергије која је пренесена за потребе регулисаних купаца.

- Уговор о системским услугама би требало да регулише финансијске и техничке услове о управљању мрежом у вези са испорукама електричне енергије (нејасан)

ДОО Дистрибуција – ДОО Снабдијевање

- Уговор о коришћењу дистрибутивне мреже којим ће бити дефинисани финансијски и технички услови под којим се може користити дистрибутивна мрежа приликом снабдијевавања регулисаних потрошача у Црној Гори. Поред техничких детаља овај уговор треба да садржи и механизам по којем ДОО Снабдијевање уплаћује ДОО Дистрибуција фиксне трошкове на име електричне енергије која је дистрибуирана за потребе регулисаних купаца.

ДОО Електроградња - ДОО Производња, ДОО Пренос, ДОО Дистрибуција, ДОО Снабдијевање и ЕПЦГ АД

- Уговор о пружању услуга пројектовања, градње и надзора под условима који у значај-

ној мјери морају уважити кретања на тржишту ових услуга.

ЕПЦГ АД - пет ДОО и између ДОО

- Уговор о приоритетном преузимању за послених за чијим је радом престала потреба од стране ЕПЦГ или ДОО која има потребу за запосленим тог степена стручне спреме и врсте занимања.

- Уговор о преузимању (заступању) у судским споровима насталим до дана регистрације и почетка рада ДОО, према припадности предмета спора.

Поред ових уговора мора се у што краћем времену приступити припреми и потписивању уговора који су обавеза из Кодекса мреже, а односе се на уговоре са потрошачима (Уговори о прикључењу, системским услугама, снабдијевању и коришћењу преносне и дистрибутивне мреже). Треба имати у виду да ће се врло брзо морати припремити и потписати уговори везани за отварање тржишта у Црној Гори прије свега они који се односе на помоћне услуге, балансни механизам и приступ тржишту.

Приликом прављења свих уговора мора се водити рачуна да се јасно дефинише одговорност матичног Друштва и ДОО за квалитет испоручене електричне енергије и прекиде у испоруци према потрошачима као и међусобни односи у вези са тим. При овоме треба уважити чињеницу да ЕПЦГ АД Никшић и ДОО Снабдијевање одговарају према потрошачима које снабдијевају у случају недостатка енергије у систему, а ДОО Пренос и ДОО Дистрибуција у случају проблема у мрежи.

XII ОДНОСИ МАТИЧНОГ И ЗАВИСНИХ ДРУШТАВА СА ОСТАЛИМ СУБЈЕКТИМА

Ово питање треба регулисати оснивачким актима из поглавља Х. Међутим, полазећи од чињенице да су поред јединствене власничке структуре и основног капитала за ЕПЦГ АД везани и стратешки послови прелиминарно пописани поглављем IV и VII јасно је да ће се даљи односи са партнерима у тим активностима на националном и међународном плану и даље водити на нивоу матичног друштва.

Сви остали послови, који немају стратешки карактер обављаће се на нивоу ДОО уколико они као зависна друштва буду носиоци одговарајућих лиценци у електро-енергетском сектору.

XIII РЕЗЕРВЕ И ОТВОРЕНА ПИТАЊА

На динамичком путу реализације активности И фразе правног раздвајања ЕПЦГ, по садашњем стању завршених и текућих активности, могу да стоје следеће околности које треба разјаснити у што краћем року:

1. Шта обухвата „блага координација новоформираних друштава“ и „стратешки послови“ те да ли је стратешки посао купопро-

даја електричне енергије (тачка 2а закључака Владе)?

2. Трајање и преносивост постојећих лиценци за обављање електро-енергетских дјелатности у будућој правно раздвојеној ЕПЦГ и лиценцирање дјелатности матичног друштва (АД) са стратешким пословима као што је купопродаја електричне енергије.

3. Обавезност примјене Закона о јавним набавкама на међусобне купопродаје и услуге матичног друштва (АД) и зависних друштава (ДОО), гдје би био штетан и непримјерен поступак јавних набавки.

4. Уношење у оснивачке улоге будућих ДОО непокретне имовине ЕПЦГ која се у катастарским елаборатима не води као њено власништво а саставни је дио електроенергетског система и неопходна за обављање лиценцираних енергетских дјелатности.

Уз то као спорна питања у пословању будућих зависних друштава виде се и следећи ризици које треба претходно разјаснити:

1. Да ли Уговор о ДПТС са ЕПС-ом третирају у матичном друштву или ДОО Производња због тежине ризика његових позитивних и негативних ефеката?

2. Да ли хидрологија неповољна за производњу планираних количина електричне енергије треба да оптерети само ДОО Производњу или да буде побијељен између овог зависног друштва и матичног?

3. Да ли недостатак угља за производњу планираних количина електричне енергије треба да оптерети само ДОО Производњу или да буде подијељен између овог зависног друштва и матичног?

4. Да ли остварени губици на преносној и дистрибутивној мрежи изнад планских треба да оптерећује само односна зависна друштва или да буде подијељен између њих и матичног друштва?

5. Да ли остварење мање наплате реализоване електричне енергије од планиране, код тарифних купаца треба да оптерећује само ДОО Снабдијевање или да буде подијељено између овог зависног друштва и матичног?

6. Да ли неопходност набавке балансне енергије од добављача ван Црне Горе да би се обезбједило квалитетан рад електро-енергетског система треба да оптерети само ДОО Пренос или да буде подијељена између овог зависног друштва и матичног?

7. Ризик пословања Електроградње ДОО у случају преласка на тржишне цијене кад су у питању њене услуге.

Поред овог треба уочити ризике које ће поједине ДОО имати у погледу обезбјеђивања довољног средства за обезбјеђивање сопственог учешћа у већ уговореним кредитима, као и ризик који носи пословање Електроградње у случају брзог преласка на тржишне цијене код продаје својих услуга.

У вези са наведеним требало би унапријед уговорити механизми којим би смањили ризици пословања, али истовремено стимулисало што је могуће ефикасније пословање сваког субјекта.

У процесу правног раздвајања треба размотрити још једном тачке раздвајања ДОО Пренос, ДОО Производња и ДОО Дистрибуција у управљачком, функционалном, развојном и власничком смислу како би се избјегли евентуални проблеми након формирања самосталних друштава.

Комплетан систем је веома осетљив на квалитетну припрему електроенергетског биланса Републике Црне Горе посебно у дијелу прогнозе потрошње и планирања производње из домаћих извора. За разлику од досадашње праксе када су се проблеми рјешавали унутар Друштва сада промашаји у планирању које ураде поједини ДОО неће само правити проблеме у њиховом пословању већ ће стварати и проблеме код осталих ДОО и Матичног друштва. У првој фази раздвајања док се отвори тржиште и изгради балансни механизам као логичан се чини систем гдје ће носилац балансне одговорности према ДОО Пренос бити ЕПЦГ АД Никшић, а остали субјекти ће бити одговорни Матичном друштву за њихово понашање у систему. Обрачун ових ефеката би се могао лоцирати у Оператору тржишта с тим што би се финансијске обавезе завршавале на билатерарном нивоу.

Све резерве и отворена питања из овог поглавља као и она која се као таква појаве накнадно разријешити ће се актима матичног и зависних друштава и уговорима закљученим између субјеката будуће правно раздвојене ЕПЦГ АД Никшић.

XIV ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Опредјељења овог елабората биће усаглашена са изабраним консултантом, Министарством за економски развој и Регулаторном агенцијом за енергетику, а затим имплементирана у конститутивна акта и уговоре субјеката правно раздвојене ЕПЦГ – I фаза.

Да би новоформирана ДОО, након Скупштине акционара ЕПЦГ АД на којој ће се донијети Статут матичног друштва и одлуке о формирању зависних друштава отпочела са нормалним обављањем својих дјелатности потребно је конститутивним актима из поглавља X предвидјети један прелазни период током кога би се:

- Донијела остала акта ЕПЦГ АД и ДОО,
- Пренијеле лиценце са матичног друштва на зависна друштва или добиле нове,
- Закључили неопходни билатерални и вишестрани уговори ЕПЦГ АД – ДОО и између ДОО,
- Отворили рачуни зависних друштава код пословних банака,
- Извршила регистрација промјене аката ЕПЦГ АД у ЦРПС и
- Извршила регистрација новоформираних зависних друштава у ЦРПС и статистици.

Овај прелазни период не би требало да буде краћи од 45 дана.

ПРЕДСЈЕДНИК
ОДБОРА ДИРЕКТОРА,
Др Радомир Миловић

На основу члана 35. став 2. Закона о привредним друштвима ("Сл.лист РЦГ" бр. 6/02 и "Сл.лист ЦГ" бр.17/07) и чл. 32. став 2. и 68. став 4. Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, V ванредна Скупштина Друштва 31.03. 2008. године донијела је

ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ СТАТУТА ЕЛЕКТРОПРИВРЕДЕ ЦРНЕ ГОРЕ АД НИКШИЋ

Члан 1.

У Статуту Електропривреде Црне Горе АД Никшић од 24.12.2004. године, 27.06.2006. и 29.06.2007. године члан 1. се мијења и гласи:

"Електропривреда Црне Горе АД Никшић (у даљем тексту: Друштво) основана је Одлуком о трансформацији ЈЕП „Електропривреда Црне Горе“ Никшић бр.1001-2772/1 од 16.10.1998. године."

Члан 2.

Наслов поглавља II и чланови 10 до 15 мијењају се и гласе:

"II ДЈЕЛАТНОСТ И ОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТВА

2.1. Дјелатност Друштва

Члан 10.

1. Друштво обавља дјелатности прописане Законом о енергетици, лиценцама у енергетском сектору и овим Статутом и то:

- производња електричне енергије,
- пренос електричне енергије,
- дистрибуција електричне енергије,
- снабдијевање електричном енергијом,
- купопродаја електричне енергије,
- оператор преносне мреже,
- оператор дистрибутивне мреже,
- оператор тржишта електричне енергије и
- изградња и одржавање електроенергетских објеката.

2. Дјелатности из става 1. обављају се под шифром 40101 у унутрашњем и међународном промету.

3. Дјелатности утврђене овим Статутом обављају се на основу одговарајућих лиценци односно одобрења Регулаторне агенције за енергетику.

4. Друштво обавља и друге дјелатности које се обичајено обављају уз дјелатности из става 1.

Члан 11.

Дјелатности Друштва су од јавног интереса и обављају се на начин који обезбјеђује уредно и квалитетно задовољавање потреба црногорског конзума, профитабилност пословања, ефикасност управљања и остваривања добрих пословних односа са свим партнерима.

2.2 Организација Друштва

Члан 12.

1. За обављање дјелатности из члана 11. Друштво као матично оснива пет зависних друштава:

- Друштво са ограниченом одговорношћу „Производња“ Никшић (у даљем тексту: ДОО „Производња“),
- Друштво са ограниченом одговорношћу „Пренос“ Подгорица (у даљем тексту: ДОО „Пренос“),

- Друштво са ограниченом одговорношћу „Дистрибуција“ Подгорица (у даљем тексту: ДОО „Дистрибуција“),

- Друштво са ограниченом одговорношћу „Снабдијевање“ Никшић (у даљем тексту: ДОО „Снабдијевање“) и

- Друштво са ограниченом одговорношћу „Електроградња“ Подгорица (у даљем тексту: ДОО „Електроградња“)

2. Зависна друштва из става 1. су једночлана друштва са ограниченом одговорношћу.

Члан 13.

1. Оснивање зависних друштава из члана 12. врши се улагањем новчаних или неновчаних средстава Друштва.

2. Висина неновчаног оснивачког улога из става 1. утврђује се одлуком о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу на основу процјене независног процјењивача.

Члан 14.

1. Друштво на ДОО „Производња“ преноси дјелатност производње и продаје електричне енергије, одржавања, развоја и изградње производних капацитета.

2. Друштво на ДОО „Пренос“ преноси дјелатност преноса електричне енергије кроз преносну мрежу, управљања, одржавања и развоја преносне мреже и дјелатност оператора тржишта и преносне мреже.

3. Друштво на ДОО „Дистрибуција“ преноси дјелатност преноса електричне енергије кроз дистрибутивну мрежу, одржавање и развој дистрибутивне мреже и дјелатност оператора дистрибутивне мреже.

4. Друштво на ДОО „Снабдијевање“ преноси дјелатност набавке, продаје и испоруке електричне енергије за тарифне потрошаче.

5. Друштво на ДОО „Електроградња“ преноси дјелатност одржавања и изградње електроенергетских објеката.

Члан 15.

Друштво задржава обављање управљачких, консолидационих, контролних, развојних, стручно-административних и других послова битних за успешно функционисање јединственог електроенергетског система Црне Горе као и:

- купопродају електричне енергије од и за зависна друштва,
- продају електричне енергије квалификованим потрошачима,
- набавку недостајућих количина електричне енергије за затварање годишњег биланса Црне Горе,
- продају вишкова електричне енергије,
- реструктурирање Друштва и
- друге, за електроенергетски систем Црне Горе стратешке послове који нијесу пренијети на зависна друштва."

Члан 3.

У члану 16. став 2 иза ријечи: "секретару Друштва" брише се зарез и ријечи: "директору цјелине".

Члан 4.

У члану 17. став 1. бришу се ријечи: "и директори цјелина", а ријеч: "могу" замјењује ријечју: "може".

Члан 5.

У члану 19. став 3. се брише.

Члан 6.

У члану 31. брише се алинеја пет.

Члан 7.

У члану 32. став 3. иза ријечи "извршни директор" бришу се зарез и ријечи: "директори функционалних цјелина".

Члан 8.

У члану 45. став 1. ријечи: "Директори функционалних цјелина" замјењују се ријечима: "органи зависних друштава".

Члан 9.

У члану 46. у ставу 3. алинеја четири се брише.

Члан 10.

У члану 48. став 2. иза алинеје три додаје се нова алинеја четири која гласи:

"- врши овлашћења скупштина зависних друштава"

Досадашње алинеје четири и пет постају алинеје пет и шест.

У досадашњој алинеји шест која постаје алинеја седам, иза ријечи: "Друштва" брише се зарез и ријечи: "бизнис планове функционалних цјелина", а ријеч "истих" замјењује ријечју "истог".

Досадашње алинеје седам до петанест постају алинеје осам до шеснаест.

У досадашњој алинеји шеснаест која постаје алинеја седамнаест ријечи: "директоре функционалних цјелина" замјењују се ријечима "органа зависних друштава".

Досадашње алинеје седамнаест до деветнаест постају алинеје осамнаест до двадесет.

У досадашњој алинеји 20 која постаје алинеја двадесет један ријечи: "Предлаже оснивање" замјењују се ријечима: "Доноси одлуку о оснивању".

Досадашње алинеје двадесет један до двадесет четири постају алинеје двадесет два до двадесет пет.

Члан 11.

У члану 53. став 1. алинеја осам ријечи: „директора функционалних цјелина” замјењују се ријечима: „органа зависних друштава”.

Алинеја девет се брише а досадашње алинеје десет до двадесет четири постају алинеје девет до двадесет три.

Члан 12.

У члану 55. став 1. алинеја четири иза ријечи: „регистрацију” додају се ријечи: „Друштва и зависних друштава”.

Члан 13.

Поглавље 7.5. са поднасловима и члановима 57 и 58. се брише. Досадашњи чланови 59. до 70. постају чланови 57. до 68.

Члан 14.

У досадашњем члану 59. који постаје члан 57. у ставу 5. ријеч: „Цјелина” замјењује се ријечима: „зависних друштава”.

Члан 15.

У досадашњем члану 60. који постаје члан 58. у ставу 3. ријечи „функционалне цјелине” замјењују се ријечима: „зависна друштва”.

Став 4. мијења се и гласи:

„4. Односи између зависних друштава регулишу се путем уговора на бази регулаторног прихода утврђеног од стране Регулаторне агенције за енергетику и објективизираних трошкова.”

Члан 16.

У досадашњем члану 66. који постаје члан 64. у ставу 5. прва реченица се брише.

Члан 17.

У досадашњем члану 69. који постаје члан 67. у ставу 4. ријечи:” и директора цјелине” се брише.

Члан 18.

Ове измјене и допуне ступају на снагу осмог дана од дана објављивања у информативном листу Друштва.

Члан 19.

Овлашћује се Секретар Друштва да утврди пречишћен текст Статута Друштва.

Број: 10-00-4240
Никшић,
31.03.2008.год.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ,
Срђан Ковачевић
дипл.ел.инж.

На основу члана 35 Закона о привредним друштвима („Сл. лист РЦГ”бр.6/02 и “Сл. лист ЦГ”бр.17/07) и чл. 32 и 40 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, V ванредна Скупштина акционара Друштва, поступајући по закључцима Владе Црне Горе бр.03-931 од 07.03.2008.године донијетим у име државе као већинског власника, 31.03.2008.године, донијела је

ОДЛУКУ

О ПОКРЕТАЊУ ПОСТУПКА ОБЕЗБЈЕЂЕЊА УСЛОВА ЗА ИЗГРАДЊУ НОВИХ И РЕВИТАЛИЗАЦИЈУ И ОПТИМИЗАЦИЈУ ПОСТОЈЕЋИХ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИХ ОБЈЕКТА

1. Покреће се поступак обезбједјења услова за изградњу нових и ревитализацију и оптимизацију постојећих електроенергетских објеката путем:

- Избора стратешког партнера за заједничко финансирање,
- Докапитализације Електропривреде Црне Горе АД Никшић новом емисијом акција и
- Повлашћеног комерцијалног финансирања.

2. Задужује се Одбор директора да са менаџментом Друштва сагледа најповољнији начин финансирања и реализације конкретних електроенергетских пројеката из Стратегије развоја енергетике Црне Горе до 2025.године и Плана развоја и инвестиција и припреми зато сву потребну документацију.

3. Приликом реализације обавезе из тачке 2., због потребе што хитнијег задовољавања црногорског електроенергетског дефицита приоритет треба дати изградњи производних објеката.

4. За финансирање изградње II блока ТЕ Пљевља путем заједничког финансирања, спровешће се поступак избора стратешког партнера уз претходно разрешење, са државом и другим надлежним органима и субјектима свих препоставки својинске, управљачке и организационе природе у репро ланцу ТЕП - РУП.

5. Модел докапитализације Електропривреде Црне Горе АД Никшић, новом емисијом акција може се вршити само до 55% државног учешћа у власничкој структури Електропривреде Црне Горе АД Никшић.

6. Реализација обавеза из тачке 2. вршиће се уз помоћ одабраних стручних консултаната.

7. У поступку реализације ове одлуке оствариће се пуна сарадња са Агенцијом за реструктурирање привреде и страна улагања и другим надлежним органима и организацијама.

8. О реализацији ове одлуке Одбор директора ће информисати Скупштину акционара и предложити јој доношење одговарајућих одлука.

Број10-00-4254
Никшић, 31.03.2008.године

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ,
Срђан Ковачевић, дипл.инж.

На основу чл. 35 Закона о привредним друштвима („Сл. лист РЦГ” бр.6/02) и чл. 24 и 32. Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић и чл.45 Закона о хартијама од вриједности (“Сл.лист РЦГ”бр.59/00, 10/01, 43/05, 28/06) V ванредна Скупштина акционара одржана 31. март 2008. године, д о н и ј е л а ј е

ОДЛУКУ

О ПРОДАЈИ АКЦИЈА ЕМИТЕНАТА ИНВЕСТ БАНКА МОНТЕНЕГРО АД ПОДГОРИЦА И ПОДГОРИЧКА БАНКА SOCIETE GENERALE GROUP АД ПОДГОРИЦА

1. Продају се акције, које, као своје власништво има Електропривреда Црне Горе АД Никшић код следећих емитената:

- ИНВЕСТ БАНКА МОНТЕНЕГРО АД ПОДГОРИЦА 8.281 акција номиналне вриједности од по 51,1292 € и
- ПОДГОРИЧКА БАНКА SOCIETE GENERALE GROUP АД ПОДГОРИЦА 192 акција номиналне вриједности од по 255,6500 €

2. Продаја акција из тачке 1. врши се у циљу формирања фонда за реализацију Програма остваривања права радника за чијим је радом престала потреба и добровољног откупа радних мјеста и тако остварена средства не могу се користити у друге сврхе.

3. Овлашћује се извршни директор Срђан Ковачевић да акције из тачке 1. преко овлашћеног брокера изнесе на тржиште хартије од вриједности и реализује на најповољнији начин.

4. Средства остварена продајом акција из тачке 1. водиће се на посебном рачуну Друштва.

5. Питање евентуалног утицаја продаје акције из тачке 1. на основни капитал Електропривреде Црне Горе АД Никшић ријешитиће се након реализације односне продаје.

Број: 10-00-4255
Никшић, 31.03.2008.године

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ,
Срђан Ковачевић, дипл.инж.

На основу чл. 64 и 77. Закона о привредним друштвима („Сл.лист РЦГ“ бр.6/02 и „Сл.лист ЦГ“ бр.17/07) и чл. 48 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, V ванредна Скупштина акционара Друштва 31.03.2008.године, донијела је

ОДЛУКУ О ОСНИВАЊУ ДРУШТВА СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ

Члан 1.

Електропривреда Црне Горе АД Никшић (у даљем тексту: Оснивач) оснива Једночлано друштво са ограниченом одговорношћу „Производња“ Никшић (у даљем тексту: Друштво).

Члан 2.

Друштво послује под називом: Друштво са ограниченом одговорношћу „Производња“ Никшић.

Скраћени назив Друштва је: ДОО „Производња“ Никшић.
Сједиште Друштва је у Никшићу, улица Вука Краића бр.2.

Члан 3.

Друштво је основано на неодређено вријеме.

Члан 4.

Друштво у оквиру јединственог електро-енергетског система Црне Горе обавља дјелатност:

- производња електричне енергије,
- продаја произведене електричне енергије,
- одржавање производних електро-енергетских капацитета,
- развој и изградња производних електро-енергетских капацитета.

Дјелатности из става 1. обављају се под шифром 40101.

Дјелатности из става 1. обављају се у унутрашњем и међународном промету.

Друштво обавља и друге дјелатности које се уобичајено обављају из дјелатности из става 1.

Члан 5.

Свој рад и обављене дјелатности из члана 4. Друштво ће ускладити са билансом електричне енергије, консолидованим бизнис планом, пословном политиком и осталим актима и одлукама Оснивача.

Члан 6.

Као свој улог у Друштво Оснивач уноси новчана средства у износу од 10.000 €.

Поред новчаног улога из става 1. Оснивач даје Друштву на употребу имовину неопходну за обављање дјелатности из члана 4.

Спецификација имовине из става 2. чини саставни дио ове одлуке.

Члан 7.

Основни капитал Друштва чини само вриједност новчаног улога из члана 6. став 1.

Члан 8.

Промјена основног капитала Друштва врши се:

- повећањем или смањењем улога Оснивача,
- по основу пословних резултата Друштва и
- преношењем са Оснивача на Друштво обавеза које му припадају.

Одлуку о промјени основног капитала Друштва доноси Одбор директора Оснивача.

Члан 9.

Оснивач управља Друштвом.

Члан 10.

Оснивач стиче и распојељује добит остварену пословањем Друштва.

Оснивач одговара за обавезе Друштва до висине свог удјела.

Члан 11.

Орган Друштва је извршни директор.

Дјелокруг рада извршног директора утврђује се Статутом Друштва.

Члан 12.

Одбор директора Оснивача врши овлашћења Скупштине Друштва.

Одлуке Одбора директора Оснивача у вршењу овлашћења из става 1. сматрају се одлукама Друштва.

Члан 13.

Извршни директор Друштва руководи Друштвом.

Извршног директора Друштва бира Одбор директора Оснивача.

Члан 14.

Одбор директора Оснивача са извршним директором Друштва закључује уговор којим се утврђују његова права, обавезе и одговорности у вези са радом и пословањем Друштва.

Члан 15.

Друштво заступају и потписују предсједник Одбора директора Оснивача у својству Оснивача и извршни директор Друштва.

Извршни директор Друштва може, сходно Статуту, другом лицу издати пуномоћје за заступање Друштва.

Члан 16.

Одбор директора Оснивача доноси Статут Друштва, као конститутивни акт којим се уређује организација, рад и пословање Друштва.

Друштво има печат и штампил чији облик, величину и садржај утврђује извршни директор Друштва.

Члан 17.

Друштво и Оснивач ће све своје међусобне односе који нијесу регулисани овом одлуком или Статутом уредити посебним уговорима.

Међусобни односи Друштва и осталих зависних друштава Оснивача, у циљу обезбјеђења јединства и уредног функционисања електро-енергетског система Црне Горе, уредиће се посебним билатералним и вишестраним уговорима.

Члан 18.

Регистрација Друштва извршиће се у Централном регистру Привредног суда у Подгорици.

Члан 19.

Даном регистрације Друштва запослене у Електропривреди Црне Горе АД Никшић - Функционална цјелина „Производња“ преузима Друштво на основу одговарајућих аката Оснивача и Друштва.

Члан 20.

Друштво ће у свом раду обезбиједити примјену одговарајућих стандарда заштите животне средине.

Друштво ће свим запосленим обезбиједити примјену прописа о заштити на раду.

Члан 21.

До доношења својих општих аката Друштво ће примјењивати одговарајућа акта Оснивача.

Члан 22.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у информативном листу Оснивача.

Број: 10-00-4296
Никшић, 31.03.2008. год.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ
Срђан Ковачевић, дипл.ел.инж.

На основу чл. 64 и 77. Закона о привредним друштвима („Сл.лист РЦГ“ бр.6/02 и „Сл.лист ЦГ“ бр.17/07) и чл. 48 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, V ванредна Скупштина акционара Друштва 31.03.2008.године, донијела је

ОДЛУКУ О ОСНИВАЊУ ДРУШТВА СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ

Члан 1.

Електропривреда Црне Горе АД Никшић (у даљем тексту: Оснивач) оснива Једночлано друштво са ограниченом одговорношћу „Пренос“ Подгорица (у даљем тексту: Друштво).

Члан 2.

Друштво послује под називом: Друштво са ограниченом одговорношћу „Пренос“ Подгорица.

Скраћени назив Друштва је: ДОО „Пренос“ Подгорица.

Сједиште Друштва је у Подгорици, Булевар Светог Петра Цетињског бр. 2.

Члан 3.

Друштво је основано на неодређено вријеме.

Члан 4.

Друштво у оквиру јединственог електро-енергетског система Црне Горе обавља дјелатност:

- пренос електричне енергије,
- одржавање преносних електро-енергетских капацитета,
- развој и изградња преносних електро-енергетских капацитета,
- оператора преносне мреже и
- оператора тржишта.

Дјелатности из става 1. обављају се под шифром 40105.

Дјелатности из става 1. обављају се у унутрашњем и међународном промету.

Друштво обавља и друге дјелатности које се уобичајено обављају уз дјелатности из става 1.

Члан 5.

Свој рад и обављање дјелатности из члана 4. Друштво усклађује са билансом електричне енергије, консолидованим бизнис планом, пословном политиком и осталим актима и одлукама Оснивача.

Члан 6.

Као свој улог у Друштво Оснивач уноси новчана средства у износу од 10.000 €.

Поред новчаног улога из става 1. Оснивач даје Друштву на употребу имовину неопходну за обављање дјелатности из члана 4.

Спецификација имовине из става 2. чини саставни дио ове одлуке.

Члан 7.

Основни капитал Друштва чини само вриједност новчаног улога из члана 6. став 1.

Члан 8.

Промјена основног капитала Друштва врши се:

- повећањем или смањењем улога Оснивача,
- по основу пословних резултата Друштва и
- преношењем са Оснивача на Друштво обавеза које му припадају.

Одлуку о промјени основног капитала Друштва доноси Одбор директора Оснивача.

Члан 9.

Оснивач управља Друштвом.

Члан 10.

Оснивач стиче и распојељује добит остварену пословањем Друштва. Оснивач одговара за обавезе Друштва до висине свог удјела.

Члан 11.

Органи Друштва су: одбор директора и извршни директор. Дјелокруг рада органа Друштва утврђује се Статутом Друштва.

Члан 12.

Одбор директора Оснивача врши овлашћења Скупштине Друштва. Одлуке Одбора директора Оснивача у вршењу овлашћења из става 1. сматрају се одлукама Друштва.

Члан 13.

Органи Друштва руководе Друштвом.

Одбор директора Оснивача бира чланове Одбора директора Друштва.

Извршног директора Друштва бира Одбор директора Друштва.

Члан 14.

Одбор директора Оснивача са члановима одбора директора Друштва закључује уговор којим се утврђују њихова права, обавезе и одговорности у вези са радом и пословањем Друштва.

Одбор директора Друштва са извршним директором Друштва закључује уговор којим се утврђују његова права, обавезе и одговорности у вези са радом и пословањем Друштва.

Члан 15.

Друштво заступају и потписују предсједник одбора директора Друштва и извршни директор Друштва.

Извршни директор Друштва може, сходно Статуту, другом лицу издати пуномоћје за заступање Друштва.

Члан 16.

Одбор директора Оснивача доноси Статут Друштва, као конститутивни акт којим се уређује организација, рад и пословање Друштва.

Друштво има печат и штампиле чији облик, величину и садржај утврђује одбор директора Друштва.

Члан 17.

Друштво и Оснивач ће све своје међусобне односе који нијесу регулисани овом одлуком или Статутом уредити посебним уговорима.

Међусобни односи Друштва и осталих зависних друштава Оснивача, у циљу обезбјеђења јединства и уредног функционисања електро-енергетског система Црне Горе, уредиће се посебним билатералним и вишестраним уговорима.

Члан 18.

Регистрација Друштва извршиће се у Централном регистру Привредног суда у Подгорици.

Члан 19.

Даном регистрације Друштва запослене у Електропривреди Црне Горе АД Никшић - Функционална цјелина „Пренос“ преузима Друштво на основу одговарајућих аката Оснивача и Друштва.

Члан 20.

Друштво ће у свом раду обезбиједити примјену одговарајућих стандарда заштите животне средине.

Друштво ће свим запосленим обезбиједити примјену прописа о заштити на раду.

Члан 21.

До доношења својих општих аката, Друштво ће примјењивати одговарајућа акта Оснивача.

Члан 22.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у информативном листу Оснивача.

Број: 10-00-4297
Никшић, 31.03.2008.год.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ,
Срђан Ковачевић, дипл.ел.инж.

На основу чл. 64 и 77. Закона о привредним друштвима („Сл.лист РЦГ“ бр.6/02 и „Сл.лист ЦГ“ бр.17/07) и чл. 48 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, V ванредна Скупштина акционара Друштва 31.03.2008.године, донијела је

ОДЛУКУ О ОСНИВАЊУ ДРУШТВА СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ

Члан 1.

Електропривреда Црне Горе АД Никшић (у даљем тексту: Оснивач) оснива Једночлано друштво са ограниченом одговорношћу „Дистрибуција“ Подгорица (у даљем тексту: Друштво).

Члан 2.

Друштво послује под називом: Друштво са ограниченом одговорношћу „Дистрибуција“ Подгорица.

Скраћени назив Друштва је: ДОО „Дистрибуција“ Подгорица. Сједиште Друштва је у Подгорици, улица Ивана Милутиновића бр.12.

Члан 3.

Друштво је основано на неодређено вријеме.

Члан 4.

Друштво у оквиру јединственог електро-енергетског система Црне Горе обавља дјелатност:

- дистрибуција електричне енергије,
- управљање дистрибутивном мрежом,
- одржавање и развој дистрибутивне мреже,
- изградња дистрибутивних електро-енергетских капацитета и
- оператор дистрибутивне мреже.

Дјелатности из става 1. обављају се под шифром 40106.

Дјелатности из става 1. обављају се у унутрашњем и међународном промету.

Друштво обавља и друге дјелатности које се уобичајено обављају уз дјелатности из става 1.

Члан 5.

Свој рад и обављање дјелатности из члана 4. Друштво усклађује са билансом електричне енергије, консолидованим бизнис планом, пословном политиком и осталим актима и одлукама Оснивача.

Члан 6.

Као свој улог у Друштво Оснивач уноси новчана средства у износу од 10.000 €.

Поред новчаног улога из става 1. Оснивач даје Друштву на употребу имовину неопходну за обављање дјелатности из члана 4.

Спецификација имовине из става 2. чини саставни дио ове одлуке.

Члан 7.

Основни капитал Друштва чини само вриједност новчаног улога из члана 6. став 1.

Члан 8.

Промјена основног капитала Друштва врши се:

- повећањем или смањењем улога Оснивача,
- по основу пословних резултата Друштва и
- преношењем са Оснивача на Друштво обавеза које му припадају.

Одлуку о промјени основног капитала Друштва доноси Одбор директора Оснивача.

Члан 9.

Оснивач управља Друштвом.

Члан 10.

Оснивач стиче и распојеђује добит остварену пословањем Друштва. Оснивач одговара за обавезе Друштва до висине свог ујдела.

Члан 11.

Орган Друштва је извршни директор.

Дјелокруг рада извршног директора утврђује се Статутом Друштва.

Члан 12.

Одбор директора Оснивача врши овлашћења Скупштине Друштва.

Одлуке Одбора директора Оснивача у вршењу овлашћења из става 1. сматрају се одлукама Друштва.

Члан 13.

Извршни директор Друштва руководи Друштвом.

Извршног директора Друштва бира Одбор директора Оснивача.

Члан 14.

Одбор директора Оснивача са извршним директором Друштва закључује уговор којим се утврђују његова права, обавезе и одговорности у вези са радом и пословањем Друштва.

Члан 15.

Друштво заступају и потписују председник Одбора директора Оснивача у својству Оснивача и извршни директор Друштва.

Извршни директор Друштва може, сходно Статуту, другом лицу издати пуномоћје за заступање Друштва.

Члан 16.

Одбор директора Оснивача доноси Статут Друштва, као конститутивни акт којим се уређује организација, рад и пословање Друштва.

Друштво има печат и штампил чији облик, величину и садржај утврђује извршни директор Друштва.

Члан 17.

Друштво и Оснивач ће све своје међусобне односе који нијесу регулисани овом одлуком или Статутом уредити посебним уговорима.

Међусобни односи Друштва и осталих зависних друштава Оснивача, у циљу обезбјеђења јединства и уредног функционисања електро-енергетског система Црне Горе, уредиће се посебним билатералним и вишестраним уговорима.

Члан 18.

Регистрација Друштва извршиће се у Централном регистру Привредног суда у Подгорици.

Члан 19.

Даном регистрације Друштва запослене у Електропривреди Црне Горе АД Никшић - Функционална цијелина „Дистрибуција“ преузима Друштво на основу одговарајућих аката Оснивача и Друштва.

Члан 20.

Друштво ће у свом раду обезбиједити примјену одговарајућих стандарда заштите животне средине.

Друштво ће свим запосленим обезбиједити примјену прописа о заштити на раду.

Члан 21.

До доношења својих општих аката, Друштво ће примјењивати одговарајућа акта Оснивача.

Члан 22.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у информативном листу Оснивача.

Број: 10-00-4298
Никшић, 31.03.2008.године

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ СКУПШТИНЕ,
Срђан Ковачевић, дипл.ел.инж.

На основу чл. 64 и 77. Закона о привредним друштвима („Сл.лист РЦГ“ бр.6/02 и „Сл.лист ЦГ“ бр.17/07) и чл. 48 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, V ванредна Скупштина акционара Друштва 31.03.2008.године, донијела је

ОДЛУКУ О ОСНИВАЊУ ДРУШТВА СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ

Члан 1.

Електропривреда Црне Горе АД Никшић (у даљем тексту: Оснивач) оснива Једночлано друштво са ограниченом одговорношћу „Снабдијевање“ Никшић (у даљем тексту: Друштво).

Члан 2.

Друштво послује под називом: Друштво са ограниченом одговорношћу „Снабдијевање“ Никшић.

Скраћени назив Друштва је: ДОО „Снабдијевање“ Никшић.

Сједиште Друштва је у Никшићу, улица Марка Миљанова бр. 2.

Члан 3.

Друштво је основано на неодређено вријеме.

Члан 4.

Друштво у оквиру јединственог електро-енергетског система Црне Горе обавља дјелатност снабдијевања електричном енергијом тарифних потрошача.

Дјелатности из става 1. обављају се под шифром 40106.

Дјелатности из става 1. обављају се у унутрашњем и међународном промету.

Друштво обавља и друге дјелатности које се уобичајено обављају уз дјелатности из става 1.

Члан 5.

Свој рад и обављање дјелатности из члана 4. Друштво усклађује са билансом електричне енергије, консолидованим бизнис планом, пословном политиком и осталим актима и одлукама Оснивача.

Члан 6.

Као свој улог у Друштво Оснивач уноси новчана средства у износу од 10.000 €.

Поред новчаног улога из става 1. Оснивач даје Друштву на употребу имовину неопходну за обављање дјелатности из члана 4.

Спецификација имовине из става 2. чини саставни дио ове одлуке.

Члан 7.

Основни капитал Друштва чини само вриједност новчаног улога из члана 6. став 1.

Члан 8.

Промјена основног капитала Друштва врши се:

- повећањем или смањењем улога Оснивача,

- по основу пословних резултата Друштва и

- преношењем са Оснивача на Друштво обавеза које му припадају.

Одлуку о промјени основног капитала Друштва доноси Одбор директора Оснивача.

Члан 9.

Оснивач управља Друштвом.

Члан 10.

Оснивач стиче и распојељује добит остварену пословањем Друштва.

Оснивач одговара за обавезе Друштва до висине свог удјела.

Члан 11.

Орган Друштва је извршни директор.

Дјелокруг рада извршног директора утврђује се Статутом Друштва.

Члан 12.

Одбор директора Оснивача врши овлашћења Скупштине Друштва.

Одлуке Одбора директора Оснивача у вршењу овлашћења из става 1. сматрају се одлукама Друштва.

Члан 13.

Извршни директор Друштва руководи Друштвом.

Извршног директора Друштва бира Одбор директора Оснивача.

Члан 14.

Одбор директора Оснивача са извршним директором Друштва закључује уговор којим се утврђују његова права, обавезе и одговорности у вези са радом и пословањем Друштва.

Члан 15.

Друштво заступају и потписују предсједник Одбора директора Оснивача у својству Оснивача и извршни директор Друштва.

Извршни директор Друштва може, сходно Статуту, другом лицу издати пуномоћје за заступање Друштва.

Члан 16.

Одбор директора Оснивача доноси Статут Друштва, као конститутивни акт којим се уређује организација, рад и пословање Друштва.

Друштво има печат и штампиле чији облик, величину и садржај утврђује извршни директор Друштва.

Члан 17.

Друштво и Оснивач ће све своје међусобне односе који нијесу регулисани овом одлуком или Статутом уредити посебним уговорима.

Међусобни односи Друштва и осталих зависних друштава Оснивача, у циљу обезбјеђења јединства и уредног функционисања електро-енергетског система Црне Горе, уредиће се посебним билатералним и вишестраним уговорима.

Члан 18.

Регистрација Друштва извршиће се у Централном регистру Привредног суда у Подгорици.

Члан 19.

Даном регистрације Друштва запослене у Електропривреди Црне Горе АД Никшић - Функционална цјелина „Снабдијевање“ преузима Друштво на основу одговарајућих аката Оснивача и Друштва.

Члан 20.

Друштво ће у свом раду обезбиједити примјену одговарајућих стандарда заштите животне средине.

Друштво ће свим запосленим обезбиједити примјену прописа о заштити на раду.

Члан 21.

До доношења својих општих аката, Друштво ће примјењивати одговарајућа акта Оснивача.

Члан 22.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у информативном листу Оснивача.

Број: 10-00-4299
Никшић, 31.03.2008.год.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ СКУПШТИНЕ,
Срђан Ковачевић, дипл.ел.инж.

На основу чл. 64 и 77. Закона о привредним друштвима („Сл.лист РЦГ“ бр.6/02 и „Сл.лист ЦГ“ бр.17/07) и чл. 48 Статута Електропривреде Црне Горе АД Никшић, V ванредна Скупштина акционара Друштва 31.03.2008.године, донијела је

ОДЛУКУ О ОСНИВАЊУ ДРУШТВА СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ

Члан 1.

Електропривреда Црне Горе АД Подгорица (у даљем тексту: Оснивач) оснива Једночлано друштво са ограниченом одговорношћу „Електроградња“ Подгорица (у даљем тексту: Друштво).

Члан 2.

Друштво послује под називом: Друштво са ограниченом одговорношћу „Електроградња“ Подгорица.

Скраћени назив Друштва је: ДОО „Електроградња“ Подгорица.

Сједиште Друштва је у Подгорицау, Булевар Светог Петра Цетињског бр. 2.

Члан 3.

Друштво је основано на неодређено вријеме.

Члан 4.

Друштво у оквиру јединственог електро-енергетског система Црне Горе обавља сљедеће дјелатности:

- Изградња и реконструкција електроенергетских објеката, текуће и инвестиционо одржавање и одржавање траса далековаода електроенергетског система;

- Изградња надземних водова свих напонских нивоа;

- Изградња подземних (кабловски) водова и мрежа и инсталација свих напонских нивоа;

- Изградња трафостаница свих напонских нивоа;

- Ремонт и оправка енергетских трансформатора снаге од 50 до 1000 kVA;

- Земљани радови и градња приступних путева;

- Производња армирано бетонских стубова НН 0,4 и 10 kV, производња армирано бетонских ногара за дрвене стубове са обујмицама и производња армирано бетонске галантерије за нисконапонску мрежу, далеководе и трафостанице;

- Производња шрафовске робе и конструкција;

- Производња челично решеткастих стубова за далеководе и стубне трафостанице 10/0,4 kV;

- Производња АБ стубова

- Производња и уградња металних конструкција;

- Браварске послове за потребе електроенергетског система;

- Транспорт роба и људи, пружање услуга и смјештај радника; одржавање и оправка моторних возила;

- Послови инжењеринга за електроенергетске објекте;

- Планирање, пројектовање и градња грађевинских објеката

- Испитивање електроенергетских уређаја и постројења;

- Послове консалтинга из области дјелатности.

Дјелатности из става 1. обављају се под шифром 45250.

Дјелатности из става 1. обављају се за потребе Оснивача, осталих зависних друштава Оснивача и трећих лица у унутрашњем и међународном промету.

Друштво обавља и друге дјелатности које се уобичајено обављају уз дјелатности из става 1.

Члан 5.

Свој рад и обављање дјелатности из члана 4. Друштво усклађује са консолидованим бизнис планом, пословном политиком и осталим актима и одлукама Оснивача.

Члан 6.

Као свој улог у Друштво Оснивач уноси новчана средства у износу од 10.000 €.

Поред новчаног улога из става 1. Оснивач даје Друштву на употребу имовину неопходну за обављање дјелатности из члана 4.

Спецификација имовине из става 2. чини саставни дио ове одлуке.

Члан 7.

Основни капитал Друштва чини само вриједност новчаног улога из члана 6. став 1.

Члан 8.

Промјена основног капитала Друштва врши се:

- повећањем или смањењем улога Оснивача,

- по основу пословних резултата Друштва и

- преношењем са Оснивача на Друштво обавеза које му припадају.

Одлуку о промјени основног капитала Друштва доноси Одбор директора Оснивача.

Члан 9.

Оснивач управља Друштвом.

Члан 10.

Оснивач стиче и распојељује добит остварену пословањем Друштва.

Оснивач одговара за обавезе Друштва до висине свог удјела.

Члан 11.

Орган Друштва је извршни директор.

Дјелокруг рада извршног директора утврђује се Статутом Друштва.

Члан 12.

Одбор директора Оснивача врши овлашћења Скупштине Друштва.

Одлуке Одбора директора Оснивача у вршењу овлашћења из става 1. сматрају се одлукама Друштва.

Члан 13.

Извршни директор Друштва руководи Друштвом.

Извршног директора Друштва бира Одбор директора Оснивача.

Члан 14.

Одбор директора Оснивача са извршним директором Друштва закључује уговор којим се утврђују његова права, обавезе и одговорности у вези са радом и пословањем Друштва.

Члан 15.

Друштво заступају и потписују предсједник Одбора директора Оснивача у својству Оснивача и извршни директор Друштва.

Извршни директор Друштва може, сходно Статуту, другом лицу издати пуномоћје за заступање Друштва.

Члан 16.

Одбор директора Оснивача доноси Статут Друштва, као конститутивни акт којим се уређује организација, рад и пословање Друштва.

Друштво има печат и штампил чији облик, величину и садржај утврђује извршни директор Друштва.

Члан 17.

Друштво и Оснивач ће све своје међусобне односе који нијесу регулисани овом одлуком или Статутом уредити посебним уговорима.

Међусобни односи Друштва и осталих зависних друштава Оснивача, у циљу обезбјеђења јединства и уредног функционисања електро-енергетског система Црне Горе, уредиће се посебним билатералним и вишестраним уговорима.

Члан 18.

Регистрација Друштва извршиће се у Централном регистру Привредног суда у Подгорици.

Члан 19.

Даном регистрације Друштва запослене у Електропривреди Црне Горе АД Никшић - „Електроградња“ преузима Друштво на основу одговарајућих аката Оснивача и Друштва.

Члан 20.

Друштво ће у свом раду обезбиједити примјену одговарајућих стандарда заштите животне средине.

Друштво ће свим запосленим обезбиједити примјену прописа о заштити на раду.

Члан 21.

До доношења својих општих аката, Друштво ће примјењивати одговарајућа акта Оснивача.

Члан 22.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у информативном листу Оснивача.

Број: 10-00-4300
Никшић, 31.03.2008. год.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ СКУПШТИНЕ,
Срђан Ковачевић, дипл.ел.инж.

